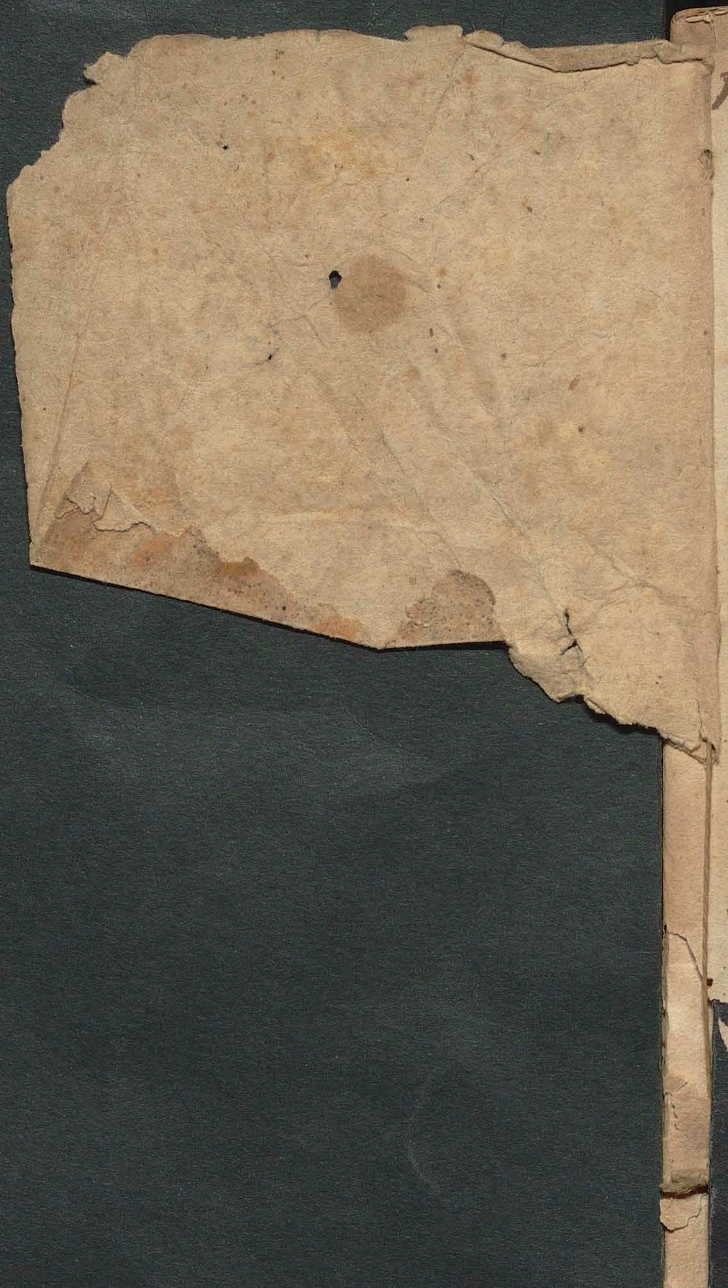
Feologia

2383

PASTORALIS INSTRUCTIO ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI ARCHIEPISCOPI CAMERACENSIS, &c.

FRANCISCUS Dei & sanctæ Sedis Apostolicæ gratiâ Archiepiscopus Dux Cameracensis, &c. Clero Sæculari & Regulari nostræ Diœcesis, salutem & benedictionem in Domino.

Zelus, quem Deus nobis inspirat pro salute animarum quas nostro Regimini credere dignatus est, non patitur, carissimi Fratres, ut diutiùs differamus intimos animi nostri sensus aperire vobis de libro inscripto *Expositio placitorum à Sanctis, &c.* Arbitrabamur nihil in eo omissum ad damnanda acerrimè omnia placita quæ Quietismi erroribus faverent. At cum à sex mensibus rumores adversus Librum ubique sparsi sint,

alienum attribuerunt, dum novam editionem vulgare poſſimus cum additamentis, quæ libri intelligentiam adhuc faciliorem præſtabunt.

Quilibet Chriſtianus, nedum diſputationibus indulgeat, mentem debet magis ac magis aperire, ut pro virili ſatisfaciat iis quibus primæ ejus explicationes negotium faceſſiverunt. Epiſcopus tantum abeſt ut ſua dignitate ab hac regula eximatur, ut contra hâc ſtrictius teneatur: cum omnia debeat veritati quæ illi credita eſt, & charitati quæ ad Eccleſiæ ædificationem omnia ſuffert. Eo animo, Cariſſimi Fratres, conabor accuratè vobis exponere ſenſum præcipuorum Libri mei locorum quæ plurimos Lectores morata ſunt, ut, juvantibus vobis, poſſimus & puriſſimæ ſpiritualitatis placita ſtabilire, & animi horrore amovere ea omnia, quæ illuſioni favere poſſunt.

Totum mei Libri ſyſtema ad duo eſſentialia capita redit. Primum ut admittatur charitas virtus Theologica quæ ſit amor Dei independens à motivo præmii, etſi in perfectiſſimæ charitatis ſtatu præmium ſemper optetur; alterum ut admittatur charitatis perfectæ ſtatus, in quo hæc virtus cæteras omnes præveniat, incitet earum actus, imperet & perficiat, m[illegible]s earum propriis, & ſpecificâ di-
[illegible]

ipsius naturalis ac deliberatus. En summatim mens operis. Ad singula deveniamus.

1. Quidquid non continetur in sacro Doctrinæ deposito, quod toti Pastorum corpori creditum est, perfectio esse non potest, sed profana novitas & iniquitatis mysterium. Ita, carissimi fratres, nullam admittere unquam debetis arcanam & Ecclesiæ incognitam traditionem de eminentissimâ Christianismi perfectione. Qui hanc supponeret, ut dixi, *multiplicatâ traditione, è medio tolleret traditionem: sectam parturiret hypocritarum in ipso Ecclesiæ sinu latentium: impium Gnosticorum & Manichæorum secretum renovaret: universa fidei & morum fundamenta subrueret.* p. 263.
Solummodo constat, cum semper incumbendum sit, ut promoveantur animæ ad amoris Divini perfectionem ad quam omnes vocantur, altissimæ perfectionis exercitia solis animabus ea verè sitientibus esse proponenda, ut ait, Cassianus: *Quæ sicut nobis à paucis, qui antiquissimorum Patrum residui erant, tradita est, ita à nobis quoque non nisi rarissimis ac verè sitientibus intimatur.* S. Clemens Alexandrinus ante Cassianum locutus fuerat de eâ prudentiâ, quâ perfectissimum orationis genus & amoris eminentissimi exercitia iis tantum proponantur animabus, quæ hujus luce & suavitate moveri incipiant. Sed nusquam agitur de arcano ullo dogmate, neque de ullo exercitio, quod publicis Ecclesiæ dogmatibus non consentiat. Solummodo perfectorum via distin-

Vide Art. XLIV. libri mei Gal. p. 261. 262. 263. Collat. 10. c. 9. Idem Coll. 9. c. 24. & Coll 10. c. 8. Strom. l. 6. p. 696. & alibi.

guenda est aviâ *incipientium*, & perfectionis regulæ perfectis *eminentiùs* exponendæ, quemadmodum ab Illustrissimis
a. 34. & Reverendissimis Archiepiscopo Pari-
Issiac. siensi & Episcopo Meldensi & à Domino Tronson atque à me dictum est in ultimo è 34 articulis olim apud vicum Issiacum inter nos statutis. Christi exemplo incipientibus dicendum, *non potestis portare modo*; lacte illis opus est, non escâ, secundum Apostoli verba.

2. Spem virtutem esse supernaturalem fides docet. Peccatoribus inesse potest, atque amor Dei ut summi nostri boni, qui amor spei dicitur, in illis est amor verè supernaturalis & à Spiritu Sancto infusus. Hunc amorem si dixerim infusum, hoc de actibus ne dictum putes quippe qui eliciti, non infusi sunt, ut ait schola. Horum habitum infusum & actus supernaturales intellige.

Qui amorem illum cum naturali puræ concupiscentiæ amore confunderet, secundam virtutem Theologicam de gradu dejiceret. Atque ut ab hoc errore præcaverem, duos statui diversos gradus cum diversis definitionibus. Primum naturalis puræ concupiscentiæ amoris, alterum supernaturalis Christianæ spei amo-
P. 3.4.5. ris. Dixi hunc amorem *esse initium conversionis ad Deum*. Retuli verba sancti Francisci Salesii, qui ait, *magnum discrimen est inter hanc vocem, Deum amo propter bonum quod ab eo expecto*, & istam, *non amo Deum, nisi propter bonum quod ab*

eo

eo expecto. Præterea dixi, animæ ſperanti *ineſſe initium amoris Dei propter ipſum.* Manifeſtum eſt talem amorem non poſſe naturalem eſſe, ideoque à gratiâ oriri. Supernaturalis ille ſpei amor differt, non tantum ab inordinato puræ concupiſcentiæ amore, verum & à quolibet ordinato amore qui tantum naturalis eſt.

Diligenter quoque diſtinguendus eſt ſpei actus, à ſtatu hominis etiamnum peccatoris qui actum illum elicit. Actus ſpei includit amorem Dei ut noſtri ſummi boni, nullo alio objecto illi antepoſito. Status autem peccatoris ſperantis nundum eſt ſtatus qui Deum præferat peccatori.

Quum initio de quinque amoribus locutus fui, de quinque variis ſtatibus loqui animus mihi fuit. Liber ſolum aperiendus eſt, ut id manifeſtè appareat. Quidquid in libri ſerie dico de 4. & 5. amore qui ſunt mei operis argumentum, ſolis poteſt ſtatibus convenire, cum ad unumquemque horum amorum reducam omnes omnium virtutum diſtinctos actus toti vitæ generi competentes de quarto dixi. *Status ille, ſtatus caritatis nuncupatur. Sæpiſſime dixi quintum amorem eſſe ſtatum ſolummodo habitualem nec variationum expertem.* Liquet ergo meos quinque amores eſſe quinque ſtatus, ac proinde quæ dixi de motivo quod in amore ſpei dominatur, non ſpectare hujus virtutis actum, ſed ſperantis animæ ſtatum. Atqui verum eſt in anima, quæ ſperat antequam ſit in Chriſtianâ juſtitiâ, dominari motivum proprii intereſ- p. 8.

se, id est eam animam ante suam justificationem nondum esse stabilitam in amore quo Deum præferat sibi, quamvis actus spei importet amorem Dei ut summi boni.

3. Perfectissimæ animæ, nedum suam salutem æternam sperare desinant, illam multò ampliùs quam animæ minus perfectæ, sperant. Amicitia enim ut ait
2. 2. q. 17. art. 8. Sanctus Thomas spem auget, *de amicis maximè speramus.* Quapropter nunquam licet, sub prætextu nos ipsos latentibus Dei voluntatibus conformandi, nostræ reprobationi consentire, voluntas enim quoad nostram salutem nobis est significata, & immutabilis norma est cui nos perpetuo adjungere teneamur.

Notate dixisse me loquendo de anima-
p. 65. & 66. bus, *una est illis norma, nimirum scriptæ legis præcepta & concilia, atque gratia actua-*
p. 150. *lis legi perpetuò conformis.* Dixi, *positivam & scriptam voluntatem...... esse omnium voluntatum, omniumque nostrarum actionum certam, & immutabilem Regulam.* Non quod non debeamus quoque conformari voluntatibus beneplaciti, quamvis non sint scriptæ aut significatæ, sed quod intervenire possit illusio in ratione cognoscendi illas voluntates, quæ pro variâ gratiæ suavitate variare possunt. Ut illusionis periculo occurrerem, volui nullo prætextu immutabilem significatarum voluntatum normam deseri posse, quia
p. 15. sicut annotaveram, *hœc* beneplaciti *voluntas, quæ nobis per actualem gratiam innotescit, legi semper conformis est.* Dixi *simpli-*

cis permissionis voluntatem nunquam nostram esse regulam, nostra proinde reprobatio, quæ nullum habere potest fundamentum præter voluntatem simplicis, quoad nostram finalem impœnitentiam, permissionis, nunquam juxta me ullius nostræ voluntatis norma esse potest. Dixi p. 91.
animam, nedum in Dei odium positivè consentiat, ne quidem indirectè consentire, ut ab eo amando, vel uno temporis puncto, cesset. Dixi *nunquam debere Directorem animæ suadere aut permittere posse, ut liberâ &* p. 92.
voluntariâ persuasione positivè credat se reprobatam, nec jam sibi vel gratuito desiderio optanda esse promissa. En Casus maxime decretorius nimirum extremæ probationis. Jam æquanimis Lector judicet, utrum Auctori imputandum sit voluisse, ut æternæ suæ damnationi consentirent animæ, quod dixerit: *sancta indifferentia admit-* p. 61.
tit non solum distincta desideria & expressas petitiones, ut omnes Dei voluntates nobis cognitæ perficiantur, sed in universum desideria ad omnes Dei voluntates nobis incognitas. Illæ Dei voluntates, quas non cognovimus, non possunt adversari significatæ quoad nostram salutem voluntati quæ juxta me *nostra est immutabilis regula.* Ergo solummodo ad incertos vitæ eventus pertinent. Quomodo suæ reprobationi consentiret, *qui suam salutem ut est Dei beneplacitum plenissimè cupit*, quemadmodum in eâdem paginâ paulo ante dixi? Quomodo in æternum Dei odium consentiat, qui nedum in id consentiat, *nequidem uno tem-* p. 91.

 poris

poris puncto ab eo amando cesset? Quomo-
do beneplaciti voluntati incognitæ quo-
ad reprobationem se se conformet, qui
p. 150. non aliam actu habet *immutabilem nor-*
mam, quam voluntatem significatam quo-
ad suam salutem? quômodo consentiat
suæ reprobationi ille, cui Director ne qui-
dem permittere possit *ut credat se à Deo*
reprobatum, neque jam promissa esse optan-
p. 92. *da*? Quômodo consentiat reprobationi,
qui scit voluntatem simplicis permissionis nun-
p. 151. *quam suam esse regulam*, & reprobationi
non aliud esse posse fundamentum præ-
ter permissivam nostræ finalis impœniten-
tiæ voluntatem? Quômodo velit Deo in
æternum esse Inimicus, qui his nititur
principiis quæ non sinunt *ut se à Deo dere-*
lictum credat, aut supponat *nullam sibi jam*
p. 93. *superesse misericordiam*? Quômodo deni-
que æternum damnari velit, qui seip-
sum in Deo diligit qui sibi cupit & sperat
universa Dei promissa, qui indesinenter
p. 32. 73. sibi invigilat, *qui vult suam salutem qua-*
105. 106 *tenus est suum bonum, sua beatitudo, suum*
107. 108 *præmium*? *
109. 110 Perfectissimæ animæ non solùm optant
111. 112 atque expectant suam salutem cum om-
113. nibus gratiis quæ ad eam ducunt, sed
*p. 44. eam quoque optant hâc præcisâ ratione
quia earum bonum est, non enim possu-
mus salutem velle ut rem quam Deus
vult, quamque vult nos ad ejus gloriam
velle, quin eam velimus hac præcisâ ra-
tione, quia nostrum bonum est, cum ea-
dem ratione Deus eam velit, jubeatque
ut eam velimus.

Pro-

Propria ergo objecti bonitas aut præcisa ratio quod nobis sit bonum, hominis voluntatem verè movet & excitat. Divinæ voluntati conformitas, adeo proprium spei motivum non excludit, ut contra evidenter illud includat. Essentiale quippè est ut nos Dei voluntati conformemus, non solum objectum velle, sed insuper illud velle propter bonitatis gradum quem in eo posuit Deus, & propter ejus cum nostro fine ultimo convenientiam. Ergo persuasum esse debet summum nobis bonum, esse proprium & essentiale spei motivum.

Superest sciendum an nostrum bonum vocandum sit *nostrum interesse*. Vox illa *interesse*, duplici sensu usurpari potest, aut simpliciter pro omni objecto quod nobis bonum & utile esse potest, aut pro affectu quo per naturalem nostri amorem objecto illi adhæremus.

In primo sensu quisque dicere potest, ut dixi, *beatitudinem commodorum nostrorum esse maximum*, sed juxta alterum sensum, qui in Gallicâ linguâ magis naturalis & usitatior est, vox illa *interesse*, exprimit imperfectionem, eo quod anima, cum supernaturali erga seipsam amore agere deberet, agat naturali sui amore, qui à supernaturali spei amore summoperè differt. Quapropter cum ante dixissem, *objectum, est meum interesse*, addidi *sed motivum non est interessatum*, seu *mercenarium*; quippè perfectæ animæ planè volunt suum summum bonum ut tale,

p. 45. 46.

p. 45.

 tale,

tale, sed illud plerumque affectu mercenario non uolunt. Hæ voces *proprium interesse & motivum interessatum*, *seu mercenarium*, adhuc magis quam simplex vox, *interesse*, determinantur in lingua Gallica ad significandum hunc imperfectum affectum. Ita cum dixi in duobus tribusve locis summum bonum esse nostrum *interesse*, seu nostrum commodum, nunquam tamen hanc vocem, *interesse*, *seu commodum* usurpavi huic adjungendo hanc vocem *proprium*, nisi ad significandum naturalem illum nostri ipsorum amorem, seu mercenarium affectum, qui constituit illam quam sancti vocant *proprietatem*. Unde cum *de proprio interesse* quod
p. 23. in justis imperfectus superest, locutus sum, hoc *interesse proprium* dixi *esse reliquias spiritûs mercenarii*. Atque hoc ipsum maximi interest attentè animadvertere in totâ mei libri serie, cujus systema totum unicè pendet à vero intellectu hujus termini quem adhibui, sicut probatissimi vitæ spiritualis auctores ante me eum adhibuerant.

Denique ne verbo ambiguo diutiùs immoremur, existimandum est *illud interesse* seu commodum spei essentiale esse, si per commodum aut *interesse* intelligatur bonorum maximum. At si per id, quod *interest* seu commodum, intelligatur naturalis & mercenarius affectus, contra oportet ut id interesse seu motivum mercenarium plerumque in perfectis animabus jam non occurrat. Beata Virgo per totam vitam speravit, nec tamen un-

quam *intereſsata*, ſeu mercenaria fuit. Unde colligo aliquem poſſe exercere ſpem cum ipſius motivo quod ſummum eſt noſtrum bonum, quamvis ad eam per mercenarium motivum non excitetur. Naturalis ille amor, de quo hic loquor, malus eſt cum non ordinatur & in nobis ipſis ſiſtit. Cum autem recta ratione ordinatur bonus eſt & ordini conformis. nihilominus, quamvis ordine regatur, eſt in Chriſtianis imperfectio, ſeu ut melius dicam, minor perfectio, quia ſiſtit in ordine naturali qui ſupernaturali inferior eſt. Naturalis ille & deliberatus noſtri ipſorum amor ab omnibus ferè Theologis agnoſcitur. Eum in verbis S. Thomæ & Eſtii in margine adſcriptis ſtabilitum reperietis.

4. Præterea advertendum eſt, cariſſimi fratres, admiſiſſe me vim omnem quam ſchola ſpecifico ſpei motivo tribuit. Id autem quod ſchola motivum vocat, non vocavi *motivum* ſed pro motivo dixi * *formale objectum*, quod in ſchola idem ſignificat. Initio ad ponendum

A 6 dog

Amor autem ſui . . . à charitate quidem diſtinguitur, ſed charitati non contrariatur, puta cum aliquis diligit ſeipſum ſecundum rationem proprii boni, ita tamen quod in hoc proprio bono non conſtituat finem, ſicut etiam & ad proximum poteſt eſſe aliqua ſpecialis dilectio præter dilectionem caritatis, quæ fundatur in Deo, dum proximus diligitur ratione commoditatis, conſanguinitatis, vel alicujus alterius conditionis humanæ, quæ tamen referibilis ſit ad caritatem. *D. T.* 2. 2. *q.* 19 *a.* 6. *in corp.*

Licet timor ille ex amore juſtitiæ non procedat, ſed tantum ex amore vitæ temporalis, ita nec peccare fidelem, dum metuit gehennam, & hoc metu facit opus legis, nulla alioqui circumſtantia ſuum actum ſive internum, ſive externum depravante, licet non ex amore juſtitiæ, timor ille & opus inde ſubſecutum proficiſcatur. Procedit enim ex amore quo naturaliter quiſque ſibi vult benè, & in genere fælicitatem appetit *Eſtius in lib.* 3. *ſentent diſt* 34. *paragr* 8.

* p. 42. 43. 44. 45.

dogmatis fundamentum dixi formale spei objectum *esse meum bonum quatenus est meum bonum sub hac præcisione, secundum hunc conceptum formalem: sub hac reduplicatione.* Atque hi sunt præcipui termini quibus exprimitur meum bonum quatenus est meum bonum, quo mea voluntas verè movetur. Fateor quidem unam hanc vocem *motivum* à me loco illo non esse adhibitam in ea significatione quam schola ei tribuit, sed putavi posse me, dogmate tot æquipollentibus vocibus jam stabilito, absque scrupulo hanc vocem *motivum* servare ad significandum amoris
p. 272. *principium* quo agimus. Atque ita in nostra Gallicâ linguâ sæpius usurpatur. De avaro dicimus eum parcere sumptibus motivò avaritiæ, & de ambitioso negotiis se implicare ambitionis motivo: per motivum tunc intelligimus affectum quo animus commovetur. Volui eodem modo loqui de variis amoribus qui voluntatem nostram excitare possunt. Quum quis naturali sui amore excitatur, agit per motivum proprii interesse, seu per motivum mercenarium. Quum autem uno supernaturali amore excitatur, agit per gratuitum motivum. Hic sermo mihi & facilior visus est, & Mysticis qui scholæ sermoni non sunt assuefacti accommodatior; illorum gratiâ scribebam, ut rationem præcavendæ illusionis edíscerent.

5. Idem de cæteris virtutibus quod de spe cogitandum. Servare perpetuò debent sua exercitia distincta ac proinde sua pro-

pria motiva. Dixi quidem post S. Augustinum, summum amorem, seu charitatem omnes unum fieri virtutes. *Nil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Sed eo tantum sensu quod Caritas, ut ait S. Thomas, omnium virtutum sit parens. Idem Sanctus Augustinus qui sic loquitur, dicit tamen eodem loco virtutes specificari varietate earum affectuum seu motivorum. *Ex ipsius amoris variò quodam affectu.* Hæc virtutum motiva, superiore divinæ gloriæ motivo & gratuiti amoris liberalitate altius licet evecta, non minus virtutibus propria & essentialia sunt, nec minus verè voluntatem in hac perfectâ subordinatione movent.

Aug. de Moribus Eccl. lib. 1. c. 15.

Hæc doctrina congruit 34. articulis, quos olim ad vicum Issiacum statui cum Illustrissimis & Reverendissimis Archiepiscopo Parisiensi & Episcopo Meldensi, & venerabili Domino Tronson. Diximus in 13. artic. *In vitâ & in oratione perfectissimâ, omnes actus*, vitæ interioris, *in una charitate adunantur quatenus virtutes omnes incitat, earumque exercitium imperat.* Professus fui hac coadunatione nunquam excludi distinctum cujusque virtutis exercitium.

Addidi *tunc animam virtutes non jam propter se velle*, id est propter proprium interesse, sed propter naturalem & mercenarium affectum, tuncque eas exerceri à nobis non reputantibus utilitatem ad nos inde venturam. Atque etiam annotavi liberalem animam non jam velle ipsum

p. 223. 224. 225 226.

sum amorem per mercenariam suæ perfectionis appetitionem id est per illud principium quod post Beatum Joannem
p. 135. à Cruce, *Spiritualem avaritiam & ambitionem* nuncupavi.

Verùm dixi quoque non agi nisi de
p. 134. amputandâ *proprietate aut spirituali inte-*
135.136 *resse in virtutibus. Virtutum proprietatis ab-*
137. *jectio non est*, ut annotavi, *nisi abnegatio totius ad se respectus solatii, & proprii commodi in exercendis à puro amore virtutibus.*
p. 271. Alibi hac expressâ locutione usus sum. *Non sapientiam, sed unam sapientiæ pro-*
p. 214. *prietatem rejiciunt, non magis sapientiam*
215. *quam cæteras omnes virtutes sibi ut proprias vindicant.* A perfectis non exclusi nisi *studiosam sui considerationem, quò de suâ sapientiâ fidem sibi faciant, eâque ut propriâ perfruantur.*

6. Positivum à me discrimen, inter perfectas seu liberales animas, & minus perfectas, quæ à Patribus adhuc *mercenariæ* existimantur, & à posteriorum temporum Sanctis *proprietariæ* dicuntur, in eo situm est, quod minus perfectæ animæ, præter supernaturalem, quo se in Deo diligunt, amorem, naturali & deliberato adhuc afficiantur amore sui qui mercenarium affectum seu mercenariam voluntatis dispositionem constituit. Hic mercenarius affectus, licèt non penetret nec positivè influat in supernaturales illos actus, voluntatis perfectionem eo minuit, quod voluntas bonum & purius & fortiùs velit, quum se uno charitatis amore ani-

ma prosequitur, quam quum se & charitatis amore & naturali amore diligit. Contra perfectæ animæ plerumque non se diligunt nisi supernaturali amore quo sibi omnia Dei dona cupiunt. *Inperfectissimâ vitâ omnes interioris vitæ actus in unâ charitate adunantur*, quod omnes virtutes præveniat & animet, earumque actus imperet, ut eos ad suum finem referat. Hinc colligitur minus perfectarum animarum statum duos amores habere adjunctos, licet supernaturales virtutum actus nullam inde admixtionem patiantur. Hinc etiam colligitur distinctum in perfectissimis animabus omnium virtutum exercitium, etsi proprium cujusque virtutis motivum servet, gratuitum tamen inveniri non minus ac ipsa charitas, quæ illum imperat & incitat. Nam juxta Sancti Thomæ Doctrinam actus imperatæ virtutis *transeunt in speciem, & assumunt speciem virtutis* à qua imperantur, suâ non amissâ. Sic actus spei, non amissâ suâ specie nec proprio motivo, assumit perfectionem & liberalitatem charitatis quæ actum illum imperat. Hic ille est *vitæ perfectissimæ status quem habitualem puri amoris* statum nuncupavi. Sæpius dixi statum illum tantum *esse habitualem, nec omnis variationis expertem*, ut exprimerem solum esse ordinarium modum quo voluntas suos actus elicit. Hæc generalis restrictio sæpius in meo libro repetita, particularia attemperat loca in quibus exclusiones maximè universales

p. 3. q. 85. a. 2. ad. 1. 22. q. 154. a. 10.

Admonitione. p. 179. 272.

&

& abſolutæ leguntur. Variationes ſtatum relinquunt, ut eum reperiunt, id eſt variationi obnoxium, nec eum alterant. Ita ſtatus admittit quidem tranſeuntes aliquos ſpei, aliarumque virtutum actus qui à charitate non præveniantur nec imperentur. At certè hujus ſtatus omnes ferè actus quatenus in ſola charitate coadunati, ut modo vidimus, ſunt gratuiti, ſicut & ipſa charitas, ſecundum illud Apoſtoli, *omnia veſtra in charitate fiant.*

7. Charitas ſumpta pro tertia virtute Theologicâ ſemper eſt pura & gratuita, quia ſemper amor eſt tendens in Deum in ſe ipſo infinitè perfectum ſine relatione ad bonum, quod ab ipſo ad nos manare poteſt. In ſimplici charitatis actu Deus propter ipſum diligitur, non autem noſtræ beatitudinis motivo, quamvis aliunde, ſcilicet actibus ſpei, Deus nobis ut ſumma noſtra fœlicitas deſiderandus ſit. Charitatis actus poſſunt eſſe plus minuſve frequentes, plus minuſve eminentes, verum ſunt ſemper ejuſdem ſpeciei, tam in perfectis quam in imperfectis animabus. Quum meum quartum amorem nominavi *mercenarium*, tantum id feci, ut oſtenderem hujus ſtatus animæ adhuc ſupereſſe aliquam proprii intereſſe appetitionem, ſeu mercenarium affectum qui plerumque in ipsâ agit, quamvis charitatis actus ejus ſint puriſſimi.

S. Tho. 2. 2. *q.* 17. *a.* 6. & 8. & *q.* 23. *a.* 1.

p. 15.

Si nunquam à nobis diligi poſſet Deus abſque noſtræ beatitudinis motivo; Moyſis & Pauli vota à Spiritu Sancto inſpirata,

rata, alterum *ut deleretur de libro*, alterum *ut esset anathema pro fratribus*, nullum realem sensum sortirentur. Mutandæ essent omnes Catechismorum quoad perfectæ contritionis actus ideæ, omnes etiam rejiciendi essent gratuiti quantum ad beatitudinem amoris affectus, quos passim legere est in libris tot Sanctorum, quos in album retulit Ecclesia, & damnandi tot graves Theologi qui nobis hanc de charitate notitiam indidêre. Ergo concludo charitatem ex naturâ propriorum ipsius actuum nobis non quærere beatitudinem; Sed facit ut vel perfectissimæ animæ eam frequenter desiderent, eo quod in illis plerumque spei actus excitet, animet & imperet.

8. Si dixi *amorem* quem *puræ concupiscentiæ* nominavi, *ad justitiam nos præparare*, addidi, *quatenus animi cupiditatibus præponderat*, ut sic explicarem hanc præparationem nihil habere positivi & realis, sed tantum violentorum animi motuum impedimenta tollere. addidi, hoc amore *nos prudentes effici ad cognoscendum ubi sit verum bonum*. Atque id dixi post S. Bernardum cujus hæc verba sunt. *Amat ergo jam Deum, sed propter se interim adhuc, non propter ipsum, est tamen quædam prudentia scire quid ex Dei adjutorio possis*. Dixi *non esse reale interioris justitiæ initium*, quod juxta S. Concilii Tridentini Doctrinam non potest oriri nisi ex gratiâ. Postremo affirmavi hoc unum præstare ut nostras cupiditates cohibeat, & *nos habiles*

Margin notes: p. 17. (beside "re nos prudentes effici…") — *De Dilig. Deo.* (beside "Amat ergo jam Deum…") — p. 18. (beside "Dixi non esse reale…") — p. 20. (beside "nostras cupiditates cohibeat…")

biles efficiat ad fidei verba placidè audienda.
p. 7. 9. Dixi poſt S. Auguſtinum *quidquid ex principio charitatis non oritur, ex cupiditate oriri.* At in eo Libri mei loco per *charitatem* intellexi omnem ordinis in ſe ipſo conſiderati amorem, & per *cupiditatem* omnem privatum noſtri amorem; ſed hunc loquendi modum ſemel tantum adhibui & habito ad Sancti Auguſtini verba reſpectu. Verum quidem eſt noſtri amorem, qui cum ordinatur bonus eſt, *fieri*
p. 8. *unicam omnium vitiorum radicem cum non ordinatur.* Omni mei Libri Syſtemate ſupponente amputationem proprii intereſſe, ſeu mercenarii affectus, qui naturalis & deliberatus noſtri ipſorum amor eſt, & qui imperfectus eſt licet non ſit peccatum, nulli minus quam mihi imputandum eſt voluiſſe ſublatum medium omne, inter charitatem virtutem Theologicam, & cupiditatem vitioſam.

10. Extremæ probationes quas experti tot Sancti retulere, ad ſequentem Doctrinam reducuntur.

1. Suppoſitio quam animæ tunc faciunt de damnatione ſuâ ad æterna ſupplicia,
p. 86. etſi in Dei amore perſeverare velint, *eſt impoſſibilis.* id expreſsè dixi.

2. Perſuaſio, quâ illæ animæ ſe damna-
p. 87. tas ad æterna ſupplicia opinantur, *non eſt*
p. 88. *ex intimâ conſcientiâ.* Quod Deo contrarium in ſe conſpicere ſibi videntur *eſt tantum apparens non verum. Deſperationis impreſſio ſolum eſt involuntaria*, atque etiam,
p. 90. *Convictio eſt non intima, ſed apparens.* Non eſt verâ perſuaſio, *eſt quædam quaſi*

persuasio. Anima unam amittit sensibilem in bono delectationem, suavem & affectivum fervorem sollicitos & mercenarios virtutum actus, certitudinem, quæ confectâ re, ex mercenariâ mentis reputatione oritur, quâ gratum de suâ fidelitate testimonium sibi exhibeat. Ut propriè loquar, animæ illæ verum de suo statu judicium non ferunt: non judicant, sibi videntur solum Deo adversari, ut animæ scrupulis obnoxiæ quæ quotidie occurrunt, ab eis tantum scrupulo plus minusvè differunt. *Non amplius credit se officio suo functam fuisse scrupulo perturbatur.* Imaginaria est perturbatio quam Deus permittit in iis animabus maximâ aliunde fortitudine & intelligentiâ præditis, ut omne ad se ipsas perfugium amittant.

p. 88.

81. 82.

p. 116.

3. Animadvertite in consueto statu eminentissimas animas posse beatitudinem æternam, quatenus illa tantum est bonum creatum, Deo conditionatè devovere, licet Divino amori nunquam renuntient. Talia fuêre Moysis & Pauli vota. Talis est affectio Gnostici, seu perfecti contemplantis apud Sanctum Clementem Alexandrinum. Talis etiam perfectorum Christianorum, secundum testimonia S. Gregorii Nazianzeni, S. Chrysostomi, S. Augustini, Cassiani, Theodoreti, Joannis Antiocheni, S. Isidori Pelusiotæ, Photii qui Eulogi Patriachæ Alexandrini verba refert, Theopilacti, S. Anselmi, Hugonis à Sancto Victore, S. Thomæ, Cardinalis Toleti, Estii, Silvii, Ingentisque celebrium Theologorum numeri. Legimus etiam in historiâ perse-

cutionis Wandalicæ in Africâ Sanctum
Victor ut de persec. Vandal. l. 5. c. 4. Martyrem hoc conditionale sacrificium tormentorum intuitu edidisse. Dicitur, æternæ gloriæ privationem paterer, si per impossibile, Deus me in æternis suppliciis, citra ejus amoris jacturam, detinens, amplius glorificaretur.

4. Unicus est summarum probationum casus in quo non jam conditionales termini adhibentur, sed forma absoluta. Jam non dicitur *vellem*, &c. Sed volo. Sic V. G. locuta est Beata Angela de Fuliniaco. Sic & locutus est S. Franciscus Salesius qui illam tantoperè laudavit. In 1. casu in quo sacrificium non erat nisi conditionale, realiter spectabat id quod Theologi vocant formalem beatitudinem seu creatam, quatenus ab amore divino sejunctam. At in secundo casu in quo termini formam habent absolutam, sacrificium non cadit in beatitudinem nequidem creatam. Cadit in unum proprium *quoad æternitatem inter-*
p. 90. 91. *esse*. Atque id à multis Lectoribus ausim affirmare non satis animadversum in meo Libro, ubi nominatim id annotavi, atque hic diligenter revocandum est quod à me de *commodo* dictum est. Hanc vocem, *interesse*, addita illi hac voce, *proprium*, nunquam usurpavi, nisi pro solâ naturalis nostri ipsorum amoris delectatione, seu mercenario affectu. Si per *interesse*, summum bonum intelligeretur, absolutum *intereße* sacrificium esset veræ desperationis actus & impietatis cumulus. Sed cum per *proprium interesse* non intelli-

gitur nisi mercenarius affectus ex naturali nostri ipsorum amore ortus, manifestè sequitur *hoc sacrificium seu simplicem assensum* non posse unquam cadere, nisi in illam naturalis amoris delectationem in quâ consistit proprietas animarum quæ mercenariæ sunt. Quantum ad mercenarium illum affectum, seu proprietatem, quam universi sancti veteres nobis exprimunt ut imperfectionem quotidie minuendam, hujus sacrificium potest esse absolutum, quamvis salutis sacrificium nunquam absolutum esse possit. Deo imperfectionem absque restricto potest quis devovere, & solatii omninò naturalis jacturæ consentire, quamvis promissorum bonorum jacturæ nemo unquam consentire possit. Tunc anima nihil aliud agit quam ut velit in Divino amore persistere, orbata licet omnibus vel maxime sensibilibus præsidiis quibus naturalis & mercenarius amor libenter inniteretur. Sacrificium illud magnum est, anima quippè omne præsidium amittit, nulloque fulcitur subsidio, nisi gratiæ, cui tunc nihil sensibile, nihil inest delectabile, qua propter dixi *animam non amittere nisi mercenarium de sua perfectione testimonium, non amittere gratuitum promissionum in se adimplendarum desiderium, acerbissimam tentationem eo tantum pertinere, ut omne illi notum subsidium auferatur nullumque affectui mercenario perfugium relinquatur.* p. 138.

Dixi animam, in hoc statu in parte superiore, id est in voluntate *servare perfectam spem quæ est gratuitum promissionum*

desiderium. Liquet sacrificium cadere non posse in ea quæ multo ardentius quam anteà exoptantur. Atqui juxta me promissiones, id est omnia promissa bona, optare anima perseverat. Ergo juxta me sacrificium seu consensus in nullum è promissis bonis cadere unquam potest. Mercenarius affectus, seu *proprium interesse*, est præcisè illud quod devovetur. Contra salus est promissum bonum, quod optatur, & amplius quam anteà expectatur. Unum amputo *proprium interesse*, quod nunquam cum salute confundi potest.
p. 94. Servo *perfectam spem quæ gratuitum est promissionum desiderium.* Idem iterum in falso articulo repeto, ut sic damnem eos, qui hoc sacrificio seu assensu sublatam vellent *spem*, *sive gratuitum promissorum desiderium.*

Is certè in eodem articulo sibi ipsi quam stultissimè contradiceret, qui hinc saluti renuntiandum, inde simul eandem salutem ardentius quam anteà & optandam & expectandam esse contenderet. Nonne æquius est præcisas auctoris voces sequi? Nonne planius cogitare, me voluisse ut salus semper optaretur, sed absque interesse proprio seu mercenario affectu, & Deo tantum devoveretur naturalis & imperfectus ille affectus, qui proprium interesse constituit, nunquam autem devotâ salute, quam semper optandam esse fides docet? Hæc sola est ratio me perfectè mecum conciliandi, ac proinde verum Libri mei sensum investigandi.

Dixi quidem, *Directorem posse huic ani-*

mæ permittere ut ſimpliciter acquieſcat proprii p. 91.
intereſſe ſeu mercenarii affectus jacturæ & juſtæ damnationi quam ſibi à Deo indictam arbitratur. Sed evidens eſt damnationem, quam proprio intereſſe adjungo, ad illud commodum præcisè reſtringi. Anima ſibi videtur ſuis peccatis adverſa Deo, & pro Deo contra ſeipſam vertitur. Dicit *peccatum contra me eſt ſemper.* At poteſt ne mihi imputari quod voluerim hanc peccati ſui damnationem, cui præ amore anima illa acquieſcit, eſſe æternam ipſius reprobationem? Solummodo legenda ſunt ea quæ ſequuntur periodum unde hæc objectio deſumpta eſt. En mea verba. *Nunquam autem debet ei aut ſuadere aut permittere, ut liberâ & voluntariâ* p. 92.
perſuaſione poſitivè credat ſe reprobari nec jam ſibi gratuitò optanda eſſe promiſſa. Hæc *In* 12. *art.*
damnanda propoſui. Ita ſe odit ut ſui jacturam *falſo pag.*
æternamque reprobationem deliberatè velit. 112. *Gall.*
Gratiam & miſericordiam renuit. Unam ju- *& Lat. p.*
ſtitiam & vindictam cupit. Quas propoſitiones, 78.
ut vigilantiæ extinctionem, ut impietatis & irreligionis cumulum exſecratuſſum. Ergo ſimplex juſtæ damnationi aſſenſus, nullatenus poteſt eſſe aſſenſus reprobationi, cum eam credere nunquam liceat, nec jacturæ promiſſionum cum eas ſemper optandas declarem. Anima interiore cruciatu turbata Deum intueri iratum imaginatur, ut Job eum ſibi conſpicere videbatur, cum dicebat, *quaſi tumentes ſuper* *Cap.* 31. *v.*
me fluctus timui Deum & pondus ejus ferre 23.
non potui. Ipſiſſima ſancti hujus viri ver- p. 89. &
ba retuli ſic ea vertendo. *Iram Dei con-* 90.

ſpicit tumentem ſibique imminentem ut maris fluctus quibus mox ſubmergenda ſit. Certè vir ille ſuſpiciendus ſperare nunquam
c. 6. v. 4. deſtitit. Nihilominus exclamat, *Indignatio ebibit ſpum meum, & terrores Domini militant contra me.* Eo uſque progreditur ut exhibeat in ſe hanc *deſperationis im-*
c. 7. v. 15. *preſſionem* de qua locutus ſum. *Anima*
16. 17. 20. *mea*, inquit, *elegit ſuſpendium & mortem oſſa mea. Nequaquam ultra jam vivam. Uſque quo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam ſalivam meam? Peccavi quid faciam tibi ô cuſtos hominum. Quid me poſuiſti contrarium tibi & factus ſum mihi metipſi gravis.* Procul dubiò vera dicere ſibi videbatur cum ſic contra ſe tunc loquebatur. Sed hæc *involuntaria deſperationis impreſſio* à deſperatione longiſſimè differt. Deſperatio actus eſt deliberatus qui eſt conſummata impietas. Actus eſt voluntatis quam ſequitur intellectus. *Deſperationis impreſſio* non eſt niſi in imaginatione, adeoque involuntaria eſt, quia voluntas huic nullomodo communicat, nec obſtante illâ impreſſione, ſperare non ceſſat. Ita confundere *deſperationis impreſſionem* cum deſperatione, eſſet confundere imaginationem cum voluntate, & tentationem cum peccato. Ea vox, *impreſſio*, ſemper uſurpata eſt pro ſenſatione, quæ ſolum in animâ imprimitur, quamvis illi non conſentiat. V. G. ſic de ſancto Franciſco Saleſio dicitur *eum in adoleſcentiâ ſe diu tuliſſe reprobationis impreſſionem... Et velut certum mortis*

D. Epiſc. Meldenſis Inſtruct. de ſtatibus orationis p. 338. 339.

mortis responsum. Non tamen voluntaria erat & vera de sua æternâ reprobatione persuasio, nec veræ desperationis actum edidit. Sic Reverendiss. & Illustriss. Episcopus Meldensis qui hæc è Sancti Francisci Salesii vitâ deprompsit verba, approbans ea, præterea affirmat *Matrem Mariam de Incarnatione Ursulinam quam nostri temporis & novi Orbis Theresiam vocant in acerrimâ inexorabilis justitiæ Dei impressione se ad æternas pœnas damnasse, ad easque seipsam obtulisse ut Dei Justitiæ satisfaceret, dummodò inquiebat Dei amore & Deo ipso non caream.* Illa *inexorabilis justitiæ impressio* non est voluntaria & absoluta hujus justitiæ acceptatio sed simplex sensatio quæ animæ ipsi invitæ imprimitur. *Inexorabilis* enim *justitia* importat damnationem *ad æternos cruciatus qui justitiæ Dei satisfaciant.* Ergo hæ voces *impressio desperationis*, nihil significant præter sensationem qua perturbantur sensus & imaginatio voluntate in vitâ, & sine ullâ reali intellectus persuasione. Nihil attinet dicere ista esse tenuia, subtilia & extricatu difficilia. Constat vera esse & reverenda quamvis non satis comprehendantur, cùm Sancti se ea expertos esse profiteantur. Ut creduntur multa alia etiam naturalia quæ intra nos quotidie geruntur & quæ nitidiùs explicare minimè possumus.

Instruct. de stat. orat. p. 343.

Anima extremo cruciatu afflicta se ream esse imaginatur, & Deum justè sibi iratum videt. Simul perterretur ima-

ginarii ſui peccati horrore & apparenti indignatione Dei quem diligit & cui ſtat contra ſe ipſam præ amore. *Juſta illa condemnatio* non eſt niſi Dei ad peccatum oppoſitio, & divina ira cujus juſta impreſſio omni peccatori ferenda eſt. Sed debetne juxta me anima ſe totam huic iræ permittere? Imò affirmo tunc *promiſſa gratuito deſiderio eſſe optanda.* Nonne deſideramus, ut Deus nos in ira ſua non corripiat, & ad ejus miſericordiam confugimus cùm *deſideramus promiſſa* quæ ſunt ipſæ Patris cæleſtis *miſerationes.* Præterea in articulo falſo profeſſus fui non licitum eſſe credere *nos à Deo eſſe deſertos* & nullam nobis jam ſupereſſe *miſericordiam*, contra *ſincerè eam eſſe cupiendam.*

p. 93. Denique dixi, *hoc ſacrificio ſeu conſenſu plerumque pacem animæ reſtitui & tentationem ſedari, huic uni ſcilicet purgando amori deſtinatam.* Et quidem exiſtimo tales actus nunquam niſi utilitate maximâ & extremâ neceſſitate animabus inſpirandos eſſe aut permittendos. Quoties earum pœna conſuetis remediis levari poteſt, toties ut ad illud deveniant non eſt ſinendum. Atque ut hoc remedium & minùs frequenter & magis cautè adhiberetur, volui tunc ſolùm tales actus permitti cùm experimur animæ *perturbationem* eſſe *invincibilem* nihil conducentibus rationibus omnibus quæ ad ſedandam tentationem adhibentur.

Diximus in 33. exn oſtris articulis apud Vicum Iſſyacum confectis *poſſe inſpirari anima-*

nimabus pœnâ tentatis & verè humilibus subjectionem & consensum Dei voluntati, quando vel falsissimâ suppositione loco æternorum bonorum quæ promisit justis animabus eas beneplacito suo in æternis cruciatibus detineret, quamvis tamen ejus gratia & amore nullatenùs careant qui actus est perfectæ abnegationis & puri amoris à Sanctis elicitus & qui ab animabus verè perfectis gratiâ Dei maximè singulari utiliter elici potest &c. En *perfectæ abnegationis & puri amoris actus qui utiliter produci potest ab animabus pœnâ tentatis*, atque ideò conducere potest ad pœnas earum sublevandas, id est, *ad tentationem sedandam.*

Ita videmus S. Franciscum Salesium *cùm diu reprobationis impressionem & velut certum mortis responsum tulisset.....extremis tam duri cruciatus angustiis tandem coactum devenisse ad hoc terribile propositum. Quando*, inquit, *in alterâ vitâ privandus sum visione & amore Dei tam digni qui ametur, volo dum hic vixero, omnibus viribus eniti ut eum totâ animâ diligam. Hæc impossibilis suppositio locum dedit actui quo sanctus liberationem suam reperit. Dæmon enim*, ut ait autor hujus vitæ, *tam gratuito actu amoris victus, illi victoriâ & loco cessit.* Hoc pacto *gratuitus actus* quo absolutis terminis devovetur mercenarius affectus à spiritualibus, *proprietas seu proprium interesse* nuncupatus conducit ad restituendam pacem & sedandam tentationem quæ à Deo non permittitur nisi ad *purgandum amorem.*

Vitâ Salesii. l. 1. c. 5. p. 25. & 26. apud D. Episc. Meldensem instruct. de statibus orationis p. 339.

11. Dixi indifferentiam nihil esse præter gratuiti amoris liberalitatem. Cavete, Carissimi Fratres, ne inde concludatis nos debere esse indifferentes & desideriis vacuos quoad æternam salutem. Amor quamlibet gratuitus nunquam excludere potest nisi proprii interesse studiosa seu mercenaria desideria. Actus autem spei & omnium Dei donorum desideria quæ à Charitate imperantur & quæ fluunt ab eo tam puro amore quò nos ipsos semper prosequi debemus, tantum abest ut excludantur à perfectorum statu, ut contra crescere debeant ad eum modum quo Charitas crescit. Potestne quis seipsum diligere perfectissimo amore, nempè eo ipso quo Deum diligit, nec summum bonum quod unum est necessarium sibi exoptare. Indifferentia quæ seu mercenaria seu gratuita de salute desideria excluderet, charitatis quæ nos propter Deum nobis ipsis caros efficere debet, ordinem everteret, vitam omnem interiorem impiè extingueret, feram & portentosam desperationem induceret. Nostra quidem desideria quoad futuros eventus, qui ut schola docet à voluntate beneplaciti pendent suspendere possumus, nunquam autem cessare debemus ab iis optandis in quibus Dei voluntas nobis Lege Divinâ significatur. Atqui fide constat Deum salutem cujusque nostrûm velle, atque etiam velle ut id credamus. Solummodò verum est posse nos eadem gratuiti amoris liberalitate velle illa quæ nobis

nobis providentia, & ea quæ nobis scripturæ significant. Si bonum est velle perfectâ amoris liberalitate inferiora hujus vitæ bona, quantò magis convenit summum bonum perfectâ liberalitate cupere. Ut liquidò ex petitis à meo libro expressis locis cognoscatur quanto animi horrore indifferentiam seu omnimodam desideriorum quoad salutem & quoad cætera Dei dona suspensionem rejecerim, ea solùm legenda sunt quæ dixi de summâ qua tenemur nos ipsos diligendi necessitate, cujus dilectionis defectu *juxta Manichæorum principium in impium animæ odium incurreremus*, malâ naturâ suppositâ quâ re *ordo evertitur*. Ut id repetam poterstne quis seipsum diligere, summo bono quod unum est necessarium, sibi non optato? Ergo nos ipsos semper amemus, fratres, non illo naturali amore qui proprium interesse constituit, sed eo quo nos in Deo & propter Deum amamus, & quo inducimur ad Dei dona indesinenter nobis optanda. *Ipsum amemus*, inquit Aug. *propter ipsum & nos in ipso tamen propter ipsum. Conclusi indifferentiam aut voluntatem absolutè suspensam (quoad æterna bona,) absolutam esse Christianismi atque etiam humanitatis extinctionem, nec verba satis odiosa excogitari posse ad indigitandam adeò portentosam amentiam.*

p. 31. 32. 73. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115.

Serm. 256. de Tempore Edit. Clevalonii.

p. 59. 60.

12. Cavete, Carissimi Fratres, sinatis unquam suggeri fidelibus abnegationem quâ se abstineant ab optandis & à Deo cum universâ Ecclesiâ petendis omnibus

ſpiritualibus & temporalibus bonis quæ in panis quotidiani petitione generatim continentur & quæ ſpeciatim deſignantur piis precibus quas Eccleſia Spiritu Sancto animata in ſuum officium paſſim congeſſit. *Gnoſticus* ſeu perfectus Clementis Alexandrini contemplans concipit juxta hunc Patrem deſideria & poſtulationes, etiam cùm eſt *Coryphæus*, id eſt ad altiſſimum perfectionis apicem evectus, & conjunctus cum imperfectis eadem quæ ipſi poſtulando in congregatione fidelium precatur. Hæc ſunt hujus Patris verba.

Strom. l. 7. p. 728. *Gnoſticus ergo una cum iis qui recentiùs crediderunt de iis precabitur de quibus etiam unà agere convenit.* Qui ſe non jam diligit niſi charitate & eo amore quo proximum ſuum in Deo & propter Deum diligit, non minùs ſe amat quàm qui præter caritatis amorem ſe naturali & mercenario amore proſequitur. Quò perfectiore amore nos diligimus, eò ardentiùs vera bona nobis optamus. Omnia tunc nobis in providentiæ ordine bona vel temporalia cupimus abſque anxietate, abſque ſollicitudine. Quantò à fortiori omnia nobis ſpiritualia bona optamus ad ſalutem quæ puri amoris conſummatio eſt? Ergo perfectiſſima anima cum Eccleſiâ cupit & petit eadem omnino bona quæ imperfecta anima cupit, eadem petendo. Diſcrimen omne quod inter eas intercedit, non eſt ex parte objecti, ſed ex parte affectus quo voluntas illud deſiderat, eò redit quòd perfecta anima omnia

nia hæc bona plerumque non optet nisi charitatis amore, cùm imperfecta eadem insuper cupiat naturali amore quo mercenaria seu propriæ utilitatis anxiè appetens efficitur. Dixi, *omnem perfectionem ad habitualem puri & unici amoris statum reduci.* En naturalis nostri ipsorum amoris amputatio per quam anima eò devenit ut solo plerumque charitatis amore se diligat. Addo, *hunc amorem in animabus gratuita pace operari quidquid mixtus amor agit in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine. Uno verbo sola proprii interesse appetitio jam nec potest nec debet in amoris exercitio reperiri, cætera autem in eo multò quàm in justorum multitudine abundantiùs affluunt.* Concludite ergo, Carissimi Fratres, veros perfectos *etiam abundantius* quàm justorum multitudo, omnes actus quibus Dei dona optantur & petuntur *exercere*, quamvis citra mercenarium aut proprii interesse appetentem affectum. Concludite etiam indifferentiam seu abnegationem quâ fideles avocarentur à concipiendis *gratuitâ pace* omnibus Ecclesiæ postulationibus quibus nos jugiter debemus adjungere inducturam ut dixi *ad blasphemè damnanda scripturæ verba, nec non & pias Ecclesiæ preces quæ petitiones & desideria sæpius continent. Hoc modo seipsum quis excommunicaret, sibique in fidelium congregatione aut ore, aut corde precandi facultatem adimeret.* p. 268. *Vide Art.* 6. *p.* 60. 61. 62. 63.

13. A perfectis animabus una amovenda est inquieta seu sollicita excitatio

 quam

quam 12. nostrorum apud Issiacum ar-
p. 101. ticulorum sustulerat. Dixi esse semper supponendam gratiam ut præsentem quamvis distincta ejus suavitas non sentiatur. Sic ut non simul & eodem momento diversas omnes tribuit animi affectiones, sed tantùm successivè, ita dixi non inquietè enitendum esse sibi intempestivè tribuere, aut ex post facto revocare modo sensibili & suavi, affectiones quas gratia hoc momento non tribueret. Postremò dixi si per motionem intelligeretur cooperatio totius voluntatis omniumque animæ virium ad implendam cujuslibet momenti gratiam & ad nos hac ratione præparandos gratiæ temporis
p. 99. sequentis, *de fide esse non sponte quolibet*
100. *temporis momento esse excitandos ut omnem*
101. *nostram gratiam impleamus.*

14. Nihil imperfecti continent in se
p. 110. *cogitationes reflexæ eoque tot animabus sæpius nocent quòd animæ sui amore laborantes rarò se ipsas aliter respiciant quàm ut eo respectu impatienter aut amanter moveantur.* Sic locutus sum. Præterea actus reflexi moraliter sunt æquè perfecti atque actus directi, quia earum moralis perfectio oritur ex animæ fidelitate in adimplendâ gratiæ suæ suavitate. Directi aut reflexi actus exerendi sunt prout necessitas, officia, gratiæ suavitas ad hos vel illos
p. 107. inducit. In meo Libro addidi eminentissimas animas, inquietis & anxiis reputationibus amputatis quæ ex proprio interesse seu mercenario affectu oriuntur

pla-

placidè ſecum reputare. En verba meæ ipſiſſima. *Divina inſpirante gratia, perfectiſſimæ animæ per quam utiliter ſecum reputant Dei in ſe conſilia, præteritas ejus quas celebrant miſerationes aut ſuum interiorem ſtatum quem Directori exhibere debent.* Hæc de quâ hìc loquor inſpiratio p. 110.
una eſt conſueta gratiæ ſuavitas juſtis omnibus communis.

15. Plures ſancti de ſeparatione ſuperioris partis animæ ab inferiore locuti ſunt. Eorum exempla ſolummodò ſecutus fui. Nunquam intendi *omnimodam* p. 121.
eſſe ſeparationem quæ ſupra naturam ex 122. 123
miraculo & contraria eſſet ſtatui puræ fi- 124.
dei quem perpetuò ſuppono. Quapropter in falſo articulo eos damnavi qui dicerent partem ſuperiorem ab *inferiori omninò* ſeparari, ita ut, *unio ſuperioris cum Deo nullum ſenſibile & diſtinctum veſtigium* p. 125.
in inferiori imprimeret, & quidquid ab- 126.
norme interim in inferiori ageretur ſuperiori non eſſet imputandum. Parum certè peritus haberetur qui partem inferiorem in reflexis cogitationibus, ſuperiorem autem in directis actibus collocaret, quod à me intentum aliqui exiſtimavêre. Pars inferior in imaginatione & ſenſibus conſiſtit. Imaginatio autem reputare minimè poteſt, ergo reputationes pertinent ad ſuperiorem partem quæ intellectu & voluntate conſtat. Duarum partium ſeparatio juxta meum Librum p. 121.
in eo uno ſita eſt quòd pars inferior perturbari poſſit, dum ſuperior pace gaudet.

Sed cùm, dum hic vivimus, separatio illa nunquam sit *integra*, satis semper connectuntur, sibique invicem communicant duæ illæ partes ut pars superior *teneatur* iis omnibus quæ in inferiori peraguntur, & quæ in consueto vitæ cursu voluntariæ censendæ sunt. Hâc rigidâ

p. 223. & absolutâ regulâ occurrere volui omnibus, quæ ab illusione morum puritati metui possunt. Hâc eâdem volui animam suis omnibus actionibus æquè intra probationes ac extra probationes *teneri*. Verum quidem est *mentis apicem seu summum mentis verticem*, de quo loquitur

p. 118. S. Franciscus Salesius directis actibus consistere. At juxta hunc Sanctum pars superior non solùm mentis apicem, sed & reflexos actus complectitur. Per actus directos qui soli *mentis apicem* constituunt, sperat, licèt reputando non possit sensibile de sua spe testimonium sibi perhibere. Hoc ipsum his verbis exprimit Salesius. *Quamvis adhuc sit illi*, (loquitur de animâ anxiâ) *facultas credendi sperandi & amandi Dei*, *& re vera id præstet non tamen vim habet dijudicandi utrùm credat*, *speret & Deum suum diligat'*, *quòd tantâ angustiâ detineatur atque obruatur ut ad se redire non possit adperspiciendum quid agat. Quamobrem opinatur sibi nullam fidem*, *spem*, *charitatem inesse*, *sed tantùm phantasmata & vanas virtutum impressiones*. Idem Sanctus alibi dicit: *sacer assensus semper fiat in intimâ animâ*, *in summo & tenuissimo mentis apice. Atque hic*

Amor. Dei l. 9, cap. 12.

Amor. Dei l. 9, c. 3.

hic assensus nec tener est, nec suavis, nec ferè sensibilis quamvis sit verus, indomitus & amantissimus, & se recepisse videatur in extremum mentis recessum, velut in arcis propugnaculum in quo stat fortis, licèt cætera omnia mœrore sint capta atque oppressa, & quò magis in hoc statu amor omni auxilio nudus est, & omni virtutum subsidio atque animæ facultatibus destitutus, eò pluris æstimandus est, qui fidelitatem tantâ constantiâ servet. A Lectore quæro *an amor qui se recepit in extremum mentis recessum, & summum & subtilissimum apicem ut in suam arcem, dum cætera omnia capta sunt & virtutum subsidio destituta, &c. Ita ut sibi videatur, anima, fide, spe, caritate carere, &c.* Non sit vehementior locutio quàm mea ? Quum inter superiorem & inferiorem partem, id est inter imaginationem & sensus ex unâ parte & intellectum ac voluntatem ex alterâ *non* p. 121.
integram supposui separationem in qua usq. ad
voluntas imaginationis perturbationi non 125.
consentiat, & imaginatio voluntatis pace non recreetur.

16. Contemplatio est puri amoris exercitium at non unicum. Purus amor in actibus distinctarum virtutum insuper exercetur. Dixi prætereà animam puris- p. 183.
simo amore ardentem ad obtemperan- 184.
dum Directori qui eam probare vellet *Æquè libenter incipientium instar meditaturam, ac instar Cherubinorum contemplaturam.* Ipsa quoque meditatio potest ali- p. 177.
quando esse verum amoris maximè gra-

tuiti exercitium. Fideles universi ad perfectionem quidem, at non universi ad eadem exercitia & speciales perfectissimi amoris praxes vocantur. Quod spectat eos quos Deus ad contemplationis exercitium speciatim allicit, sensim sive sensu juxta suæ gratiæ suavitatem ad id transducendi sunt, eâ cautè exploratâ, atque ita ut nulla confidentia, nulla in se vana delectatio ad eos accedat, quemadmodùm Episcopus Diaconum evehens ad Presbyteratus ordinem non ideò sinit ut se hinc perfectiorem reputet.

17. Status passivus juxta meum Librum unus est gratuiti amoris status in quo charitas plerumque omnes ut eas ad suum finem referat virtutis, prævenit, animat, imperat. Tunc omnes virtutes ferè semper exercentur simplicibus atque æquabilibus actibus, *absque anxietate atque sollicitudine, cum omni suavitate quam Dei Spiritus inspirat.* Ut diximus in 12 nostrorum apud vicum Issyacum articulorum. Status ille à variis Sanctis nuncupatus, est passivus non ad excludendam verissimam & efficacissimam gratiæ cujuslibet horæ cooperationem, neque ad eximendam animabus perpetuam quam sibi debent vigilantiam, neque ad tollendam è medio acerbam obsistentiam qua in quolibet statu tentationes vincendæ sunt; dixi enim hanc obsistentiam ut passiva sit, *non minùs esse concupiscentiæ*
p. 101. *acerbam*, easque animas, *ad sanguinem*
102. *usque peccato resistere.* Ergo ab eâ non exclu-

cludendum est nisi illam quam vitæ spiritualis Autores dixere *activitatem*, id est anxietatem & sollicitudinem quæ mercenarium affectum seu naturalem nostrî amorem sequitur. Atque etiam dixi *ad mercenaria motiva naturali quadam sollicitudine esse recurrendum, potiusquàm in discrimen succumbendi venire*. Vox igitur illa, *passivitas* uni *activitati* solùm opponitur, nec opponeretur voci *actionis* seu *actus* quin simul conjicerentur animæ in interius otium quo vita omnis Christiana extingueretur. Passivitas illa non est inspirationis miraculosæ status. In eo animæ solâ gaudent inspiratione gratiæ quæ justis omnibus in obscurissimâ fide communis est. Ita cùm loquimur de actibus quos Deus in hoc statu inspirat, cavendum est ne credamus ad eum animas insolitâ inspiratione determinari. Agitur de simplici gratiæ impulsu quem non magis discernunt animæ perfectæ quàm minùs perfectæ, & quo ad actus præcepti & Consilii Evangelici solummodò feruntur. *Passivitatem* illam non pono in omnimodâ *potentiarum* animæ *ligaturâ*, id est in absolutâ discursivos actus exercendi impotentia, quia existimo animas quæ certis temporibus gratiæ suavitate ad simplices & æquabiles contemplationis actus inclinantur, tunc non omni tamen excidere libertate huic suavitati resistendi, & discursivos actus producendi. Aliter hæc impotentia utpotè naturali animæ libertati contraria evidenter

p. 102.

esset

eſſet ſupernaturalis ex miraculo orta, ac proinde contraria ſtatui puræ fidei in quo autores in hac materiâ expertiſſimi animas maximè paſſivas adhuc verſari affirmant. Ille puræ fidei ſtatus non tribuit animæ aliud perceptum lumen, quàm lumen fidei omnibus Chriſtianis commune. Contra via ſupernaturalis impotentiæ ullum certo tempore diſcurſivum actum eliciendi via foret luminis ex miraculo orti. Ergo paſſivum ſtatum reduco ad ſimplicem ut plurimum, coadunationem omnium virtutum in charitate quæ illas prævenit, imperat, animat, & quæ facit ut tam intra quàm extra orationem omnia diſtinctorum actuum genera æquabili pace exerceantur. Sic expoſita paſſivitas eſt Divini amoris perfectio ad quam omnes quidem Chriſtiani generatim vocantur, pauciſſimi autem perveniunt, cujuſque exercitium tunc tantùm exigendum eſt, cùm ad illud animæ diſponuntur. Quod pertinet ad paſſivam contemplationem exercitium eſt ad perfectionem non abſolutè neceſſarium & ad quod certæ animæ puriſſimæ nunquam vocandæ ſunt.

18. Vera perfectio nullatenus eſſe poteſt abſque intimâ cum Chriſto unione.
p. 194. *In eminentiſſimâ contemplatione poteſt anima*
195. *occupari de Chriſto quem fides præſentem*
196. *exhibeat, & per ea temporum intervalla quibus deſinit contemplatio adhuc de eo occupatur.* Ejus intuitu nunquam verè orbatur anima reali privatione. Ejus nihil amit-

amittitur *nisi distinctus sensibilis & reflexus visus*, jacturæ illæ non sunt *nisi apparentes & ad tempus*, duobus tantùm casibus, nimirum contemplationis imperfectæ primordiis, deinde tempore probationum. Addidi in casu nascentis contemplationis, hanc Christi distinctè conspecti privationem non oriri ex hujus exercitii perfectione, sed ex ejus imperfectione *quia tunc illud exercitium sensibile magis quàm purum est*, sua quoque affulgent illis privationibus intervalla, insuper non diuturnæ sunt, & distinctus Christi intuitus citò redditur, ut sit frequentissima perfectarum animarum occupatio. *Nam probationes per se breves, en quæ de iis dixi. Tantùm ad tempus sunt. Quò magis animæ in iis gratiæ fideles sunt, ut purgentur à mercenaritate per amorem zelotypum, eò magis breves fiunt. Plerumque animarum occulta renitentia contra gratiam specioso obtentu, & conatus sollicitus aut anxius ut solatia sensibilia sibi reservent, quibus eas spoliari voluit, probationes diuturniores & acerbiores efficiunt, non enim Deus pœnâ creaturam suam afficit, ut frustra dolore afficiatur.* Probationes igitur breves sunt, & in solis animabus quæ gratiæ sunt minùs fideles protrahuntur, dum Deo obsistunt. Quapropter frequentis intuitus Christi privationem imputant, non probationis generi, sed suæ infidelitati. Quod si probationes generatim breves dici debeant, extremæ probationis certamen, in quo uno anima caret illa familiari Christi

con-

consideratione est longè brevius. Contemplatio autem negativa quæ juxta Sanctum Dionysium nullam distinctam imaginem, neque *distinctam* aut *nominabilem* idæam admittit, spectat unam Divinitatem
p. 186. quæ nihil *limitati* continet. Sed expositâ hâc contemplationis specie quæ apud Dionysium celebratur, & quæ nihil significat præter amantem Dei infinitè perfecti intuitum, expresse addidi. *Hæc simplicitas distinctum Christi humanitatis & singulorum ejus mysteriorum intuitum minimè excludit, quoniam cum divinitatis ideâ adjunctas etiam alias idæas admittit pura contemplatio, omnia admittit objecta quæ pura fides nobis offerre potest.* En carissimi Fratres mei Libri doctrina quæ in qnolibet statu præter contemplationem negativam, id est abstractum Divinitatis intuitum, aliud admittit contemplationis exercitium in quo anima omnibus Mysteriis occupatur. Præterea nulla est contemplatio quæ non intermittatur & per intervalla perfectissimæ animæ distinctissimo omnium fidei objectorum, præsertim Verbi quod Caro factum est, intuitu gaudent. Adjuro vos ergo, Carissimi Fratres, ut mecum post Apostolum dicatis anathema illi quisquis sit qui à frequenti & familiari Jesu Christi conspectu avertere nos voluerit.

19. Plurimi offensi sunt has voces *perturbatio involuntaria* legere eo libri mei loco ubi agitur de interiori Jesu Christi pœnâ, qui has voces in meo Libro addi-

didêre, intellexerunt tantùm Christi perturbationem quæ quatenus imperata ab ejus voluntate voluntaria erat, involuntariam esse quod ejus voluntas ea non perturbaretur. Sed nihil meâ interest hanc locutionem quæ mea non est, defendere. Qui meum manuscriptum autographum viderunt, hoc testari possunt. Vox illa nullam cum omni meo Systemate connexionem habet. eâ ablatâ Textus ut primò scripseram manet illæsus.

20. Questi sunt etiam quòd malè Sanctum Franciscum Salesium citaverim. Verum quidem est, eos qui, me absente, meum librum typis mandandum curaverunt, pro Sancti hujus ipsis verbis accepisse aliqua placita quæ dumtaxat referebam ut ejus genio & doctrinæ congruentia, eaque Italico charactere pinxerunt. Sed accuratum omnium quæ factæ sunt citationum indicem proferam. Ubi-que sinceritas mea & omnimoda doctrinæ meæ cum hujus Sancti documentis convenientia animadvertetur. Varia referam ex ejus libris deprompta loca multò vehementiora meis vocibus quæ pro Salesii verbis acceptæ fuerant. Denique si quædam citavi hujus Sancti testimonia quæ tantis perdura palam visa sunt, duo sunt in memoriam revocanda. Primùm privatis nullatenùs licitum esse damnare nec sensus, nec locutiones tam Sancti Præsulis quem Ecclesia quotannis his verbis celebrat, *Scriptis itaque cœlesti do-*

doctrinâ refertis Ecclesiam illustravit quibus iter ad perfectionem Christianam tutum & planum demonstrat, tanta laus Salesianæ doctrinæ *Alexandri VII.* diplomate approbatur.

Alterum cujus vos meminisse volo est me dixisse cum omnia hæc loca collegissem eo tantum animo id fecisse me ut mysticis ostenderem universa vel vehementissima Sancti hujus & cæterorum placita perpetuò reduci ad gratuitum amorem quo eadem quæ & maximè mercenarii dona Dei gratuitò desiderantur. Hæc mea sunt verba cùm loquor de Sancti verbis (pag. 57.) *Illuc omnia reducuntur ut dicant animam hanc nullo proprio & mercenario neque ad meritum, neque ad perfectionem, neque ad æternam beatitudinem desiderio affici.* Manifestum est me hac ratione voluisse ablatum temerariis Mysticis omnem prætextum Salesii autoritate abutendi ipsis ostendendo nihil sancto illi in animo fuisse amputare præter naturalem & mercenarium affectum quo proprium interesse constituitur.

Atque ea sunt, Carissimi Fratres, præcipua quæ vobis in hac Epistola erant explicanda. Quò attentiùs librum legetis, eò perspicaciùs animadvertetis omne hujus Systema ad vocem *proprii interesse* exigi. Si vox illa in libro non est exposita, id factum est quod supposuerimus omnes eodem sensu quo illam intelleximus accepturos ad significandum nempè mercenarium ad Dei dona affectum per na-

tura

turalem ſui ipſius amorem. hunc ſenſum ſuppoſuimus ut ſtabilitum ab optimis vitæ ſpiritualis autoribus qui Gallicè ſcripſerunt, vel quorum ſcripta in Gallicum Sermonem ſunt tranſlata. Suppoſuimus *mercenarium*, & ut ſic loquar *intereſſatum* ſeu proprii intereſſe ſollicitè appetentem affectum idem eſſe, & ut plerique veterum Patrum juſtos non jam mercenarios eſſe affirmant. ſic nec jam proprii intereſſe appetentes eſſe concluſimus, eoſque illæſo remanente diſtinctarum virtutum exercitio præcipuos earum actus coadunare in charitate quæ illos prævenit, animat, imperat, perficit, ita ut naturalis & deliberatus amor ſeu mercenarius affectus quo proprium intereſſe conſtituitur, plerumque in his perfectis animabus jam non reperiatur. Hunc autem naturalem & deliberatum ſui ipſius amorem in quo proprium intereſſe poſuimus, apud S. Thomam & Eſtium ſtabilitum vidimus. A pleriſque Theologis idem amor agnoſcitur, qui autem non admittunt ea æquanimate eſſe debent ut ſaltem eum ut quid in Catholicis ſcholis maximè approbatum conſiderent. Si Libri Textum eo ſenſu quem vobis modò explicuimus, intellexeritis omnem ejus tenorem ſimplicem & naturalem eſſe animadvertetis. Sin contra ſenſus magis extenſos huic tribueretis, Textus tenori continua vis eſſet adhibenda, & in qualibet ferè paginâ imputandæ mihi forent contradictiones amentiſſimæ.

Di-

Difficultas, Cariſſimi Fratres, quæ etiamnum vos morari poſſet, hæc una ſuper eſt. Nempè libenter vos ipſiſmet oculis videretis utrùm Patres, ſancti in album Eccleſiæ relati cæterique authores quos univerſa veneratur Eccleſia re vera his vocibus *mercenarium intereſſatum*, *ſeu proprii intereſſe appetens* & proprium intereſſe attribuerint imperfectionem illam quam in toto meo opere illis tribuo. Id vobis ob oculos liquidò ponere jam enitar.

Primò aperiamus Concilii Tridentini Catechiſmum; cùm dixiſſet *Deum ſuam clementiam oſtendiſſe quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet cogere ut ſuæ gloriæ ſerviremus, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra conjungere. Neque id quidem ſilentio prætereundum eſt, vel in hoc maximè ſuam in nos Deus clementiam, & ſummæ bonitatis divitias oſtendiſſe. Quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet, ut ſuæ gloriæ ſerviremus cogere, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra* conjungere. Chriſtianis proponit ut voluntati Dei in Terrâ obtemperent ſicut Angeli in cœlo. Hæc eſt ſumma perfectio quam à nobis poſtulat in ſpei exercitio. *Deus*, inquit, *eximiam caritatem requirit ut etiamſi ſpe cœleſtium præmiorum totos nos ei dicaverimus, tamen ideò illa ſperemus quod ut in eam ſpem ingrederemur placuit Divinæ Majeſtati. Quare tota nitatur illo in Deum amore noſtra ſpes qui mercedem amori noſtro propoſuit æternam beatitudinem.* Non tamen

p. 3. in decal. præ. n. 17.

Part. 4. in orat. Dominic. 3. petitione num. 26.

men intendit Catechiſmus omnium Chriſtianorum ſpem totam inniti hac *caritate* quam vocat *eximiam* ac ideò ſperare *quia Divinæ Majeſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur*. Hæc ſpei perfectio non pertinet juxta eum niſi ad perfectas animas duo exhibet genera fidelium qui juſti ſunt ac proinde Deum præferentiæ amore diligunt, *alii qui amanter ſerviant.* Hi certè juſti ſunt) nuſquam ſic locuta eſt Eccleſia de hominibus actu peccantibus & Deo inimicis) *ſed tamen pretii cauſá quo amorem referunt.* Deinde altiùs evehitur & alium pingit gradum hominum qui hîc Divinæ voluntati parent, ut Angeli in cœlis; *& qui ideò ſperant quod ut in eam ſpem ingrederentur placuit divinæ Majeſtati.... Ii*, inquit, *tantummodò caritate & pietate commoti in eo cui dant operam nihil ſpectant niſi illius bonitatem & virtutem.* *num.* 27.

Catechiſmus vocibus utitur maximè abſolutis & excluſivis, *tantummodo*, *nihil ſpectant niſi*, *&c.* Spemne virtutem Theologicam voluit ablatam? hujus ne proprium motivum quòd ſummum noſtrum bonum quatenus noſtrum, voluit amputatum? abſit à quoquam tam impia cogitatio. Ergo vult perfectos ardentiùs quàm antea ſperare eorumque voluntatem ſummo bono verè moveri quamvis ad ſerviendum Deo, *tantummodò caritate, ac pietate commoveantur & ideò ſperent, quia divinæ Maieſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur*, *& tota eorum*

ſpes

ſpes niteretur illo in Deum amore, qui adeò purus eſt. En perfecta ſpes ut eam ſanctus Thomas poſt S. Ambroſium exhibuit. *Spes eſt ex Charitate.* Perfecti ut perfecti fierent amputarunt mercenarium quoad præmium affectum qui etiamnum imperfectis ineſt. Vox illa *tantummodò*, quæ opponitur illis vocibus, *ſed tamen pretii cauſa quò amorem referunt*, evidenter excludit imperfectum aliquem ad pretium affectum. In quo ſitus eſt imperfectus ille & amputatus affectus? ut id repetam, eſſe non poteſt neque ſpes ſupernaturalis neque proprium ejus motivum quod eſt non ſolùm objectiva ſed & formalis beatitudo. Eſſe quoque non poteſt frequens ſpei actuum repetitio, frequens enim Theologicæ virtutis exercitium nunquam poteſt eſſe imperfectio, non agitur quoque de affectu ita mercenario ut anima formalem ſeu creatam beatitudinem magis deſideret quàm Divinam gloriam, hic enim affectus non imperfectio ſed mortale peccatum foret, nec de illis animabus dici poſſet, *amanter ſerviunt.* Ubi ergo reperiemus imperfectionem amputatam in hoc tranſitu à ſtatu minùs perfectò ad magis perfectum? eam in actibus ſpei ſupernaruralis à Spiritu Sancto infuſæ reperire non poſſumus. Ergo quod amputatur nihil poteſt eſſe præter naturale, humanum & deliberatum beatitudinis deſiderium præter mercenarium aut proprii commodi ſollicitè appetentem affectum, qui tantum

2. 2. q. 17. a. 8.

tum abeſt ut in ſupernaturalis ſpei actum influat eique ſit eſſentialis ut contra hujus perfectionem in anima minuat.

Naturalis ille ad mercedem affectus qui in animabus minùs perfectis occurrit, facit ut à Patribus, ut mox viſuri ſumus, *mercenarii* dicantur, non quod Deum non diligant eo amore quo Deum omnibus creatis ac ſibi ipſis præferunt, aliàs Juſti & ſalvi non forent ut eos ſecundùm Patres eſſe juſtos videbitis : ſed præter ſupernaturalem Dei & Creaturarum in Deo amorem, afficiuntur naturali & deliberato ſui ipſorum amore, qui Divino amori ſubjicitur. Ii 4. mei ſtatus juſti ſunt. Exiſtimavi poſſe me eos dicere *intereſſatos* ſeu proprii intereſſe appetentes cum Patres eos *mercenarios* vocaverint. Tempus eſt cognoſcere Patrum Doctrinæ cum Romano Catechiſmo convenientiam.

Quum S. Clemens Alexandrinus loquitur de *Gnoſtico* qui perfectus eſt juſtus, & de *Gnoſi* quæ perfectus amor eſt, *Gnoſticum* à dextris Sanctuarii, *mercenarios* autem à ſiniſtris ſtantes exhibet. Vult *Gnoſticum accedere ad verbum ſalutare, neque propter metum ſupplicii, neque propter aliquam doni promiſſionem, ſed propter ipſum bonum* qui ab eo *mercenarii* dicuntur & juxta eum juſti ſunt cum ſtent in *Sanctuario* licèt à *ſiniſtris*, id eſt in inferiore gloriâ, ſunt illi *qui pro donatione eorum in quæ cadit corruptio & interitus, exiſtimant ſe viciſſim accepturos incorruptionem.* *Strom. l. 4. p. 485.* *Ibidem.*

Illa

Illa incorruptionis bona procul dubio sunt æterna. Idem enim Pater dicit mer-
Strom. l. 4. cenarium bene agere *ratione remuneratio-*
p. 519. *nis quæ vel ab ipso qui beneficio afficitur, vel à Domino qui promisit expectatur.*

l. 4. p. 528. Qui agit *propter spem promissi honoris de quo dictum est ecce Dominus & merces ejus à facie ejus*, mercenarius est. *Sola autem quæ propter charitatem fit beneficentia, propter ipsum honestum Gnostico est expetenda... Causa autem contemplationis ei sufficit ipsa cognitio ausim enim dicere. Non eo quòd velit salvus esse eliget cognitionem qui prosequitur cognitionem propter ipsam divinam scientiam.*

Hìc verbis maximè expressis atque absolutis excluditur præmii motivum, exclusiones illæ non spectant actum momentaneum, quo elapso necesse sit ut perfectus justus iterum fiat mercenarius. Exclusiones illæ ad omnem perfectorum statum pertinent hujusque perfectionem constituunt, distinguunt enim Gnosticum *qui stat à dexteris, à Mercenario qui tantummodò stat à sinistris* quia existimat *pro donatione eorum in quæ cadit corruptio se vicissim accepturum incorruptionem.* Quapropter Sanctus Clemens sic loquitur *ausim dicere non eo quod velit salvus esse eli-*
Strom. l. 4. *get cognitionem qui prosequitur cognitionem,*
p. 529. *& si quis per hypothesim* impossibilem *ei proposuerit utrùm malit Dei cognitionem seu perfectionem, an salutem æternam, sint autem ea separata cùm sint omnino eadem nihil penitus dubitans elegerit Dei cognitio-*

nem

nem propter se judicans eam esse expectandam quæ fidem transcendit.

Unde concludit *primam ejus qui perfectus est beneficentiam hanc esse ut in benefaciendi habitu sit constitutus, neque propter gloriam aut famam illustrem neque propter mercedem aut ab hominibus aut à Deo ad Imaginem & similitudinem Domini vitam peregerit.* Videtis, Carissimi Fratres, nullum *Gnostico* inesse mercenarium affectum erga ullam remunerationem quæ à Deo sit, neque erga ipsam beatitudinem creatam. En exclusio maximè absoluta hâc exclusione justus perfectus à minùs perfecto distinguitur, & perfectus ipse constituitur. Hæc exclusio reperitur non in transeuntibus actibus, sed in eo qui est in habitu constitutus. Idem S. Doctor de Gnostico hæc habet, *à bono & fideli servo factus est per charitatem amicus propter perfectionem habitus quam ex verâ disciplinâ & purâ exercitatione purè acquisivit.* Animadvertite antequàm Gnosticus & amicus esset, jam eum fuisse bonum & fidelem servum. Ergo justus erat, ergo charitate præditus erat, sed nondum perfectionem habitus hujus virtutis acquisierat. Hic ergo purissimus & perfectissimus amor in habitum eumque perfectum mutatur, eum *purè* acquisivit, id est sine admixtione, & magnus ille Alexandrinæ Ecclesiæ Theologus, verbo quod maximè adtemperandum est, utitur, aitque: *Ergo ei qui exercitatione profecta ex cognitione paraverit virtutem quæ non potest amit-* Ibidem.

ti, *efficitur naturalis habitus*, quo ſolùm ſignificatur ſtatus habitualis conſtantiſſimus & firmiſſimus licèt non omnis variationis expers.

Pater ille Apoſtolorum coætaneus ſpemne in perfectis animabus extinctam voluit? hujuſne motivum rejicere in animo habuit? num ſalutis deſiderium, quatenus ſummum eſt noſtrum bonum, excluſit? num intendit ne perfecti ſe ipſos in Deo & propter Deum ampliùs diligerent, neve æternam beatitudinem optarent? num denique voluit perfectos minùs frequenter minuſve ardenter quàm ſperent imperfecti, ſperare? Viro tam Apoſtolico tales errores imputare nefas eſt. Si ergo vult Gnoſticum non jam agere *propter ſpem promiſſi honoris ut velit ſalvus eſſe*, non ideò ſupprimere aut minuere intendit actus ſpei quoad promiſſum præmium, aut deſiderium ſalutis aut creatæ beatitudinis quam gratia inſpirat, ſed vult id unum, ne perfecta anima præmium affectu naturali & mercenario ſeu proprii intereſſe appetenti ampliùs exquirat. Eadem perfectus & imperfectus deſiderant quoad promiſſa quantumlibet extenſa, at perfectus ea plerumque non vult niſi ſupernaturali ſui amore qui ex gratiâ manans nihil imperfecti continet, cùm imperfectus ſæpè eadem dona inſuper deſideret naturali & mercenario affectu ſeu proprii intereſſe appetitione anxiâ præter ſupernaturale deſiderium abſque quo non foret juſtus. Atqui ſecun-

dùm

dùm S. Clementem justus est cùm sit in *Sanctuario* & præmio Deus in altera vita eum afficiat.

Hinc intelligitur illud Tertulliani, *neque enim quia bonum est idcirco auscultare debemus, sed quia præcipit.* Dicemusne virtutes omnes quæ imperantur ideò solummodò bonas esse quòd imperentur? absit: contra eas imperari dicemus quia bonæ sunt & conformes supremæ & immutabili normæ quæ Deus ipse est. Eas nihilominùs exercebimus ut Deo cui omnia debemus placeamus, non ut perfectionem naturali nostri ipsorum amore exquiramus; quamvis eam supernaturali amore quam in justi animâ parit gratia semper exquirere teneamur.

Tertull. de pœnit. c. 4.

Sanctus Basilius sic habet [1], *aut metu supplicii à vitiis declinamus, & animum servilem induimus, aut mercedis spe ducti ad utilitatem nostram præceptorum observationem referimus, atque hoc modo mercenariis efficimur similes, aut certè honestate ipsa impulsi, charitateque quam erga ipsum habemus à quo legem accepimus gaudentes quòd digni habiti simus qui adeò glorioso ac benigno serviremus Deo, ipsi pareremus atque hoc modo bonorum filiorum erga parentes suos animum imitamur.* Homines triplicis hujus classis secundùm hunc Patrem sunt justi, cùm omnes Deo pareant. *Servus*, pergit idem Pater, *cùm eorum quæ facere jussus fuerit partem executus fuerit, partemne omittet? quin potiùs ubicumque dicto audiens non fuerit, imminentis sibi supplicii gravitatem pertimescet,*

Præfat. in regulas fusius disputa. p. 405. 406.

Orat. 3.

Ibidem.

mescet, atque ob hanc sanè causam beatus erit.... Sed neque mercenarius animum unquam inducet ut eorum sciens aliquid negligat quæ præcepta sunt. Quomodò enim mercedem laboris accipiet, cùm pactis non steterit, etsi aliquid eorum quæ necessaria sunt præterierit?.... Tertium erat, opera quæ ex charitate dabatur. Hîc quæro, quis est filius qui propositâ parentis gratiâ prudens ipsum velit offendere. In prima & secunda classe alii licèt justi, naturaliter quidem, sed *serviliter* sapiunt; alii autem naturali affectu *mercenarios referunt*, salutem omnes sperant spe supernaturali cùm justi sint, & ultimi etiam ardentiùs quàm cæteri, quamvis priorum imperfectione seu naturali & mercenario affectu plerumque vacent.

S. Gregorius Naz. instar omnium ferè Patrum, hanc servorum, mercenariorum, filiorum partitionem secutus est. Servos & mercenarios justos esse declarat; ait enim, *Tres eorum qui salutem con-*
Orat. 40. *sequuntur Classes esse scio, servorum vide-*
p. 645. *licet, mercenariorum & filiorum &c.* Animadvertite eum non dicere, *opinor*, sed *scio*, docet id quod certum existimat: aliàs sic loquitur, *hominibus placere parum ad-*
Orat. 3. *modùm curamus, id unum expetentes ut*
p. 73. *honorem à Deo consequamur, imò sublimiùs etiam assurgimus. De iis loquor qui verè Philosophi, veroque Dei amore præditi sunt.* Videtis, ut præfatus sum, quomod justi omnes affecti sint; ad Perfectos transgreditur. *Illi*, inquit, *summo bono conjungi propter ipsum*

ſum ſummum bonum exoptant ; ſecundus enim hic honeſtorum & laudabilium virorum gradus mercede aliquid facere, quemadmodùm in tertia claſſe collocandi ſunt qui pœnæ metu à ſcelere & maleficio deterrentur. Credidit ne Gregorius à perfectis jam non deſiderari promiſſam gloriam quam Deus vult ab ipſis optari ? multum aberat à ſpe *quâ ſalvi facti ſumus* ſic evertendâ : quid ergo intendit ? nempè perfectam animam, licèt hanc ſibi gloriam ſemper deſideret, hanc tamen mercenario & naturali affectu non jam appetere. Unum hoc naturale deſiderium amputare in animo habet S. Gregorius, cùm ait, *Bonum eſt Patri obtemperare etiamſi ex ea re nihil quæſtus ad te rediturum ſit.* Poſtremò ait hic pater S. Paulum *aliquid auſum fuiſſe* cùm optavit *anathema eſſe* pro fratribus, ſe quoque qui hæc referat, aliquid *audere*, prædicat amorem Pauli adeò liberalem ut anathema eſſe, id eſt maledictum fieri, & eorum causâ *tanquàm impius* perpeti non recuſaret. Quibus verbis indicatur Paulum reverà fuiſſe comparatum ad æterna ſupplicia citra divini amoris jacturam ferenda, ſi hoc Deus ab eo exigeret, ac tanti Judæorum ſalutem faceret. Mens ita affecta, quam ſuſpiciens exclamat S. Gregorius, *ô animi præſtantiam, ô ſpiritus fervorem*, & quam fidelibus proferens *audere ſe aliquid* aſſerit, mens, inquam, ita affecta mercedis amorem deſideriumque naturale excludebat, quod proprii intereſſe appetitionem conſtituit. Nicetas Gregorii ſcho-

Orat. 40. p. 645.

1. Orat. p. 24.

Comment. apud Greg. Nazian.

ſcholiaſtes ſimiliter locutus fuit.

Hom. 1. in Cantic. Cantic. p. 475.

S. Gregorius Nyſſenus dicit ſervis *fieri* ſalutem per timorem, mercenarios *ſe rectè & ex virtute gerere propter ſpem mercedis repoſitam iis qui piè vixerint.*

En duplex juſtorum gradus in quo ſalvantur; ideòque ſtatus habituales; ac proinde in quibus Deus omnibus anteponitur. Audiamus quis ſit tertius: *ſed qui animo currit ad perfectionem, expellit timorem. Eſt enim ejuſmodi ſervilis affectio.... Deſpicit autem ipſas quoque mercedes ne videatur mercedem pluris facere quàm eum qui donat lucrum.*

Hîc advertite hunc Patrem non loqui niſi de beatitudine quam ſchola formalem ſeu creatam vocat: neque etiam eam deſiderare prohibet; hujus enim deſiderium imperatur: ſed vult eam à perfectis non optari naturali ac deliberato ſui amore & mercenario affectu: quippè quo minueretur amor Dei, à quo hanc ipſam beatitudinem expectamus. Quamobrem alibi dicit idem Sanctus: *Id certè perfectio eſt ut non timore pœnarum ſicuti mancipium à vitiis declines, nec virtutem ſpe præmiorum quaſi mercatoris affectu in negotiationibus & contractibus amplectaris, ſed neglectis etiam iis quæ in promiſſionibus per ſpem ſunt recondita unum terribile arbitrari ab amicitiâ Dei repelli.* An intelligit non jam ſpectandam eſſe beatitudinem formalem eo intuitu quem gratia inſpirat, & quo ſecunda virtus Theologica exercetur? nullatenus; ſic enim everteretur illud quod ſpe

De vitâ Moyſis circa finem. T. 1. p. 256.

con-

continetur: ſic everteretur ſpes ipſa cuilibet juſtorum ſtatui neceſſaria; ſatis id nunquam repetam, ſolùm intendit beatitudinem non jam affectu mercenario ſeu anxiâ proprii commodi appetitione deſiderari.

S. Ambroſius ſic loquitur: *Propoſitum piæ mentis, mercedem non expetit, ſed pro mercede habet boni facti conſcientiam & juſti operis affectum. Anguſtæ mentes invitentur promiſſis, erigantur ſperatis mercedibus: bona mens quæ ſine reſponſi cœleſtis ſyngraphâ, certamen arripuit, geminæ laudis honorem acquirit ſibi, &c.* Alibi dicit idem Sanctus de perfecto Chriſtiano, *non præmio ducitur ad perfectionem, ſed perfectione conſummatur ad præmium. Imitatores enim Chriſti non propter ſpem boni ſunt, ſed pro amore virtutis.* Sæpiùs in omnibus ſanctis illis Auctoribus reperitur apparens ſpei excluſio: ſed diligenter cavendum eſt ne unquam vera eſſe putetur. Spes ab iis naturalis, non ſupernaturalis excluditur. Sic juſtis mercenariis de quibus SS. Patres loquuntur, ſpes duplex ineſt, altera ſupernaturalis abſque quâ juſti non forent, naturalis altera quâ mercenarii etiamnum efficiuntur quando in eis frequenter agit; cùm è contra plerumque jam non agat in juſtis perfectis qui à Patribus *filii* nuncupantur. Nihil attinet dicere ab iis ſpectatam fuiſſe mercedem ut à Deo diſtinctam & ſub ideâ quam ſchola beatitudinem creatam vocat. Conſtat enim nunquam ceſſandum eſſe ab optandâ creatâ illâ

Lib. 2. de Abrah. c. 8.

Lib. 4. de Interpel. David. c. 11.

illâ Beatitudine quæ nobis promittitur ut aliquid quod ab æterno Dei amore sejungi non poteſt. Quid igitur amputare vult Ambroſius ? nihil ex parte objecti quod noſtrum eſt ſummum bonum quatenus noſtrum adimere licet. Nihil ergo præcidi poteſt niſi ex parte voluntatis hoc objectum deſiderantis. Quid autem præcidi poteſt in voluntate quæ noſtram ſalutem deſiderat ? abſque dubio non illud ſupernaturale deſiderium quod dicitur virtus Theologica & nobis per Spiritum Sanctum infuſa. Quò perfectior eſt anima, eò magis ſpe creſcere debet quamvis mercenaria eſſe deſierit. Non igitur in ſpe reperitur anxia proprii commodi appetitio quâ mercenarius conſtituitur. Quis abſque horrore dicat, aut dictum ab Ambroſio putet ſpem virtutem Theologicam, ſupernaturalem à Spiritu Sancto infuſam non convenire niſi *anguſtis mentibus*, animamque perfectam cœleſti præmio non duci ? Ut idem multoties repetam, quid Ambroſius ad perfectionem amputandum intendit ? patet eſſe imperfectum erga mercedem ſeu beatitudinem affectum. Imperfectus ille affectus non eſt ſpes ipſa ſupernaturalis : nihil igitur poteſt eſſe niſi ſpes humana, niſi naturalis erga ſe affectus quo anima æternæ beatitudinis intuitu mercenaria ſeu proprii commodi anxiè ſtudioſa efficitur. Illud eſt quod non competit niſi *anguſtis animabus* ; illo modo perfectæ animæ cœleſti præmio non ducuntur.

S. Hye-

S. Hyeronimus aſſerit *eum qui diligit non ideò imperata cuſtodire, quia aut timore pœnarum aut præmii aviditate compellitur, ſed quia hoc ipſum quod à Deo jubetur eſt optimum.* Pater ille non vult timorem excluſum, nedum ſpem timore longè præſtantiorem. Unum amovet naturalem affectum quo animus fit mercenarius ſeu proprii commodi anxiè appetens. Epiſt. 146. p. 1199.

S. Auguſtinus quem huic opponere doctrinæ moliuntur, eam manifeſtè ſtabilit. Verum quidem eſt ab ipſo ſupponi in homine continuam propenſionem in ſuam beatitudinem quæ reperitur in Dei fruitione; at propenſio illa non eſt ſecundùm hunc Patrem niſi pondus invictum, niſi neceſſaria & indeliberata inclinatio quæ *appetitus innatus* à ſcholâ dicitur, & quæ negari minimè poteſt. Hîc agitur de noſtri ipſorum amore quem deliberatum ſuppoſuêre Patres, quippe quo animæ perfectio & meritum minuatur. Fruitio ad quam ſecundùm ſanctum Auguſtinum amor perpetuò tendit non eſt Dei poſſeſſio intuitu unius noſtræ oblectationis ut eſt creaturarum poſſeſſio, quam ad ſuam unam voluptatem homines profani referunt. Non eſt niſi amoris cum Deo unio & integra non Dei ad nos, ſed contra noſtri ad Deum relatio. Ita fruitio Dei præcisè adverſatur fruitioni quam in rebus creatis homines vulgò ſectantur. *Frui eſt amore inhærere alicui rei propter ſeipſam.* Fruitio benè intellecta non eſt niſi amor maximè liberalis. Lib. 1. de Doctrin. Chriſt. c. 4. p. 6.

ralis. Velle frui est velle amare absque mercenariâ ullâ proprii commodi appetitione, velle amare absque mercenaria proprii commodi appetitione jam amare est amore liberali: adeoque omnem mercenarium affectum sic excludit Augustinus ut tanquàm perpetuam normam statuat, ne aliter nos amemus nisi in Deo & propter Deum. *Ipsum amemus*, ait, *propter ipsum & nos in ipso, tamen propter ipsum. Charitatem*, inquit, *voco, motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se atque proximo propter Deum.* Jam vidimus *frui* nihil aliud esse quàm diligere puro amore quo qui amat ad rem amatam se totum referat. Ergo necesse est ne se aliter respiciat quàm ut rem quæ uni dilecto servire debeat, atque illuc tendit fruitionis finis. Aliàs exclamat Augustinus: *Domine in me nihil relinquatur mihi nec quò respiciam ad me ipsum.* Damnatne quemlibet sui amorem? Exigitne omnimodam atque absolutam nostri oblivionem cum indifferentiâ quæ omnem erga nos vigilantiam nobis adimat? Nequaquam. Numquid vult spem quâ summum nobis bonum desideramus præcidere? Numquid vult nos de nobis nunquam cogitare, ne in mercenarias cogitationes incidamus? Illi errores Augustino tribui nequeunt. Vult tamen verè amputatum aliquem erga nos respectum. Nullum quidem ex iis quos gratia in supernaturalibus actibus inspirat; sed humanum aliquem & naturalem. Sic intelligendus est sublimis ille amo-

Serm. 256. de Temp. edit. Chevallonii.

Lib. 3. de Doctrin. Christ. c. 10. p. 50.

In Ps. 137. p. 1526.

amoris Doctor cùm ait : *amandus est Deus pro amore ejus; ita ut si fieri potest nos ipsos obliviscamur.* Denique vult hic Pater à nobis in homine non amari nisi Deum. *Non amabit in homine nisi Deum*, hæc norma non minùs ad nos quàm ad cæteros attinet, quandoquidem non minùs sumus homines quàm cæteri. Ergo ad perfectionem, in nobis non amandus est nisi Deus. Videte quid dixerit. *Videat*, inquit, *charitas vestra primùm amicitiæ amor qualiter debeat esse gratuitus. Non enim propterea debes amare amicum ut aliquid tibi præstet. Si propterea illum amas ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas sed illud quod præstat. Amicus gratis amandus est propter se, non propter aliud, si hominem te hortatur amicitiæ regula ut gratis diligas, quàm gratis amandus est Deus, qui jubet ut hominem diligas.* Proinde non mirum si eadem quæ cæteri sancti, supposuerit Augustinus ad exprimendam gratuiti amoris puritatem, & si concludat cum tentationibus & hujus vitæ ærumnis constictandum esse etiam spe beatitudinis ademptâ. *Sed si, quod absit, illius tanti boni spes nulla esset, malle debuimus in hujus conflictationis molestiâ remanere, quàm vitiis in nos dominationem non eis resistendo permittere.*

De Verb. Domini Serm. 54. *editione Cheval.*

Homil. 38 *inter* 50.

Ibidem.

De Civit. Dei. lib. 21. c. 15.

Si sanctum Chrysostomum consulamus, respondebit, *etiamsi merces non esset proposita, oporteret te esse bonum.....* *Deus*, inquit, *propter nostram imbecillitatem*

Homil. 13. *in Epist. ad Hæbr.*

Homil. 5. in Epist. ad Rom. p. 58 *tem virtutem etiam mercede voluit fieri.* Alibi dicit, *accuratâ ac veluti institoriâ cum supputatione examinamus ecquam mercedem res à nobis gesta habere debeat. Atqui major tibi merces, si modò citra mercedis spem feceris.*

Audite iterum Sanctum hunc Doctorem. *Homil. 76 in Joan.* *Boni & studiosi etiam sine præmii respectu divinam pulchritudinem intuentur. Quod si quis imbecillior sit, etiam in præmia spectet.* Posteà, Fratres carissimi, quis confundere ausurus est, proprii interesse appetitionem seu mercenarium affectum cum eo desiderio quod in spe supernaturali Spiritus Sanctus nobis imperat? Dixeritne quisquam hunc Patrem non ob aliud spem supernaturalem tolerare quàm ob *nostram imbecillitatem*, & majori affectum iri præmio qui spe æternæ *beatitudinis abstineret*? Dixeritne quisquam à bonis & studiosis diligenter amputari proprium spei motivum, hoc est summi boni nostri respectum, & si *imbecillior quis fuerit huic mercedis spem permitti*? Qui sic loquentem Chrysostomum exhiberet, Chrysostomum blasphema proferentem induceret. In sperante non in spe aliquid amputatum cupit. Quod autem amputatum cupit, nihil aliud potest esse quàm imperfectum erga nos studium intuitu donorum quibus beati futuri sumus. Imperfectum illud studium cùm à gratiâ non oriatur, ortum à natura ducat necesse est. Ergo in naturâ reperienda est illa proprii interesse appetitio

petitio quæ justo mercenario inest.

Ubi sanctus hic Doctor loquitur de voto quo Apostolus optabat *anathema esse pro fratribus suis*, fideles instar Gregorii Nazianzeni præparat ad doctrinam qua percellentur. Dicturus est, inquit, *de arcano & novo amore, de iis quæ nova & incredibilia videbuntur; scilicet volebat Apostolus pro salute fratrum alienari non à Christi amore (absit) quandoquidem propter amorem hæc faciebat sed fruitione & gloria &c. à Cœlorum Regno libens excideret, & ab illa arcanâ gloriâ..... quoniam procul ab hoc amore absumus, ne animi quidem cogitatione dicta hæc complecti possumus. Sic enim quidem Pauli appellationem ne quidem digni sunt qui audiant, suntque ab illius vehementiâ tam longè, tamque procul distantes ut illum sentiant hæc de temporariâ morte dicere, quos equidem tantumdem Paulum ignorare dixerim quantùm cæcos radium solarem.... non est ita, non est ita, quin potiùs lumbricorum in fimo latitantium ejusmodi opinio est.* Undenam hic Pater gratuiti hujus amoris puritatem tantoperè admiratur? Undenam liberalis hujus amoris idæam stupet? an quòd spem supernaturalem evertat cùm proprium commodum mercenariè appetitum evertit? Imò hæc una est tantæ admirationis causa quòd licèt spes in gratuito amore remaneat illæsa, nihil mercenariæ appetitionis in eo reperiatur, nihil naturalis sui ipsius amoris sit reliqui, nihil supersit mercenarii studii quo amor ille foveatur.

Hom. 16. *in Ep. ad Rom. pag.* 224.

Cassia-

Caſſianus de Juſto perfecto loquens ait, *Duo namque ſuperiora propriè hominum ſunt eorum qui ad perfectum tendentes, necdum affectum concepêre virtutum. Tertium ſpecialiter Dei eſt, & eorum qui in ſeſe imaginem Dei ac ſimilitudinem receperunt. Ille namque ſolus ea quæ bona ſunt nullo metu, nulla remunerationis gratiâ provocante, ſed ſolo bonitatis affectu operatur.* Chæremoni Abbati qui ſic locutus fuerat, Germanus Caſſiani ſocius objicit hac Doctrinâ ſupponi in ſpe aliquid imperfecti. Hoc noſtris diebus præcisè objicitur. Abbas ille reſpondet. Coronas omnes non eſſe pares. *Multas eſſe manſiones in domo Patris Cœleſtis: qui in timore Dei beatus atque perfectus extiterit, ambulare de virtute in virtutem & de perfectione ad aliam perfectionem; nimirum à timore ad ſpei perfectionem & poſtremò conſcendere mentis alacritate ad beatiorem denuò ſtatum quod eſt Caritas.* Qui hæc legit, crederet à Chæremone omne aliud præter charitatis motivum à tertio gradu excludi, proindeque ſpem ab eo rejici. Crederet etiam ſpem ſolis mercenariis permitti, Charitatem verò ad perfectos filios ſolùm pertinere. At ex ipſius verbis facilè perſpicitur ab eo in perfectis relinqui ſpem à charitate maximè gratuitâ animatam atque imperatam, & ſolùm ab hoc ſtatu, juxta Chæremonem, excludi ſervilem timorem & naturalem ſeu mercenariam ſpem quæ tantum abeſt ut ſit ſpes ſnpernaturalis & virtus Theologica, ut contra hujus perfectionem imminuat.

Coll. undec. c. 6. 7. 8. 9. 11. & 12.

Aſſu-

Assumens eos de timore servili & mercenariâ spe ad dilectionem Dei, & adoptionem transferat filiorum, & quodammodò perfectiores faciat de perfectis. Videtis eum non excludere ex eminentissimâ perfectione nisi duos illos naturales & imperfectos affectus quorum aliquid in primis gradibus superesse supponit. Duo illi gradus sunt quidem perfecti, at minùs quàm tertius gradus, quia illis adhuc insunt *hæ timoris servilis ac mercenariæ spei reliquiæ.* In statu Justorum primi & secundi ordinis adhuc reperiuntur illæ imperfectionis reliquiæ cum timore ac spe supernaturali quæ in se nihil imperfecti complectuntur, cùm à gratiâ profluant. Hoc est mei Libri Systema quod à Cassiano desumptum est. Ut ipse, non excludo à perfectorum statu nisi spem naturalem & mercenariam, spe supernaturali nullatenus imminutâ. Ille auctor quamvis in exponendâ gratiæ doctrinâ erraverit, in rebus tamen asseticæ vitæ magnâ valet autoritate, fatentibus ipsis summis gratiæ defensoribus, sanctis nimirum Prospero & Fulgentio. Pretiosa Monachorum S. Antonii Discipulorum placita collegit, quoad perfectissimæ vitæ præcepta eum Sanctus Benedictus tanti facit ut eum, quô ipsum Basilium ordine posuerit.

Theodoretus ubi dixit Apostolum Cœlum & inferos provocasse si seipsum à Christo avellere possent. *Asserit æternam vitam non exæquari Caritati in Deum. Non est enim amandus propter bona promissa, sed illa* *In Ep. ad Rom.*

illa propter ipsum expetenda. Loquitur de formali beatitudine, vult eam à nobis optari ut nos ipsos Dei ordini conformemus, illumque perfecto & æterno amore diligamus. Illud desiderium per se purum est, plerumque solum est. Neque illud, ut in quovis alio statu, naturalia ac mercenaria desideria antecedunt aut subsequuntur. Ea spes est quæ à Charitate imperatur ut Cathechismus Tridentini Concilii adnotavit.

In Ep. ad Rom.c.9. Theophilactus qui tres Christianorum Classes statuit, eodem modo quo Chrysostomus, Theodoretus, Joannes Antiochenus in sua ad Theodoretum Epistola, *Ad Ischyrion. l. 2. Epis. 58. Bibl. pag. 1603.* Cassianus, Isidorus Pelusiota & Photius, explicat Apostoli votum *quo anathema esse pro fratribus* optavit, concluditque nos æternâ pœnâ ab amando Deo non esse deterrendos.

De grad. grad. prim. Sanctus Joannes Climacus supponit tres hominum Classes, servorum, mercenariorum, & filiorum, illosque omnes ut Justos habet. Profitetur se loqui de iis *qui sinceri & germani servi sunt*; quemadmodùm & D. Basilius idem anteà dixerat, illos ab his secernit quos vocat *inutilia mancipia, omnes ad nutum ipsius facti quidquid imperat, sine cunctatione exequuntur. Inutilia autem mancipia suscepto Baptismate legem violant.* Author ille tres hominum classes exhibet quorum alii *præsentis vitæ commoda spontè promptèque abjecerunt ob ingentem sarcinam peccatorum, alii ob spem futuri regni: postremi propter*

Dei summi boni amorem. Primos exprimit timore quo adhuc tenentur, secundos spe quâ ad suum solatium etiamnum indigent, tertios Charitate quà Deo uniuntur: spes omnibus & charitas inest, omnes enim ut Athletæ præmium ferunt. *Pius agonistarum munerarius Deus, quocumque fine metam attigerint, cursum religiosæ vitæ ratum habebunt.* At justi mercenarii egent adhuc superstite quadam spe humanâ quâ subleventur, & alimento quo naturalis & mercenarius eorum affectus recreetur. Postremi Deo plerumque uniuntur, nullo imperfecto affectu in ipsis residuo.

S. Maximus tres ponit classes *fidelium & piorum.* Hos vocat *incipientes, proficientes & perfectos, servos, mercenarios, & filios. Asserit tres esse classes hominum qui salvantur,* τὰς τρεῖς τάξεις τῶν σωζομένων *filios neque minarum metu, neque promissionum cupiditate moveri.* En absoluta exclusio negativè expressa, & hæc exclusio pertinet ad certum vitæ statum nempè filiorum. Longè abest ab excludendo quolibet timore multò minùs qualibet spe. Unum vult ab animæ perfectæ statu amputatum, spem scilicet humanam seu mercenarium desiderium. *Lib. de mystag. c. 24. pag. 523.*

Venerabilis Beda dicit inter *filium, mercenarium & servum non minimam esse distantiam. Servum videlicet esse eum qui adhuc metu gehennæ sive præsentiæ legum à vitiis temperat, mercenarium quippe ac desiderio Regni Cœlorum; filium qui affectu boni ipsius.* *In parab. fil. prodig. c. 15. pag. 372. Ed. Colon.*

S. An-

De ſimilitud. c. 169. p. 185.

S. Anſelmus ſublimis ille ac pius Theologus eaſdem claſſes ſtatuit in placitis quæ Edmerus fidus ejus diſcipulus, ac vitæ ipſius autor collegit. Tria hæc hominum genera *ſalvari* declarat, at Deum inducit juſtos primæ & ſecundæ claſſis alloquentem nec plenam iis menſuram impertientem *plenam retributionem.. quia non purè me diligebatis ſed quoniam à me lucrari volebatis.* Illis exprobrat quod ſuum lucrum non ſolùm in hac vitâ, ſed etiam *in futurâ* quæſierint, ergo mercenaria appetitio, ſeu ſtudium lucri quod amoris officit puritati, quodque plenam gloriæ menſuram adimit, aliqua eſt imperfectio, licèt hic affectus vitam futuram ſpectet, atque hæc imperfectio nedum in omni ſtatu neceſſaria ſit, amputanda ſeu mactanda eſt ad vitandam hanc exprobrationem, *non purè me diligebatis:* ſpemne virtutem Theologicam Deus imperfectis juſtis exprobrabit? id illis exprobrabit quod à Spiritu Sancto in ipſis infuſum fuerit? Hoc cogitare impium foret, ergo non exprobratur niſi imperfectio quæ naturam ſequatur. Amor purus nec mixtus ſecundùm Anſelmum tertio ſtatui reſervatur, *alius eſt, qui verè Deum diligit & ſolo amore ejus præcepta ejus cuſtodit*, quod vocat amare, eſt perfectè amare, omnem Dei legem ſolo Dei amore implere eſt. Cùm *ſolum* dicit, purum intelligit. Amor enim qui purus vocatur, amor eſt ſupernaturalis & à Spiritu Sancto infuſus qui nullum naturalem deliberatum amorem ad-

admixtum, vel adjunctum habet. *Deus meus*, exclamat alibi magnus idem sanctus. *Qui enim se totum abnegat ut Deum habeat, qui sibi perit ut tibi valeat, qui sibi nihil est ut tibi aliquid sit, si nihil in se habet, nihil sui amittere timet, sed semper securus est, ᵭe quod tuum est conservare: si minentur ei pœnæ inferni, vel ignis purgatorius, parum timore eorum afficitur, quia cantabit vacuus coram latrone viator, & se non timet perdere qui se abnegat. Si enim tu eum qui tuus est, ad pœnas mittere velles: semper tamen de te in bonitate sentiret, paratus sustinere quod velles, nec diceret cur ita facis? cui prædicta sententia non placet. Da ei Domine, se adnegare ut intelligat.*

De mensuratione crucis c. 4. p. 496.

Hîc procul dubio status est animæ à quolibet mercenario affectu seu anxiâ proprii interesse appetitione alienissimæ; sperat tamen: neque voluit Sanctus Anselmus quemquam in hoc statu spe desistere. Ergo manifestum est mercenarium affectum seu anxiam sui interesse appetitionem spei non esse essentialem, ac proinde secundùm magnum hunc Theologum potest huic mercenariæ proprii interesse appetitioni nuntium remitti salvâ supernaturali spe summi nostri boni quod nobis in omni statu ut nostrorum votorum objectum promissum est.

Sanctus Bernardus quatuor diversos amores, seu amoris status in animabus annotavit. Non credit quartum in hac vita perfectè apprehendi. Nescio si à *quoquam hominum quartus in hac vita perfectè apprehen-*

Epist. ad Guig. Car. De Dilig. Deo.

henditur, ut *se scilicet diligat homo tantùm propter Deum*, amor est *oblitus sui*, *& ebrietatis*, *ubi cor & caro deficiunt*, *ubi te ipsum non sentis*, ubi ab hoc raptu, *te non revocat corpus mortis*, *carnis necessitas*, *deffectus corruptionis*, nec *ipsa fraterna caritas*.

De dilig. Deo.

Sanctus Bernardus tantum abest ut in hac vitâ hanc extaticam & perfectè permanentem contemplationem admittat, ut ne in beatis quidem illam nisi post corporum resurrectionem admiserit.

Verùm quinam est tertius ejus amor? mox perspicietis, Fratres carissimi, eundem esse ac quintus mei Libri Amor. *Hic amor est gratuitus*, *quia qui sic amat*, *haud secus amat quàm amatus est*, *& qualis suscipitur amor sic redditur*. Quia *non quæ sua sunt quærunt*, *sed quæ sunt Jesu Christi*. Quia *Domino confitetur* non quoniam *sibi bonus est*, *sed quoniam bonus*. *Amor iste meritò gratus quia gratuitus*.... *Qualis suscipitur talis & redditur*. *Qui enim sic amat*, *haud secus profectò quam amatus est amat*, *quærens & ipse vicissim*, *non quæ sua sunt sed quæ J. Christi quemadmodùm ille nostra vel potiùs nos & non sua quæsivit*.... *Domino confitetur non quoniam sibi bonus est*, *sed quoniam bonus est*. *Hic verè diligit Deum propter Deum*, *non propter seipsum*. Absit ne unquam in perfectissimis animabus amorem hoc amore puriorem admiserim.

De Dilig. Deo.

Patrem hunc secutus declaro neminem in hac vitâ plenissimè solutum esse à concupiscentiâ ordinatâ seu subditâ, *nun-*

quam

quam sine cupiditate sed ordinata, neminem hîc pervenire ad statum cujuslibet variationis expertem, in quo se nunquam nisi propter Deum quis diligat; atque ut hanc sententiam exprimerem, dixi perfectissimas animas non solùm *peccata venialia admittere*, sed nondum versari nisi in *statu* quoad gratuiti amoris liberalitatem *variationi obnoxio*. At saltem amor qui à Sancto Bernardo in perfectis filiis dum hîc vivunt agnoscitur, is est quem vidimus & quem iterum mox visuri sumus. *Non enim sine præmio diligitur Deus, etsi absque præmii intuitu diligendus sit. Vacua namque vera caritas esse non potest, nec tamen mercenaria est, quippè non quærit quæ sua sunt.... Verus amor præmium non requirit sed meretur.* Multum abest ut sic locutus fuerim absolutè excludens desiderium præmii & motivi quo præmium desideratur. *Absque præmii intuitu.... præmium non requirit.* Præmiine motivum ac desiderium rejicere intendit Bernardus? motivum illud summi boni quatenus nostrum bonum est, nonne est spei Christianæ motivum? illius amputatio nonne impia desperatio est? hancne S. Bernardo imputabimus? dicemusne ab eo positam in hac desperatione perfectionem? num quodlibet formalis beatitudinis desiderium ab eo ablatum esse contendemus? num etiam asserere auderemus secundùm Bernardum sitam esse perfectionem in totâ ferè cessatione à spei supernaturalis actibus? Cui non hæc doctrina

Admonitione p. 272 & alibi.

ctrina offendiculo foret? an non liquet maximos Sanctos eos esse potissimùm qui maximè sperant adventum Regni Dei cum quo etiam regnaturi sunt? an non evidens est hunc patrem non intelligere nisi imperfectum erga mercedem affectum? affectus ille quem ut imperfectionem excludit, à gratiâ & Spiritu Sancto oriri non potest. Ergo naturalis est. En *mercenaria proprii interesse appetitio* quam & servat mercenarius & mactat filius perfectus etiam cùm ardentissimè sperat. Idem Doctor alibi dicit triplex hominum genus curru vehi in via legis Domini. *Super comminationem servus sedet, super promissionem mercenarius. Horum uterque trahit currum, alter timore, alter cupiditate, & uterque propriis stimulis impellitur. Solus filius, qui nec timore quatitur, nec illicitur cupiditate, sed spiritu dilectionis agitur, sine labore & læsione vehitur in curru; quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei.*

Serm. 35. inter parvos.

Denique hic Pater postquàm exhibuit *justum jam robustæ ætatis. Qui nec lacte jam potatur, sed vescitur solido cibo, qui nec parvas parvulorum consolationes captat.* Talem filium declarat non esse mercenarium, quamvis hereditatem sibi summoperè exoptet. Deinde subdit: *Invenitur tamen gradus sublimior & affectus dignior isto, cùm penitùs castificato corde nihil aliud à Deo quærit quàm ipsum Deum.* Ille exclamat, *quid enim mihi est in cœlo, &c.* Neque enim hujus status anima *privati*

Serm. 8. de diversis.

sui

ſui amore, *id eſt* per proprietatem, *ſuum aliquid*, *non fœlicitatem*, *non gloriam*, *non aliud quicquam deſiderat*, *ſed tota pergit in Deum*, *unicumque ei ac perfectum deſiderium eſt*, *ut introducat eam Rex in cubiculum ſuum ut ipſi adhæreat*, *ipſo fruatur. Unde & jugiter*, *revelatâ facie*, *quoad poteſt*, *cœleſtis ſponſi gloriam ſpeculando in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem*, *tamquàm à Domini Spiritu.*

Meminiſſe oportet à ſancto Bernardo cùm loquitur de *fruitione*, ut anteà ab Auguſtino intelligi fruitionem non ſui ſtudioſam & mercenariam, ſed ſimplicem puri amoris unionem, quâ nos ad Deum totos referimus. Hæc ſponſæ transformatio non eſt niſi perfecta voluntatis unio, *jugis contemplatio revelata facie*, quam ſic exprimit, *Jugiter revelatâ facie quoad poteſt cœleſtis ſponſi gloriam ſpeculando*, non eſt accuratè loquendo jugis ſeu perpetua, atque id expreſsè aſſerit ſanctus Bernardus, non eſt intuitus facie ad faciem. Tantùm eſt contemplatio purior & frequentior contemplatione animarum minùs perfectarum. Hac voce, *quoad poteſt*, hujuſmodi locutiones temperantur.

Non jam *illici cupiditate ſed agi amore*? eſtne non ampliùs ſperare? eſtne eſſentiale ſpei motivum rejicere? Hoc motivum rejicere non intendit Bernardus. Ergo non vult rejectum niſi mercenarium motivum, atque humanum deſiderium. Adhuc eum audiamus. *Nemo* *Serm. 35. inter parvos.*

con-

conducit (ait idem Pater) *aut esurientem ut comedat, aut sitientem ut bibat, aut certè matrem ut parvulum allactet filium uteri sui.* Sic loquitur ut significet non opus esse perfectis Dei amicis quo ad eum amandum invitentur præmio quod formalis beatitudo est. Dicit *convinci non castè diligere*, qui diligit bonum aliter propter se quàm propter proximum. *Amor*, dicit aliàs idem Doctor, *per se sufficit, is per se placet & propter se, ipse meritum ipse præmium est sibi..... amo quia amo, amo ut amem.... purus amor mercenarius non est. Purus amor de spe vires non sumit, talis est* juxta hunc Patrem *sponsa, quia sponsa est quodcumque est.* Perfecti filii ut vidimus, *nec timore quatiuntur, nec cupiditate aguntur, spiritu dilectionis aguntur, sine labore & læsione.* En exclusiones ad statum maximè absolutæ. Quid igitur cogitabimus de sponsâ quam Sanctus hic Doctor etiam altiùs collocat? *Sponsa in summo stat, quia nequidem de hæreditate cogitat.* Sicut filii maximè liberales tantisper adhuc de ea cogitant. *Amant & filii sed de hæreditate cogitant, quam dum verentur quoquo modo amittere, ipsum à quo expectatur hæreditas, plus reverentur, minùs amant.* Hæc est sponsa quæ dicit, *amo quia amo, amo ut amem*, & ejus amor *se ipso contentus.* Et alibi ut vidimus, *per se sufficit, per se placet, & propter se.* Sperat nihilominùs illa sponsa, sponsi deliciæ. *At de spe vires non sumit.* Cur? quia, inquit Bernardus, *suspectus est mihi amor, cui aliquid adipiscendi*

De Dilig. Deo.

Serm. 83. in Cant.

di spes suffragari videtur. Attendite cùm hìc loquitur de spe, eum loqui de eâ spe quâ cœlestis hæreditas Dei Filiis promissa expectatur. Spes illa quæ suspectum reddit amorem, & quam Bernardus verbis adeò vehementibus expungit, non potest esse neque spes supernaturalis & à Spiritu Sancto infusa, neque spei motivum quod est nostra beatitudo etiam formalis, neque desiderium quod hoc motivo in nobis excitandum est, neque frequentia actuum spei supernaturalis. Quid ergo adhuc ampliùs à sponsâ quàm à filio amputat? Imperfectionem quæ non potest esse nisi naturalis & mercenarius erga Dei donorum maximum, nempè formalem beatitudinem, affectus. Hic Pater iterum dicit alibi, *timor facit servum, spes mercenarium*, sua lucra sectantes, *caritas filium* qui parentem, *non ipsius quæcumque bona desideret.* Eò reducuntur Patris hujus voces vehementissimæ, & hoc ipsum est totum Libri mei systema.

Serm. in Cant. Ezechiæ.

Albertus Magnus quem audivit sanctus Thomas, hæc habet, *Charitas ad Deum vera & perfecta est quando anima cum omnibus viribus suis ardenter se infundit Deo, nullum commodum transitorium vel æternum quærens in eo, sed solummodò propter bonitatem, anima enim delicata*, inquit, id est amoris sui puritatis æmula, *quasi abominatur amare Deum per modum commodi vel præmii.*

Parad. animæ cap. 1. p. 30. edit. Antverp.

Advertite, ab hoc Auctore sicut à

D cæte-

cæteris gratuiti amoris liberalitatem non tribui nisi perfectissimo amori. Per præmium intelligit mercedem spectatam ut interesse proprium & cum naturali & mercenario affectu. Absit ut unquam dicantur perfecti *abominari* spem Christianam quæ supernaturale est summi boni desiderium, ergo non est nisi mercenarius & imperfectus affectus quem perfecta anima & Dei amore erga seipsam æmula ferre non potest. Hoc ipsum *abominatur*. Hoc ipsum puro amori mactat.

Sanctus Thomas postquàm tres homi-
2. 2. q. 24. num classes distinxit, dicit, *perfectos etiam*
a. 9. *in charitate proficere, sed non esse ad hoc principalem eorum curam.* Quænam est ergo principalis hæc cura? Quid *principaliter* plerumque *intendunt* puræ illæ animæ quæ jam mercenariarum imperfectione non laborant? Hoc, *Ut Deo inhereant & eo fruantur.* Et posteà, *sed jam eorum studium circa hoc maximè versatur, ut Deo inhæreant.* Non desinunt nec sibi invigilare, nec beatitudinem sperare, nec optare cælestia quæ eò perducunt dona; verùm hæc amoris unio, mercenariæ appetitionis expers, in quâ omnes distinctæ virtutes placidè exercentur, ordinarius est earum animarum status.

S. Bonaventura vel Auctor mysticæ Theologiæ quæ in operibus ejus reperi-
2. petit. tur, asserit *animam illud quod plus dilecto placere decreverit, semper in omni actu exercere, se adnihilantem, eam quærere non*

quæ

quæ sua sunt, sed quæ Dei &c. Quando 2. & 6. pe-
mens ab omnibus aliis recedens, inquit, *po-* tit. cap. 3.
steà se ipsam dimittens unita est, &c. Tunc parti. 1.
*non aliquod emolumentum temporale deside-
rat, non aliqua dona sponsi, scilicet gratiam,
virtutem, vel gloriam; sed ipsum qui est to-
tius Deiformis emanationis principium,* Cap. 3.
nihil aliud affectans. En amor quem *exta-* part. 4.
ticum, Deificum & transformantem post
Sanctum Dyonisium nominat, amor si- Cap. 3.
ne motivo; est enim *absque cogitatione,* part. 2.
sine motu intelligentiæ concomitante. Facilè intelligitur non velle eum esse amorem penitus cæcum, & motivo vacuum; non vult excludere nisi mercenarios intuitus, & mercenaria naturalis amoris sui desideria. Hæc addit. *Libertas illa cognosci non potest nisi ab illis qui ipsam experimentali notitiâ præsentiunt, ut diabolum non timeat, mortalem hominem nullatenus pertimescat, ut stimulos pœnæ æternæ non sentiat, ut susceptionem mortis amplectendo gaudeat, ut quæ immediatè per veram unitionem Creatori proprio se subjecit, in omnibus liberam ipsius promissionem consequatur dicentis in Joanne, si filius Dei vos liberaverit, verè liberi eritis. Tunc enim verè Filius Dei liberat quando dexteram amoris ipsam extendendo porrigit ut ipsi inhæreat omni Creaturâ supposità, & nihil sub Deo pœnale amanti in unitivis desideriis dominetur. Et hæc est ratio, quia in loco tuto per infixionem amoris se firmiter collocavit, nihil aliud timet extrinsecum nec etiam ipsum, in quo habitat, cùm amor familiaris minas illius, quem diligit, facit oblivisci.*

Ille Auctor non vult castum timorem adimere, multò minùs spem virtutem Theologicam extinguere intendit. Multum abest ab excludendo supernaturali desiderio *donorum sponsi, gratiæ scilicet, virtutis & gloriæ.* Ergo nihil ab iis excludit quàm naturalia & mercenaria desideria.

Dionysius Cartusianus tres posuit gradus fidelium, servorum, amicorum secretorum, & filiorum occultorum: servi, inquit, *peccata diligenter declinant, ac divina præcepta fideliter servant, nondum tamen contemplativi atque interni facti sunt, sed activi, & in activæ vitæ piis sanctisque operibus Deo placere festinant, atque hujuscemodi exercitia magni pendunt & eligunt. Denique secreti amici internâ atque affectuosissimâ Deo adhæsione intenti sunt, & ad spiritualem se gustum transfundentes consilia quoque implere conantur, & contemplativæ actibus vitæ se tradunt. Verumtamen nondum nudi, omninoque simplices effecti sunt, quippè qui necdum proprietatem omnem reliquerunt, neque sibi ipsis mortui sunt, nec à se ipsis prorsus deficiunt: adhuc enim Dei dona, magni pendunt, amant atque desiderant.* En justi mercenarii quos Patres nobis designavêre. En justi proprietarii, seu proprio interesse addicti, ut vocant posteriorum temporum sancti. Iterum Dionysium Cartusianum audiamus. *Occulti filii his utique moriuntur, solique superpulchræ æternæque Divinitati vacantes, nihil præter eam magni pendunt, amant, advertunt aut cupiunt.* Quibus autem moriuntur? Dei donis quæ se-

De laude vitæ solitariæ. a. 10.

creti amici adhuc desiderant. Sed moriunturne absolutè omni Dei donorum desiderio? Minimè, uni moriuntur, *Dei donorum proprietati* quam secreti amici nondum reliquerunt. Hic auctor addit, *occultos filios in amore comburi, in nihilum redigi & in Deum transformari atque ipsi indissolubiliter unitos videri, in hac transformatione mentis in Deum, mens ipsa à se defluit ac deficit & in ipsam Deitatis abyssum mergi & deprofundari omni sui ac cæterorum proprietate relictâ.* Illa *proprietas* quam relinquit est proprium interesse seu mercenarius affectus. *Liquescit*, inquit, *annihilatur & à se ipsa deperditur.* Inter se & Deum *alteritatem non percipit, quoniam in Deiformem simplicitatem meavit. Ille*, inquit iterum, *qui Deum ex omni fortitudine sua diligit non commodi alicujus intuitu sed nec remunerationis aspectu, vel quia Deus sibi conveniens est, eoque ipse eget, Deum diligit.* Subdit, *quin potiùs propter suam bonitatem sanctitatem ac perfectionem eum amat atque complectitur, & jam non metu pœnarum neque fælicitatis obtentû sed propter ipsum nudum boni affectum, desiderium virtutum ac divinitatis ardorem Deo adhæret.* Dicemusne raptum quemdam esse momentaneum quo effluxo anima statim fiat proprii interesse appetens seu mercenaria? Contra, auctor affirmat, obsequium illud esse voluntarium & continuum, *jugiter & delectabiliter paret.*

Lib. 2. de vit. & fin. solit. a. 1.

Qui audit hæc verba in animum sibi induceret hunc sanctum contemplantem voluisse Beatitudinis spem amputare ejusque motivum quod est intuitus ejus *quatenus*

tenus nobis conveniens est, eâque egemus. At si quæ sequuntur, inspiciat, facilè animadvertet nihil aliud voluisse, ut nec ego volui, excludere quàm naturalem mercedis amorem qui justos mercenarios seu proprii interesse appetentes constituit; *Denique*, inquit, *neque nos ipsos, nec propriam salutem aut commodum nisi in ordine ad Deum, propter Deum & ob ejus amorem atque honorem amare debemus.* En termini negativi adhibiti non quidem ad exprimendum non excitari voluntatem propriâ objecti bonitate, sed ad solummodò significandum à voluntate non desiderari gradum illius boni, quod objecto inest, nisi quantum in Dei ordine via est conducens ad finem ultimum, nempè Dei gloriam; nam se tantum propter Deum diligens non potest ullum sibi desiderare bonum nisi propter eum. *Gratuita dilectio sola meretur..... naturalis ac imperfecta charitas nihil à Deo gloriæ promeretur.... naturalis perhibetur, quoniam ex naturali inclinatione, qua cuncti beati esse desiderant proficiscitur, & ex informi fide egreditur*; ideoque *non meretur. Itaque & nos & propriam salutem in Deo, ad Deum, & propter Deum amemus.... Ille quidem nos dilexit, nihil à nobis recipere sperans, (bonorum enim nostrorum non eget) sed propter nos ac nostram salutem nos fecit atque refecit, & hoc non propter nostram justitiam, sed suam magnificentissimam bonitatem. Omnia namque propter ipsum operatus est Dominus. Sic quoque dum eum propter ipsius purissimam bonitatem, non pœnarum horrore, nec præmiorum cupidine diligimus, Deiformes efficimur.*

De Vitâ ac fine solitarii l. 2. c. 13. edit. coloniæ.

cimur. Videtis juxta hunc auctorem *proprietatem* seu proprium interesse quod anima relinquit, & quod in occulto filio non amplius reperitur naturalem esse Beatitudinis amorem & ut *Deiformes* simus, nobis Deum esse diligendum supernaturali amore, qui naturalem illum sui amorem in animâ non jam adjunctum habeat: omnes illæ voces non excludunt veram utilitatem, neque illam ad nostrum finem ultimum convenientiam quam in virtutibus quærimus. Eò reducuntur ut mercenaria motiva excludantur & omnia particularium virtutum motiva evehantur perfectione Charitatis quæ illas prævenit, vegetat & imperat.

Imitationis J. C. Auctor, cujus opus tot ab hinc annis fidelium manibus teritur, tanta utilitate & gratiâ, sæpè contra animas *proprietarias* invehitur, sic ait, *hoc desidera ut ab omni proprietate possis expoliari & nudus nudum Jesum sequi, tibi mori & mihi æternaliter vivere*. Videtis sine proprietate desiderari posse Deo æternaliter vivere. Illa proprietas quæ ut imperfectio ab eo rejicitur, non potest esse nisi naturalis nostri ipsorum amor quo ornatui & suavitati quam perfectio virtutum inspirat, & voluptati obtinendi præmii addicimur. Hic Auctor exclamat, *ô quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus*. Sic temperatè proprium commodum intelligendum est. Amoris puritas omnem permixtionem excludit. Quænam autem excluditur permixtio?

L. 3. c. 37.

L. 2. c. 11.

 mixtio?

mixtio? an amoris ſpei ſupernaturalis cum amore charitatis? nullatenùs certè, uterque amor in quolibet ſtatu neceſſarius eſt, uterque ſupernaturalis eſt, & à Spiritu Sancto infu us. Hæc admixtio tantum abeſt ut amoris puritatem inficiat, ut contra cuilibet amoris ſtatui in hac vita ſit eſſentialis. Quænam ergo illa eſt proprii commodi admixtio quam excludit amoris puritas? eſt *amor ſui*, atque ut id repetam ille ſui amor eſtne charitatis amor quo proximum & noſmetipſos diligimus? minimè: talis enim amor nedum excludatur, univerſæ ſpirituali vitæ eſſentialis eſt. Poteſtne ille noſtri amor qui mercedem exquirit, qui nobis amputandus eſt ut mercenarius, dici ſupernaturalis? nullo modo; non enim gratia nos mercenarios efficit, nec Spiritus Sanctus mercenariæ appetitionis auctor eſt. *Proprietas* igitur non eſt Dei donum, ſed naturalis noſtri ipſorum amor donum nobis, ut proprium, vindicat. *Hic ſui ipſius amor* qui eſt *proprium intereſſe* ſeu mercenaria appetitio quique puro amori admixtus ejus puritatem obſcurat, non poteſt alius eſſe quàm naturalis noſtri ipſorum amor qui nos donis ſpiritualibus addictos facit. En illud intereſſe quò animæ efficiuntur *proprietariæ* & cui ad perfectionem omninò renuntiandum eſt. Qui caret hoc intereſſe ſeu naturali & deliberato ſui a-
L. 1. c. 24. more, *nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium nec infernum metuit* eo metu qui à nullô aliô quàm à naturâ oritur. Auctor miram quoque hanc orationem ad

Deum fundit, *amem te plusquam me, nec me nisi propter te.* En eadem præcisè doctrina quam apud Augustinum vidimus, *& nos in ipso tamen propter ipsum.* Notate auctorem velle quidem se amare sed tantummodò propter Deum. Ergo amor sui quo *proprium interesse* constituitur, non est juxta ipsum, amor sui propter Deum. Ergo amor ille naturalis est, atque de hoc ipso imperfecto amore hæc dicit, *Amor seipsum nunquam quærit, ubi enim seipsum aliquis quærit ab amore cadit.* Denique idem auctor adnotat, *aliquorum desideria ad cœlestia flagrare, & tamen à tentatione carnalis affectus liberos non esse, idcircò nec omnia purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est*, inquit, *tuum sæpè desiderium.... non enim est hoc purum & perfectum quod propria commoditate est infectum.* En hîc admiscentur natura & gratia non quidem in iisdem actibus sed in animarum statu junctis actibus. Hoc ipsum justorum mercenariorum imperfectionem efficit.

L. 3. c. 5.

L. 3. c. 49.

Audite plures alios sanctos contemplantes, Hugo à S. Victore zelo adeò ardenti invectus in *insensatos* illos qui timebant ne optata salute mercenarii forent, sic loquutus est, *dilige te, quod diligeris ab illo.* En Dei beneplacitum quod est omnium desideriorum quibus nobis aliquid optamus fundamentum. Addit, *Dilige dona illius quod data sunt ab illo.* Affirmat *Moysem & Apostolum prætulisse Dei gloriam saluti suæ: maluerunt Dei gloriam magnifi-*

L. 2. de Sacr. c. 8.

In instr. Monast. de arrhâ animæ tom. 2. p. 145. edit Mogontiæ.

In Epist. ad Rom. q. 232. tom. 2 *cari in tot salvatis quàm diminui in uno salvato.*

Richardus à Sancto Victore exhibens varios amoris gradus ex his tertium designat cujus *Tyrannis* eò usque progreditur ut intolerabile efficiat quidquid non conducit in unum desiderii sui finem. *Animus in hoc statu sui ipsius oblitus, nescit seipsum, totusque transit in Deum suum.* Qui ad hunc tertium gradum amoris profecerunt, *nihil jam propriâ voluntate agunt.* En proprietatis exclusio. *Illæ animæ decoquuntur sicut metallum divino igne liquefactum.* Non jam inest illis propria forma, nec consistentia propria; tunc omnibus *omnia fiunt*, instar Apostoli, amor *quasi in amentiam vertitur, nec sinit animum in sua æmulatione modum tenere.* Nonne *summæ amentiæ* videtur esse *veram vitam repellere*, optando ut Paulus anathema esse & ut Moyses de libro deleri? *veram vitam repellere* nihil aliud significat quàm cessationem desideriorum *propriæ voluntatis* quoad vitam æternam.

De grad. violent. Carit. grad. 3. & 4.

P. 125. edit. Soveti. Suso à Bellarmino laudatus dicit animas eminentissimi gradus, quem nonam rupem nuncupat, *seipsas offerre Deo quidquid cum eis in tempore & æternitate facere, visum illi fuerit*, & nihil jam velle *cum proprietate* agere.

p. 272. Harphius cujus opera correcta & impressa Romæ fuerunt, referente Bellarmino, dicit, *perfecti hominis charitatem nihil amplecti nisi divinum beneplacitum, paratam in tempore & æternitate sustinere omnem*

nem jacturam propter Deum sine omni cordis retractatione; ait, *hunc amorem esse nudum*, p. 604. *quietum & otiosum, quia ab omnibus intermediis se denudat.*

Rusbrokius dicit, *in divinâ libertate* P. 27. *spiritum hominis supra suam ipsius naturam* specul. salu- *per amorem sublevatum esse supra metum* tis. *mortis, inferni, Purgatorii, & ultra molestias omnes quæ corpori vel animæ in tempore vel æternitate accidere queant.*

Hîc auctor eò usque progreditur ut dicat *animam amorem jam nolle ut Deum secum agere permittat.* Hæc verba strictè sumpta Christianam pietatem extinguerent. Sed hic auctor tantùm intendit anteponere *passivum amorem activo*, id est amorem purum, placidum, & gratuitum amori sollicito in quo naturalis & mercenarius affectus in animâ cum supernaturalibus virtutum actibus conjungitur. Gerson qui viam Mysticam ita defendit *Gers. de* ut asseruerit *eos, qui hujus vitæ inexperti* *Theo. Myst* *sunt, non posse ad ejus cognitionem magis dedu-* *part.* I. *con-* *ci quàm cœci ad cognitionem respectu colorum*, *sid.* 4. & 5. offensus tamen fuit Rusbrokii dictis, sed Dyonisius Cartusianus Rusbrokium de- *De script.* fendit, & Bellarminus hîc annotat, *dicta* *Ecclesiast.* *eorum qui scribunt de Mysticâ Theologiâ, ab aliis reprehendi, ab aliis laudari, quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.* Taulerus vir ille Apostolicus in Germaniâ, sicut Rusbrokius locutus est de perfectione quâ quis nequidem Dei amori addictus est, quia tunc inquit, *magis est passio Dei quàm actio*: deinde sic loquitur, *licèt*

vitam æternam appetere sit concessum, quo tamen obedientia purius pro Dei exhibetur gloriâ, eo melior atque suavior est. Parè namque ad Dei gloriam obedire, non servorum aut mercenariorum, sed filiorum est quibus nimirum ipse Patris honor quâlibet mercede dulcius sapit. Ekius, referente Bellarmino, Taulerum *ut suspectum circa fidem contempsit, sed Blosius egregiè hunc deffendit.*

Institut. c. 13. p. 713

De script. Ecclesiast.

Blosius Sanctus ille & Illustris in hac Diœcesi Abbas, Taulerum ut suum Magistrum secutus est: *Isti*, inquit, *singulares Dei amici ac filii jucundâ, tranquillâque mentis libertate gaudent, elevati supra omnes curas, supra omnem perturbationem, supra metum mortis, Purgatorii, Inferni & omnium quæ animæ vel corpori in tempore vel æternitate accidere possunt.* Opera Blosii quæ hanc doctrinam de amore puro & contemplativo indesinenter inculcant, celeberrimarum Theologiæ Facultatum approbatione confirmata sunt.

Instit. c. 1.

Bellarminus Doctus ille & pius Cardinalis omnes illos Auctores approbat. Credemusne eos voluisse positam perfectionem in portentosâ indifferentiâ quantum ad æternum amorem Dei qui noster est essentialis finis? credemusne eos voluisse extinctam in animis spem salutis supernaturalem? absit ut has illis blasphemias imputemus. Unum intenderunt naturale & mercenarium æternorum bonorum amputare desiderium: aliunde Sancti Authores illi omnium maximè studio

ar-

ardentiſſimò falſorum contemplantium illuſiones contudêre.

Gregorius Lopez admirandus novi orbis contemplator hauſerat Rusbrokii & Tauleri doctrinam de puro amore à nobis ſupra laudatam. *Anima*, inquiebat, *jam voluntate* caret. *Quidquid ad Dei honorem & gloriam pertinet, conſiderat, quaſi Deus ipſe foret, non ea conſiderans ut extranea.* Nempè expertus erat quod Taulerus & Rusbrokius *de uniformitate, Deificatione*, & perfectæ animæ unione ſcripſerunt. *Vitâ Gregorii. Lopez autore Loza.*

Legimus hoc de optando cœlo placitum in Balthazaris Alvarez, ſanctæ Thereſiæ Confeſſoris vitâ. *Probi ſimus, Deum, ut decet, colamus, cætera abſque ſollicitudine Deo permittamus; infinitè enim & bonus & juſtus eſt*, ſubdit, *cælum petere ex naturali amore oriri poteſt.* Videtis ab eo non rejici niſi deſideria quæ ex naturali noſtri ipſorum amore naſcuntur. Alia rejicere & de ſalute curare nolle citra impietatem non poſſet. *Vitâ Balth. Alvarez. autore. de Pont.*

Beatus Joannes à Cruce loquens de Deo dicebat, *quamvis anima nullam inde perciperet delectationem, eum tamen laudaret quia ipſe eſt... hæc eſt laus gratiarum actionis, ob id unum quod Deus ſit, quod longè vehementius ac delectabilius eſt..... qui puro Dei amore operatur, quamvis Deum lateret, non tamen deſineret idem Deo obſequium eadem lætitiâ, eâdem amoris puritate præſtare.* Intenditne Sanctus ille vir ſpe deſiſtendum eſſe? certè nequaquam. Sed vult à perfectâ charitate ſpem præveniri & imperari, nec ullum plerumque in *Vivæ flam. cant. 3. editio. de Chevalier.*

in animâ relinqui naturalem & mercenarium erga formalem beatitudinem affectum.

L. 3. Epist. 13. p. 159. Avila dictus Andalusiæ Apostolus qui impugnavit illuminatos, fanaticum, execrandum & pestilens hominum genus, in ejus Patriâ exortum, *vult perfectam animam continuo teneri desiderio, ut Deus in ea glorificetur quemadmodum glorificatur in se ipso.* Subdit, *hoc uno amore planissimè animam esse contentam..... hoc amore homo sibi subtrahitur & transformatur.* Vult hic Auctor, *omnes illius hominis actiones, exercitia, orationes nihil spectare præter Deum & unam ejus bonitatem mercede ab eo non expectatâ.* Addit *licitum esse aliquando mercedem intueri ut excitemur, non autem ut eam velut nostrum finem aspiciamus. Quod si Deus nobis haud impertitus sit perfectum amorem quo duce per hanc viam incedamus, in hoc altero minus perfecto amore perseverandum est.* Vultne spem existimari imperfectionem ad quam velut ad vile aliquid quod semper nos manet recurramus? Nequaquam; sed vult à charitate spem præveniri, animari, imperari & animæ relinqui solatium naturalis & mercenarii affectus à spe supernaturali longè diversi, cùm anima infirmior est ut hac sensibili suavitate privetur.

Via comp. c. 13. Cardinalis Bona, cujus memoria instar boni odoris in universâ Ecclesiâ diffusi etiamnum viget, sic Deum alloquitur: *ô ignis increate quando me totum incremabis flammâ ardentissimâ amoris tui! quando peremptâ in me omni proprietate totus tuus ero: nolo*

te ſequi per viam conſolationum & delectationum, ſed veri & puri amoris. Te ſolum volo: te ſolum deſidero : nihil mihi extra te..... ſi quid meum dico, ſi me ipſum nomino te ſolum intelligo, qui ſolus meus es, & omnis eſſentia mea in te eſt. Nolo id quod egreditur à te ſed te ipſum ſolum. Malo Domine ex voluntate tuâ acerbiſſimas Inferni pœnas ſine fine tolerare, quàm ſine te gaudiis perfrui ſempiternis. Si ſcirem Deus meus me fore annihilandum adhuc tibi omni ſtudio ſervirem. Non enim tibi ſervio propter me, ſed propter te. O quantum gaudeo quod Deus ſis ſummè bonus & perfectus &c.... amo te purè propter teipſum, & gaudeo de bonis tuis ob hanc ſolam cauſam quia bona tua ſunt. Opto potius cunctos inferni cruciatus tolerare quàm juſtitiam tuam violare, iram tuam Domine portabo, quoniam peccavi tibi. Quod ſi bona ſuſcepi de manu tuâ, quare mala non ſuſtinebo? Si vis Domine omnia mala pœnæ libenter patiar pro te ſine ulla conſolatione. Omnia volo, nihil volo. Sanctus ille vir vult omnia principio gratiæ quæ facit ut ſpem ſupernaturalem exerceamus, nihil autem naturali ſui ipſius amore qui mercenariam proprii commodi appetitionem parit. *Nihil mihi extra te.*

c. 13. p. 160.

Via Compendii c. 19. p. 286.

Eadem mente pius Cardinalis Berullus vult interiorem abnegationem extendi ad ea quæ vitæ ſpiritus neceſſaria ſunt, dicit *eam adjungendam eſſe deſideriis quibus eam exerceri minus veriſimile eſſet.* Primum, *quod modo ſupra dicto purgandum eſt æternæ gloriæ deſiderium cùm dilata eſt, multò pluris æſtimantibus nobis divinam voluntatem quàm* eam-

De abnegatione. p. 662.

eandem gloriam, quamvis Deo beneplacitum esset eam nobis aut nondum, aut nunquam impertiri citra ullum peccatum à nobis, eligentibus potiùs quiescere & delectari hac Dei voluntate quàm ipsâ gloriâ.

Vitâ.c.15. p. 36. Beata Angela de Folignio se in malitiam esse demersam opinata, nihil in se nisi corruptionem & hypocrisim intuebatur. *Mortem appellabat* & de inferis locuta Deum sic alloquebatur, *accelera & cum semel me deserueris, perfice, & me in hanc voraginem immerge.*

Vitâ.c.38. *O amor*, exclamabat sancta Catharina Genuensis, *nihil volo nisi te unum, & eo quo volueris modo..... nullam in hoc desiderii scintillam intervenire cupio ... nec quantum ad cœlum, nec quantum ad ullam rem creatam.* Desiderium, inquiebat, *aliqua perfectione caret.* Amoris puritas non rejicit spem quâ salvi sumus, nec ideò supernaturale Cœli desiderium, etiam quatenus est beatitudo creata: speranda enim nobis est ea beatitudo, quam Deus nobis promisit & ad quam nos invitat. Quænam ergo sunt ea quæ purus amor rejicit *cœli desideria?* Ea sunt quæ ex naturali nostri ipsorum affectu nascuntur. Spes supernaturalis quâ cœlum optatur, hanc imperfectionem non complectitur, rejectâ atque mactatâ à purissimo amore mercenariâ proprii commodi appetitione quantum ad cœlum, spes non evertitur. Mercenaria proprii commodi appetitione sic expositâ, facilè, Carissimi fratres, perspicietis eâ quæ Catharina Genuensis

exprimit vocibus quæ offenderent nisi præcisus earum sensus intelligeretur. *In me ipsâ dico, hoc meum, ego, Deus est. Nihil præter Deum meum novi... nescio quid ego sim, quid sit meum, quid suavitas, bonum, fortitudo, constantia, quid ipsa etiam beatitudo. neque jam possum ad rem ullam sive cœli, sive terræ me convertere, & licet quædam verba specie tenus humilia & spiritualia proferam, nihil tamen eorum in me ipsâ aut scio aut percipio.* Alibi dicit, *amor me sic reprehendebat. Volo in te oculos claudas, ita ut nihil me videas operantem in te ut in te. Sed volo sis mortua, omnisque intuitus quamlibet perfectus omninò in te remaneat extinctus. Neque volo quicquam egeris in quo tu ipsa esse possis.* Manifestum est illud extinctum, *ego*, esse *ego* humanum, esse hìc illud (*ego*) quod se naturali amore prosequitur, quod mercenariam appetitionem constituit. Illud, *ego*, principium est imperfectum, quum quis non jam agit nisi per gratiam; nihil jam illi *ego* reliquit. Neque bona vel maximè optabilia hoc naturali & imperfecto principio jam exoptat, Salutem enixiùs quàm anteà desiderat, sed plerumque non jam eam desiderat mercenario & naturali desiderio, quod illud, *ego*, inspirat. C. 14. Cap. 41. *Vivo ego jam non ego.*

Sancta Theresia de animabus quæ in sextâ suæ arcis mansione versantur loquens, *affirmat eas cupere ut Dominus animadverteret se ab illis mercedis motivo non coli.* Arnaldi Andillii versio hæc habet. *Cupiunt ut Deus noverit eas in tantum alienas esse à proprio interesse in eô colendo, ut de glo-* C. 9.

ria

ria ſibi in altera vitâ repoſitâ nequidem cogitent, ad ſeſe in eo cultu excitandas. Intelligitne ſancta Virgo eas animas cupere ut Deus agnoſceret ab illis rejici *ſpem vivam in qua nos regeneravit*, neque ſpei motivo quod ſummum eſt noſtrum bonum ad quos promiſſis invitamur, eas unquam moveri? Sancta hæc cujus *cæleſtem doctrinam* tam magnificis laudibus effert Eccleſia, multum ab hac impietate abhorrebat. Ergo in iis verbis merces pro objecto mercenarii & naturalis affectus accipitur. Eo ſenſu verè dicuntur illæ animæ mercenario mercedis motivo Deo non ſervire. Subdit Thereſia, *Illæ animæ non jam cogitant de gloriâ qua donandæ ſunt, ut de motivo quo roborandæ ſint & in Dei obſequio reficiendæ, ſed tantum de uno explendo amore cujus natura eſt mille modis perpetuò operari. Si poſſet anima artes exquireret quibus ſe ipſam in hoc amore conſumeret, ſi ad majorem Dei gloriam neceſſe eſſet ut in æternum extincta remaneret, libentiſſimè huic conſentiret.* Præterea hæc de animabus ſeptimæ menſio-

C. 3. nis ſubjungit. *Primus ſpiritualis conjugii effectus eſt ſui oblivio, ita ut anima in hoc ſtatu ſibi videatur ſe jam non exiſtere, quia tota ſic exiſtit ut ſe jam haud noverit. Non jam reputat utrum ſibi futurum ſit cœlum, vita, gloria, quoniam tota de Deo occupatur. Tales homines mori non optant, ſed contra multos annos vivere, maximo ferendo labores, modò hinc Dominus tantiſper glorificetur.* Cùm dicit gloriæ motivo eas animas non jam excitari, eâ mente id dicit qua apud ſanctum

ctum Bernardum vidimus, *purum amorem de spe vires non sumere.* His vocibus adeò vehementibus duplex verissimus inest sensus. Primus est eas animas ut supra notavi, nullo jam mercenario & naturali quoad formalem beatitudinem affectu moveri: alter est, in iis plerumque charitatem non jam supernaturalibus spei actibus præveniri & præparari, sed contra in hoc vitæ perfectæ statu spem supernaturalem à charitate præveniri, animari, ejusque spei actus imperari, ita anima Deum ob summam ejus perfectionem eodem amore diligere cuperet, licet nulla sibi beatitudo speranda foret. Illud, *nunquam*, quo sancta Virgo usa est, accuratè loquendo nimium esset. At non significat *nisi habitualem nec immutabilem* gratuiti amoris statum qualem in meo Libro retuli.

Inter tot sanctos Doctores, hîc sanctas Virgines citare non dubitavi, quia cum perpensis earum Scriptis Ecclesia eas in Sanctorum albo recensuit, nihil dubii reliquit in præstantissimis earum de vitâ interiore placitis.

Rodriguez tantâ reverentiâ habitus, tantâque utilitate lectus à fidelibus, dicit nos *non solum quoad gratiæ, sed etiam quoad gloriæ dona divinæ voluntati esse conformandos. Verus Dei servus*, inquit, *se ipsum omni mercenariâ appetitione exuere debet.* Mercenariæ appetitionis quantum *ad gratiæ bona* abjectio, est proprietatis, quantum ad virtutes abjectio, mercenariæ appetitionis

De conformat. vol. Dei. c. 31.

tionis

tionis quantum *ad gloriæ bona* abjectio, est proprietatis quantum ad beatitudinem formalem abjectio. Omnem ab eâ mercenariam appetitionem absolutè excludit. Sed multum abest ut ab eâ excludat spem aut ejus motivum quod summum est nobis bonum. Ergo *mercenariæ appetitionis abjectio* seu absolutum hujus sacrificium non destruit, imò perficit hanc virtutem. Eumdem Rodriguez adhuc audiamus. *Impleta Dei voluntate magis quàm propria felicitate delectatur. Consummatæ perfectionis est*, inquit quidam Sanctus, *proprium commodum nullo modo exquirere, neque in modicis rebus, neque in magnis, neque in temporalibus, neque in æternis.* Quippe *si proprium commodum* seu mercenarius affectus imperfectio est, multo majore studio à summo bono quàm à bonis inferioribus excludendus est. *Hæc perfectio*, inquit idem Auctor, *emicuit in summis aliquot Sanctis velut in Moyse & in Paulo, qui Zelo salutis animarum & majore Dei gloria rapiebantur ut hac in re sui ipsorum obliti propriam salutem non curarent.* Hic loquendi modus, Carissimi fratres, meos immensùm quantum superat. Rodriguez longè abest ut velit nobis cessandum esse ab optandâ nostrâ beatitudine etiam formali, sic enim cessaremus ab optandis Dei donis quæ non ob aliud nobis pollicitus est, nisi ut ad ea desideranda sic invitaret. Vult solùm nos de iis *non curare* naturali & mercedario affectu, seu *anxia* proprii commodi appetitione.

S.

S. Franciscus Salesius dicit, *simplicitatem nihil aliud esse quàm charitatis actum purum & simplicem cujus finis unus*, sola est divini amoris acquisitio... *ita ut anima nunquam pati possit admixtam ullam mercenariam proprii commodi appetitionem, aliter jam non esset simplicitas.* Juxta Salesium simplicitas status est ad quem designandum adhibet vocem hanc, *nunquam*, quem proinde saltem ut consuetum & habitualem ad omnem vitam considerat. In hoc statu omnem excludit *admixtam mercenariam appetitionem*, qua in re secundùm eum sita est *simplicitas*, seu amoris puritas. Certè in hoc statu fit absolutum *mercenariæ appetitionis sacrificium, nunquam enim anima admixtam ullam appetitionem ferre potest.* Ergo *mercenaria hæc appetitio* non est objectiva beatitudo, seu Deus ipse, nec formalis; nunquam enim licitum est cessare ab eâ optandâ & sperandâ quatenus maximum Dei donum quod ab eo promittitur, atque ita divino amori unitur ut ab eo sejungi non possit. *Illa proprii commodi appetitio* quam juxta hunc Sanctum *adiunctam anima ferre iam nequit*, tantum abest ut sit spei essentiale objectum ut contra sit imperfectio quæ ex naturali principio oritur & in anima sperante diffunditur. Adeoque naturalis est imperfectio ut anima ad uni gratiæ impulsui parendum attenta, nullo modo auditâ naturâ, eam vel *tantisper adjunctâ ferre non possit. Animæ*, pergit idem Salesius, *nullum est aliud motivum quo acquirat, aut in-*

12. colloq. de simp. p. 187.

p. 188.

p. 189. *incitetur ad hujus amoris inquisitionem præter ipsius finem; aliàs non foret perfectè simplex; non enim ferre potest alium intuitum licet perfectissimum præter purum Dei amorem quem unicè intendit.* Credemusne Salesium toties ac tam absolutè excludendo omnem *alium intuitum quamlibet perfectum præter purum Dei amorem*, voluisse velut imperfectum rejicere beatitudinis motivum quod Christianæ spei essentiale est? dicemusne eum velle animam quo perficiatur non posse unquam ferre *adjunctum ullum salutis suæ motivum*, & spei actum eidem animæ videri amore indignum? Sanctus Præsul seipsum explicat his verbis: *Non sequimur hæc motiva simpliciter ut pia, sed ut accepta, placita, amata, dilecta Deo.... Non dicimus nos Lugdunum contendere sed Parisios, cum Lugdunum non imus nisi ut Parisios pergamus.* Non loquitur de proprio spei motivo, ipsum supponit, & multum abest ut illud excludat cum à Deo imperetur, sed eo ut par est, supposito, non loquitur nisi de charitatis motivo, quia in hoc statu plerumque non speratur, nisi spe quæ à charitate imperatur. Quum magnus hîc Sanctus dicit, *Generosam amatricem nescire sui sponsi paradisum, sed Paradisi sponsum diligere & nobis conandum ut nihil quæramus in Deo nisi ejus pulchritudinis amorem, non autem suavitatem quæ in ejus amoris pulchritudine reperitur*, non credendum est eum velle exclusum quodlibet desiderium beatitudinis formalis quam schola

Amor Dei l. 11. *c.* 14. *p.* 710.

Am. Dei l. 10. *c.* 5. *p.* 517.

Amor Dei l. 9. *c.* 10.

schola

ſchola creatum aliquid & à Deo diſtinctum vocat. Saleſius non vult excluſum niſi naturalem & mercenarium amorem. Vult certè nos moveri omni hujus objecti bonitate quam in eo Deus poſuit, & à nobis ſupernaturali noſtri ipſorum amore optari : in eo ſenſu non ſolùm *Paradiſi ſponſus amandus, ſed etiam ſponſi Paradiſus. Ita non ſolùm amanda ejus pulchritudido, ſed etiam ſuavitas quæ in amoris pulchritudine reperitur.* Non ab objecto quatenus nobis bonum eſt deſiderium excludit, ipſum imperfecti & naturalis amoris principium præcisè excluditur. Obiter animadvertite, cariſſimi Fratres, ſanctum hunc Præſulem non dubitaſſe hanc vocem, *motivum*, uſurpare, ut ego ad ejus exemplum feci, ad amoris principium, quo movetur anima, exprimendum. Non excludit realem multiplicitatem motivorum ſubordinatorum in exercitio diſtinctarum virtutum, ſed univerſa hæc motiva ſpectat ut coadunata in uno principio charitatis quæ virtutes omnes prævenit, animat, imperat. Quapropter idem Saleſius hæc dicit, *Anima cui perfecta ſimplicitas ineſt, uno Dei amore ardet, atque in hoc amore unum*, intendit in ſinu patris æterni recumbere. Illa quies, juxta hunc Sanctum, non eſt niſi pax puri amoris, quippè ſecundùm eum, *Paradiſus non eſt amabilior vitæ hujus ærumnis, ſi divinum beneplacitum perinde illic atque hîc occurrat.* Tota igitur animæ ſimplicis intentio eſt ut puro amore uniatur dilecto. Eritne hæc animi

Coll. 12. *p.* 102.

Amor Dei. l. 9. *c.* 4. *p.* 483.

animi affectio in solis transeuntibus actibus? contra, habitualis est. Non tantùm,
Colloq. 12. p. 102. inquit, *in oratione sed in universâ agendi ratione debent illæ animæ absque variatione in spiritu simplicitatis incedere.*

Sancti hujus scripta passim à perfectarum animarum statu proprii interesse appetitionem & mercenarium motivum expresse excludunt. Nullum est medium. Oportet aut impiam desperationem docuerit in his libris quos à tot annis veneratur Ecclesia, *si proprium interesse* salus est, & si *mercenarium motivum* est spei motivum, aut per *proprii interesse* appetitionem intellexerit naturalem & mercenarium affectum, quam, dum perficimur, mactamus.

P. 57. Dixi, *omnes* Sancti *hujus voces summatim significare nullum superesse proprium & mercenarium desiderium nec quantum ad meritum, nec quantum ad perfectionem, nec quantum ad æternam beatitudinem.* Hinc manifestum est hoc uno sensu à me circumscripta esse cætera hujus Præsulis loca quæ laudavi. Super est ut sciamus utrum magnus hic sanctus perfectionem sitam esse voluerit in proprii circa res illas interesse abjectione. Ad hoc factum dilucidandum ipsissima ejus verba super his tribus capitibus mihi tantùm referenda sunt.

Coll. 16. edit. Lugd. apud Petrum Bally an. 1628. dicat. Epis. Bellicensi.

1. Quantum ad meritum hæc habet. *Non est spectandum ad meritum. Hoc mihi non placet velle semper attendere ubinam sit meritum; Virgines enim Sanctæ Mariæ*

hoc

hoc spectare non debent, sed omnia sua agere ad majorem Dei gloriam, si quod fieri nequit, Deo citra meritum servire possemus, id optandum esset. Is certè multum abest à mercenariâ proprii commodi quantum ad meritum appetitione, qui ita est affectus ut si posset illi renuntiaret, & qui eò usque progreditur ut summâ lætitia imaginetur casus vel maximè impossibiles in quibus citra meritum puro amore Deo servire possit.

2. Quantum ad perfectionem hæc dicit: *Si fieri posset ut Deo æquè placeremus imperfecti ac perfecti optandum nobis esset perfectione carere, ut hoc pacto sanctissimam humilitatem aleremus.* Idem sanctus aliàs ait, *Felices qui ipso virtutum desiderio & earum acquirendarum curâ sese exuunt, eas tantum optantes ad eum modum quo æterna sapientia illas iis communicabit, illosque ad earum acquisitionem applicabit.* Colloq. 18. p. 150. edit. Paris. Opusc. tract. 8. edit. Leonardi Paris.

3. Quantum ad Beatitudinem hæc verba jam vidimus. *Paradisus non amabilior est vitæ hujus ærumnis, si divinum beneplacitum hic perinde sit atque illic*: præterea dicit, *Se antepositurum inferos cum Dei voluntate Paradiso à voluntate Dei sejuncto: etiam*, inquit, *præponeret inferos Paradiso, si nosset in illo tantillum plus quàm in hoc inesse divini beneplaciti, ita ut si imaginando impossibilia, sciret damnationem suam tantillum Deo gratiorem sua salute, salute missa, ad damnationem decurreret*: & alibi, *vitæ æternæ desiderium bonum est, at nihil desiderandum nisi Dei voluntas.* Hic ulti- Amor Dei l. 9. c. 4. Colloq. 18. edit. Lugd. p. 424.

ultimus locus pluribus aliis similis & qui de merito loquitur in Parisiensi editione non leguntur, sed in Lugdunensi occurrunt. Quæ in his tribus capitibus vult excludere desideria, non sunt supernaturalia quæ in spei exercitio à Spiritu Sancto inspirantur. Ut id repetam non agitur nisi de amputando naturali amore quo mercenaria appetitio constituitur. Id dilucidè ostendit locus de perfectione à me laudatus; in eo enim dicit hic Sanctus. *Si perfectionem inquieto cupis desiderio, quis non animadvertit id oriri ex proprio amore qui nollet in nobis imperfectionem videri.*

Colloq. 18. p. 150.

Quolibet conatu verba Sancti hujus Præsulis contorqueantur, nunquam efficietur ut Lectori ad Libri aperturam non occurrant loca luculenta quibus Auctor exprimit purum hunc & æmulum amorem, *hunc*, ut cum eo loquar, *zelotypum amorem qui nullam unquam mercenariam appetitionem adjunctam ferre potest.* Multò minùs etiam eò devenietur, ut indirectè labefactetur illud spiritualitatis genus quo sanctus tot animas ad perfectionem evexit. Simul erat accuratus Theologus, illusioni cuilibet oppositus, subtilium cordis humani motuum perspicacissimus, in viis Dei versatissimus, plenus gratiâ & suavitate qua ad eminentissimam perfectionem animas mirâ mansuetudine deducebat.

Mater de Chantalio quam dirigebat sic erat affecta. *Pater Binetus è Societate Jesu de ea ad Matrem de Bellomonte hæc referebat.*

bàt. Matri de Chantalio quantum ad proprii interesse appetitionem amor ita clausit oculos, ut de eâ, nec amorem, nec spem jam intueatur; quamvis hanc virtutem in eminenti gradu obtineat. Sed cum eam interrogavi ut intimum ejus animum tantisper perspicerem, dixit, *cum gratia & gloria in Deo reperiantur, in Domino sperans, omnia spero, licèt non cogitem nisi de ipso. Quod si gloria & felicitas à Deo sejungi possent, ne uno quidem gradu ad eas obtinendas progrederer. Cum ad eum unum tendam: hæc amoris puritas*; addidit pius ille Pater, *me penitùs rapuit.* Vitâ Matris de Chantal. 2. parte c. 13. p. 249.

Ab eâ quæsitum est, *utrum vitæ æternæ bona & gaudia speraret, retulit in altissimo humilitatis sensu; scio hæc in salvatoris meritis speranda, sed illuc spes mea non vertitur: nihil omnino optare & sperare volo quàm ut Deus sanctissimam suam in me voluntatem impleat & in æternum glorificetur.* Hîc agitur de distinctâ à Deo Beatitudine, quam formalem schola vocat. Hanc non optabat nisi secundùm Concilii Tridentini Catechismi placitum, spe in amore fundatâ, & quia *placuit Deo ut in hanc fœlicitatis nostræ spem ingrederemur.* Perfectam hanc animam scrupulus incessit, quod in animi affectione tam simplici versaretur, atque Salesium multoties consuluit, *An talis anima in Deo tota requiescere non deberet projectâ in Deum curâ omnium eorum quæ tam interiùs quàm exteriùs ad eam pertinent sine attentione, electione, consilio ullo nisi ut in eâ, ex eâ, per eam suam sanctissimam voluntatem exequatur. Sancti* responsum 3. Parte p. 392.

hoc fuit, *propitius tibi sit Deus, filia cariſſima. Infanti quem in ulnis geſtat Mater, nihil agendum eſt niſi ut ſe totum Matri permittat & ejus cervicibus adhæreat.* Alibi eidem dicit: *hâc viâ ne unquam divertaris.* Abſit ut hîc agatur de veris ſpei ſupernaturalibus actibus ſupprimendis. Nihil erat amputandum præter anxietatem naturalis & mercenarii erga formalem beatitudinem affectus. Hac ductus puri amoris ſuavitate Dominus de Renty cujus nobilitate pia exempla ſuffulta tantæ ſunt utilitatis, ſic olim loquebatur. *Nec Diabolum nec inferos timeo. Neque de Cœlo, neque de Terrâ cogito ſed de implendâ Dei voluntate*: & alibi, *tantopere adoro Dei voluntatem in quocumque, hanc mihi deſignare illi viſum ſit, ut inferi mihi forent Paradiſus ſi inferos ſerre mihi juberet. Mortuus erat*, inquit vitæ ejus auctor, *optimis quibuſque rebus, virtutibus & perfectioni quam nec optabat, nec exquirebat niſi animo ab omnibus ſoluto & annihilato.* Sed qua in re hæc animi annihilatio ſita erat? id explicat: *Sui amor ita timet ne ſpolietur ut nihil ipſius interſit cui innitatur modo, ſtare & in parvo jure proprietatis tutari ſe poſſit; itaque in id perpotuò incumbendum nobis eſt ut quælibet extinguamus deſideria, vel ea ipſa quæ ad virtutes tendere videntur.* Patet eum nolle animam exuere niſi naturali erga perfectionem & virtutes affectu, quo *proprietas*, ſeu mercenaria appetitio conſtituitur.

Vitâ Dom. de Renty p. 313.

p. 387.

p. 390.

Adhuc videre eſt Catechiſmum & vitæ

Spi-

Spiritualis fundamenta à Patre Surino conſcripta, & ambo à Reverend. Epiſcopo Meldenſi approbata. Horum Librorum primus loquitur ut Sancta Catharina Genuenſis. *Homo dicit naturaliter, Ego, ego, per ſuam corruptionem; cum autem ejus fundus ſupernaturaliter reparatus eſt, ait in ſuo centro, Deus, Deus, per eam quæ fit ex ſe in Deum transformationem.... Ipſa etiam bona deſideria anima amputat exceptis particularibus deſideriis quæ inſpirat illi Deus circa ea quæ ſunt divinæ voluntatis.... Cum Deo viſum eſt ut anima quid faciat placidum illi imprimit deſiderium quod ſanctæ indifferentiæ non officit.* Semper memineritis oportet impreſſa hæc deſideria non oriri ex inſolitâ inſpiratione, ſed ex unâ gratiæ ſuavitate juſtis omnibus communi: alibi dicit, *Anima continuò progreditur omnia deſerendo, ita ut ſui ipſius obliviſcatur, vitæ, ſanitatis, famæ, gloriæ, temporis, æternitatis. Hoc fit cum homo ſe totum abnegavit in omnibus ſuis commodis humanis & divinis? noſtra æternitas & commoda divina quæ obliviſcimur*, & quorum ratione *nos ipſos abnegamus*, non ſunt ipſa ſalus, cum ejus obliviſci impium eſſet. Ergo juxta hunc auctorem, *proprium commodum*, & ſalus maximè inter ſe differunt. Adeòque idem Surinus dicit: *Hæc anima nullatenùs eorum quæ ad ſe pertinent ſollicita, nititur videre ubi ſit Domini ſui gloria, nullâ ſui commodi habitâ ratione... Nihil cogitat de ſuo Spirituali Theſauro aut ſuis meritis &c.* Subdit de eadem adeò purâ animâ. *Miſſa faciens*

Cath. Spir. Tom. 2. p. 5. c. 7. p. 292.

Ibid. p. 6. c. 3. p. 313 314.

Fundam. vitæ Spirit. p. 44.

p. 198.

p. 324. & seq. *ciens omnia sua commoda nec proprium bonum respiciens, quia Deo omnia sua permisit, vitam, sanitatem & quidquid sibi contingere potest non solùm in tempore sed etiam in æternitate, integrâ sui ipsius in Dei manus abjectione. Præcipuè studet ut nihil unquam agat sui commodi intuitu, & nulli alii quàm uni Deo placendi motivo adhæreat. Non quod improbem mercedis motivum quod utile esse & prodesse aliquando potest, sed Dei gloriæ, amoris & beneplaciti motivum est maximè & laudabile & optabile.* Sic excludens *proprii commodi motivum*, vultne spei motivum excludere? vultne has animas *præcipuè studere* ut à spe Filiorum Dei se perpetuò tutas præstent? hanc impietatem auctor detestatur. Vultne nos amplius à nobis non amari, & à nobis supremum bonum nobis non optari. Ab hac cogitatione horret animus. Tantummodò amputat omnem affectum & naturale *mei* desiderium ut sola quæ gratia inspirat, desideria admittat.

Frater Laurentius de Resurrectione Carmelita Discalceatus, cujus mores Sacerdos singulari virtute præditus conscripsit in Libello, quem Reverend. Parisiensis Archiepiscopus approbavit, sic loquitur, *A meo in Monasterium ingreßu*, ejus verba
p. 14. sunt, *neque de virtute, neque de mea salute ullatenus cogito.*

Frater ille inter graves quos per totos qua-
p. 16. *tuor annos paßus erat cruciatus, adeòque graves, ut nullus hominum adimere illi potuisset cogitationem quâ se damnandum putabat.*

(en perturbatio quam invincibilem vocavi, & desperationis impressio quæ spem non destruit) *dicebat se primam determinationem suam non mutasse, sed secum non reputando quid de eo futurum esset, nec ut solent omnes animæ laborantes se pœna distringi passum fuisse, seque consolatum fuisse dicendo, quidquid eventurum est, eveniat, saltem per reliquum vitæ meæ decursum omnia sum acturus propter Dei amorem. Sic sui oblitum voluisse se ipsum propter Deum amittere, quod illi feliciter cessit.* Hæc verba impia forent nisi illis attribueretur simplex proprii commodi seu naturalis & mercenariæ appetitionis exclusio, quam solam exclusionem in meo Libro retuli. Hanc etiam ab hoc Sancto Monacho intellectam esse perspicimus. *Aliquoties optaverat Dei cogitationi subtrahere id quod propter eum unum agebat, ut nullâ inde mercede donatus gauderet quod Dei unius causâ purè quid fecisset.* Volebatne pius hic frater mercedem fugere & spem ab animo suo avellere? nullatenùs; sed charitas quâ ardebat & quâ imperante spei actus exerebat, nullum plerumque locum naturali sui ipsius amori, seu mercenariæ appetitioni intuitu promissorum bonorum relinquebat. Affirmabat etiam *Se amore semper ductum fuisse absque ullo mercenario intuitu, nec sollicitum utrum damnandus aut salvandus esset.... Maximo animi cruciatu se damnatum certè existimasse, omnesque unâ homines hanc sibi opinionem adimere non potuisse.* Cum dicebat se *certè existimasse*, se

p. 52.

p. 50.

p. 52.

se ipsum decipiebat, ut solent omnes scrupulosi, existimare sibi videbatur. Addebat
P. 53. se *inde nec de Paradiso, nec de Inferno cogitasse, suamque omnem vitam meram libertatem abnormem ac delectationem perpetuam fuisse.* Hujuscemodi locutiones nunquam approbavi. Sed non possum non laudare Præsulem qui suâ authoritate firmavit adeò candidum loquendi modum, quo innocentia, amoris liberalitas, Spiritus Sancti lætitia elucescunt. Hujus libri scriptor dicit: *Sic Frater Laurentius ab eo incœpit*
P. 15. *quod est perfectissimum, omnia propter Deum relinquens, omnia propter Deum faciens, de Paradiso & Inferno non cogitabat.* Verùm si scire vultis quid Scholastici Theologi hac de re cogitarint, legite Robertum Sorbonicum, Deo dicit, *volo integrè peccatum meum dimittere præcipuè propter amorem tuum etsi nullum bonum deberem consequi nec malum evitare, etsi non esset Infernus nec Paradisus.* Si amor ille pœnitenti peccatori convenit, credeturne fictus aut periculosus in perfectis animabus? Lege Sylvestrem: *mortale est*, inquit, *amare & diligere Deum propter aliquod temporale, aut etiam propter vitam æternam finaliter seu principaliter..... est tamen licitum secundariò amare Deum propter illa, quia etiam ista amantibus Deum in Scriptura promittuntur. Licitum est etiam aliquid operari principaliter propter propriam utilitatem, puta facere eleemosynam ut Deus nobis misereatur secundùm illud Math. 5. Thesaurizate vobis thesauros in cœlo. Tamen melius esset*

Opusc. iter. Parad.

In summ. verb. Charit. q. 7.

in

in omnibus operibus nunquam ad proprium meritum, sed ad divinum beneplacitum respicere, secundùm illud Joan. 4. Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei &c. Legite Sanctum Antoninum: affirmat, *hominem debere potiùs omnia mala sustinere quàm peccato assentiri, ut ait Sanctus Augustinus, & ratio est, quia mala pœnæ sunt contra seipsum, etiam pœnæ inferni, sed peccatum est contra Deum.* Legite Durandum de Sancto Porcino: dicet vobis, *Deum diligere debemus propter se, dato quod nihil commodi ex tali dilectione nobis eveniret; multò ampliùs quam quicumque virtuosus debeat diligere alium virtuosum: omnis enim bonus est diligendus circumscripto alio quocumque; cum bonum secundum latitudinem suam sit objectum amoris.* Illa circumscriptio objecti amati à quocumque alio præter ipsum non est objectum strictè loquendo, importaret exclusionem formalis Beatitudinis quæ non est Deus, sed non agitur de verâ hujus beatitudinis exclusione, tantum agitur de amore qui eodem modo in Deum tenderet etsi nulla inde speranda esset Beatitudo, quæ tamen vel in perfectissimis statibus semper speranda est. Legite Cardinalem Bellarminum Theologum illum adeò purum, adeoque pium. *Charitas*, inquit, *hominem ordinat ad gloriam; non enim videtur tanta esse vis hujus habitus absolutè considerati ut eâ necessitate petat tanquam sibi debitam beatitudinem, sed quoniam Deus promisit, ut ait Sanctus Jacobus, coronam*

In Summ. p. 4. titul. 6. sess. 4.

In lib. 3. Dist. 29. n. 6. q. 3.

Lib. 2. de justif. c. 16.

vitæ omnibus diligentibus se. Videtis eum credere à purissimo amore sejungi posse beatitudinem nisi promisso Dei gratuito: hæc duo ita conjungerentur ut separari non possint. Alibi quatuor diversos amores exhibet. Quartus est amor justorum imperfectorum, qui amore præferentiæ præditi sunt. *Nihil enim æquè aut magis quàm Deum diligunt, & nihil contrarium divinæ dilectioni admittunt.* En Sancti Francisci Salesii resignatio, *quæ multa alia diligit ultra Dei voluntatem*, & quæ se subdit, id est, quæ intuitu multarum rerum naturali amore se diligit, sed quæ Deum amplius diligit, quàm eas res & seipsam. Justus tertio amore ornatus *omnes obices removit, totus Deo devovetur.* Id est cum imperfectus nihil æquè ac Deum amet, perfectus nihil plerumque amat nisi supernaturali Dei amoris principio & ejus gratiæ impulsu. Legite Cardinalem Toletum; vobis dicet, *si Deus amatur propter aliud præcipuè, talis amor, est peccatum mortale.* Bellarminus pluresque alii similiter locuti sunt. Toletus sic loquendo ad æternam retributionem seu formalem beatitudinem attendebat. Hæc enim addit, *dixi autem præcipuè quia Deus potest etiam amari propter retributiones, sed minus principaliter, nimirum cum sic amatur ob eas ut quamvis non essent illæ retributiones, adhuc tamen Deus amaretur. Voluntas,* inquit Isambertus, *informata tali Caritate, potest esse tam benè affecta erga Deum, ut datâ hypothesi, quod sciret se nunquam fruituram vi-*

Lib. 2. de Monach. c. 2.

Amor. Dei. l. 9. c. 3. & 4.

Tolet. Instruct. Sacerd. l. 4. c. 7. p. 524. edit. Lugd.

Isamb. Tr. de Carit. disp. 2. a. 4.

tâ

tâ æternâ, adhuc tamen amaret Deum propter ſemetipſum & bonitatem ejus increatam.

Toletus non dicit faciendam eſſe, ſed *fieri poſſe* hanc motivorum admixtionem. Sylveſter non dicit hanc admixtionem imperari, dicit ſolummodo *licitum* eſſe motivum illud retributionis, quod tantum *licitum eſt* non eſt motivum ſpei eſſentiale, quippè ſpei motivum abſolutè imperatur. Ergo motivum illud ſolummodo *licitum*, aliquid eſt naturale & minus perfectum quàm id quod per gratiæ principium in ſupernaturalium virtutum actus influit. Ergo motivum illud ſolummodo *licitum* non ſumitur ex parte objecti ſpei. Nam ſpei objectum, quod eſt objectiva atque etiam formalis beatitudo vel maximè liberales animas movere debet. Ergo motivum illud apud hos Theologos id ipſum ſignificat quod in meo Libro ſignificat; nempè naturalis ſui amoris principium, quo homo in inquiſitione puri illius objecti mercenarius aut proprii commodi anxiè ſtudioſus efficitur. Hoc ipſum infirmis animabus non imperatur; ſed ſolummodò *licitum* eſt; hoc ipſum à fortioribus amputatur ſeu mactatur. Silvius celebris ille noſtri Belgii Theologus exponens venerabilem Bedam, qui tot aliorum exemplo in tres ordines diſtinxit *ſervos, mercenarios, & filios*. Statim quærit, *utrum liceat Deum diligere propter mercedem*. Reſpondet, *gratis Deum eſſe diligendum quia ſic* In 2. 2. q. 27. art. 3.

 opor-

oportet eum diligere quod etiam diligeretur quamvis nullam mercedem exoptaremus. In ſequentibus hæc dicit, filius quadam ratione eſt *mercenarius*, ſpectans ſcilicet mercedem æternam, qui mercedis intuitus juxta eum ſolummodo eſt licitus; deinde loquitur de filio perfecto, *qui tantum eſt filius, nullum omninò reſpectum habens ad mercedem; ſed hoc modo eſſe filium*, inquit, *nulla eſt neceſſitas. Jam enim ſatis oſtendimus quod liceat diligere Deum intuitu mercedis.*

Numquam ſatis advertemus, Cariſſimi Fratres, *hunc mercedis intuitum qui ſolummodo eſt licitus*, non poſſe eſſe eſſentiale Chriſtianæ ſpei motivum. Ergo motivum eſt mercenarium & quod hîc voce, *intuitus*, exprimitur, ſignificat naturalem ſui ipſius amorem, quo addicitur anima delectationi ex mercede affluenti. En quod juxta Silvium ſolummodo *licitum* eſt. Sed quod nec imperatur nec in ſupernaturalis ſpei actus influit. En mercenarius proprii commodi affectus quem amputare nulla eſt neceſſitas, *quia non neceſſe eſt filium eſſe* eminentiſſimo modo. Filius perfectus mercenarium illud præmii motivum mactat, ſalute ſuâ nunquam mactatâ, *nullum omninò reſpectum habens ad mercedem.* Certè hoc *abſolutum eſt proprii intereſſe ſacrificium* in animabus quæ ſuam ſalutem ardentiſſimè exoptant. Ergo ſalus & proprium intereſſe, ſeu mercenarius affectus, duo ſunt juxta Sylvium, quæ nunquam ſunt confundenda.

Quæ

Quæ jam audiſtis teſtimonia, Cariſſimi fratres, minimam conſtituunt partem pretioſorum placitorum, quæ à ſanctis Auctoribus hac de materia accepimus. Hæc autem ex iis teſtimoniis colligere poteſtis.

1. Omnia hæc ferè loca ad habitualem ſtatum, non autem ad actus tranſeuntes pertinent. Agitur de diverſis perfectos inter & imperfectos gradibus. Qui *gradum* dicit, *ſtatum*, dicit perfectionis, ſaltem *habitualem* quo non excidendum eſt. In memoriam ſemper revocandum eſt diſcrimen quod occurrit inter ſummum bonum ſpei ſupernaturalis motivum & proprium intereſſe, quod nihil eſt niſi affectus naturalis, mercenarius, atque imperfectus. Quod pertinet ad ſummum bonum, quod ſpe proprium eſt motivum, poteſt ſolum fieri aliqua ab eo abſtractio in charitatis actibus, nunquam excluſo ejus deſiderio. Quod autem attinet ad mercenarium affectum, non ſatis eſt puris illis animabus, non cogitare de eo per aliquot temporum intervalla ſimplici quadam abſtractione, *nunquam illud ferre poſſunt*, putant hujus *mercenarii affectus admixtione ſuam ſimplicitatem* fore contaminandam.

Supra laudatos contextus attentè relegite. Illos conſuetum animæ ſtatum ſpectare intelligetis. Suppoſitiones impoſſibiles de privatione æternorum bonorum citra divini amoris jacturam, non habendæ ſunt pro cæcis & rapidis impotentis

tentis animi motibus, qui nihil præcisè significent. Eas Sancti placidè protulerunt ad exprimendum solitum animi sui affectum, quo ferebantur in Dei amorem ob summam ejus perfectionem, nullâ suæ fœlicitatis habitâ ratione, licèt nunquam desinerent suam fælicitatem optare supernaturali amoris principio, quo nos ipsos in Deo & propter Deum semper diligere debemus. Sic & Augustinus impossibilia quandoque supposuit, ut animadverteret an peccatores de peccatis suis dolerent metu pœnæ, an amore justitiæ.

2. Horum Sanctorum nullus ex perfectissimo statu exclusum voluit beatitudinis desiderium, cum sit bonum promissum, quod à Dei beantis amore sejungi non possit. Ita perfectus & imperfectus eadem uterque præcisè expectant & cupiunt, atque verè dici potest summo bono magis etiam moveri & excitari perfectus, quam imperfectus, cum perfectus hujus boni magnitudinem magis habeat perspectam, & se perfectiore amore diligat. Nullatenùs differunt ex parte objecti, ex diversâ animi affectione solum descrepant. Imperfectus non amat Deum purè & absque admixtione, quia præter supernaturalem & à gratiâ infusum amorem, humana sunt illi desideria, spes naturalis, & mercenarius erga Dei dona affectus, qui ex naturali sui amore nascitur. Contra, perfectus eadem omnino dona quæ imperfectus optando, ea

non

non optat nisi supernaturali gratiæ principio, nullo iis saltem plerumque admixto per naturalem sui amorem humano desiderio. Si à me quæratur quo pacto naturalis ille nostri ipsorum amor ab amore vitiosæ cupiditatis differat, secundùm sancti Thomæ verba respondebo. 1. Amorem illum naturalem, ut vitiosa cupiditas, in se ipso non sistere cum justis inest. 2. Eum in justis dirigi ratione quæ juxta sanctum Thomam naturalium virtutum norma est. Et præterea caritati subjici. Aliunde magnum est discrimen inter naturales & deliberatos actus, quos gratia Deo subjicit eo modo, qui non est nisi habitualis & implicitus; quia anima, quæ eos exerit, ornata est habitu charitatis, & inter supernaturales spei actus quos ipsa gratia propter Deum inspirat. Ea distinctio aufferri non posset quin simul aufferretur medium omne inter principium gratiæ & principium vitiosæ cupiditatis, & quin naturalis peccantium metus pro peccato haberetur.

3. Quod Mystici vocavêre virtutum proprietatis abnegationem & mercenariæ proprii commodi appetitionis sacrificium quoad bona, *tam gloriæ quâm gratiæ*, nihil est quam perfectio amoris. Anima probata & purgata Deum amare incipit, nullo per naturalem sui amorem quæsito sensibili præsidio atque solatio, quod ex Dei donis oritur propter virtutum ornamenta, & felicitatis gaudium. Videtis, Ca-

Rodrig. c. 31. de conf. volont. Dei Card. Berul de abneg.

Cariſſimi fratres, ex omnibus teſtimoniis ſupra laudatis *mercenarium* affectum, ut vocant Patres, & *proprietatem*, *ſeu proprium intereſſe*, ut loquuntur ſancti poſteriorum temporum, nedum ſint ſpei aut deſiderio ſalutis neceſſaria, non eſſe niſi imperfectionem.

Credemuſne hanc ex omnibus ſæculis collectam teſtium nubem adeò illuſioni faviſſe, ut eminentiſſimam Evangelii perfectionem in quâdam exquiſitâ fictitii & periculoſi amoris defæcatione poſuerint? Imputabimuſne hunc errorem tot Patribus, tot Sanctis interioris viæ expertiſſimis, & inter Sanctos relatis poſt graviſſimum examen eorum quæ ſcripſerunt? exiſtimabimuſne omnes ſibi in id conſentiiſſe, ut adeò uniformi ſermone eſſentiale ſpei motivum, ablato quolibet mercenario motivo, deſtruerent? Eoſne accuſabimus perfectionem poſuiſſe in impiâ ſalutis abnegatione atque abjectione, ſeu ſacrificio cujuſlibet proprii commodi? Num putabimus tot expreſſa decreta quæ in eorum Libris paſſim occurrunt, & quæ velut præcipua eminentiſſimæ ſpiritualitatis fundamenta commendant, tantum eſſe quandam incuriam locutionum quæ illis fortuitò exciderint? Quis non videt ipſis ſemper propoſitum fuiſſe naturalem & mercenariam appetitionem, ſeu *mercenarium commodum* amputare? Poſtremò ſi univerſa Eccleſia veneranter ſuſcepit eorum ſcripta quibus *proprium intereſſe*, *ſive mercena-*

na-

nariam propri commodi appetitionem à perfectis sustulerunt, reusne agendus sum quod eorum exemplo eumdem mercenarium affectum ab iisdem perfectis sustulerim?

Sed æquum est ut vobis ostendam eas voces à me eodem sensu usurpatas fuisse, quo ab omnium sæculorum Sanctis acceptæ sunt. In exemplum subjiciam aliquot mei Libri loca, quominus in hac re decipiamini.

Quum loquor de liberali animâ, quæ salutem desiderat, dico *eam sibi vult sed non sui causa, seu amore, quia proprii interesse motivo jam non excitatur.* Manifestum est hoc loco *proprium interesse seu amorem sui*, præcisè idem esse. Jam unum hoc superest videndum, utrum ille sui amor, quem excludo, sit amor supernaturalis à gratia inspiratus? Atqui sæpissimè declaravi impium eum fore qui seipsum amore supernaturali & infuso à Spiritu Sancto non diligeret. Ergo perspicuum est *proprii interesse motivum* juxta me nihil posse esse præter naturalem nostri ipsorum *amorem.*

p. 12. p. 31. 32. p. 73. *ad p.* 106. *usq. ad p.* 113.

Per *mercenarium motivum* non intellexi nisi *mercenariæ proprii commodi appetitionis* principium; ac proinde cum *mercenarium illud motivum* abstuli, unum solummodo naturalem, quo mercenarius affectus constituitur, amorem abstuli, non autem spei supernaturalis motivum charitatis fini subordinatum. Id quod videre est quod *motivi* vocabulum adhibui

p. 26.

non

non ut exterius objectum quo voluntas movetur, sed ut principium interius quo determinatur. Qua in re non quidem vulgari scholæ loquendi ratione usus fui, id fateor, at pium secutus fui loquendi modum Sanctorum, plurium quoque magni nominis Theologorum, ut sunt Sylvester & Sylvius qui de mercedis optandæ motivo dixerunt: *Licitum est*, &c. Quæ voces forent impiæ si significarent tantum *licitum* esse æternam salutem desiderare. Hoc enim desiderium absolutè imperatur. Igitur liquido constat mercedis motivum, quod tantum est *licitum*, non esse objectum, sed imperfectum quemdam objecti desiderandi modum: tumque mercedis motivo ab iis adjungi principium naturalis & mercenarii amoris, quo plerumque illud objectum imperfectè desideratur.

Sylvest. in sum. verb. carit. q. 7. Silvius in 2. 2. quæst. 27. a. 3.

Præterea sub formalis objecti nomine quum posuissem id omne quod exactissima schola motivo tribuit. Existimavi me posse absque scrupulo Religionis adhibere sermonem magis vulgarem, Mysticis magis accommodatum, atque tot Sanctorum terminis quos vobis protuli magis congruentem. Itaque dixi *quæ ex parte objecti sejungi nequeunt*, ex parte *motivorum separari maximè possunt.* Ergo secundùm me, *formale objectum* & *motivum* non idem sunt. Ergo motivo sublato, non sustuli formale objectum, quod mea est salus quatenus mea, & quo voluntas mea excitanda est. Ut id repetam,

pag. 28.

tam, objectum procul dubio salus est; tantum abest ut illud cum mercenario motivo confuderim, ut illud huic opposuerim objectum formale quod salus est, in quantum mea salus, à me semper optandum est. At oppositum objecto motivum, scilicet interius principium amoris quo ad objectum optandum impellor, illud, inquam, principium potest non esse mercenarium, seu non esse naturalem & mercenarium amorem. Sensus meus hinc perspicuè elucet, quod Salesii doctrinam secutus dixerim, *resignationi suæ adhuc superesse desideria sed subdita.* Ideoque minus perfectam quam indifferentia, effici. *Hæc desideria* nequeunt esse nisi naturalia, quamvis quod subdantur & regantur habeant à principio supernaturali & gratiâ. Eo sensu Bernardus affirmat, servum & mercenarium *propriis stimulis impelli.* Hoc in statu multa nobis, id est nostri amore volumus. Si autem ea non aliundè quam supernaturali & gratiâ inspirato amore nostri vellemus, nullâ in re resignatio cederet indifferentiæ, qua nos ipsos absque mercenariâ proprii commodi appetitione diligimus, nobisque Dei universa dona exoptamus. Ergo naturalia sint ea desideria necesse est. Quapropter addo *animam in indifferentia nihil jam velle nisi quemadmodum Deus gratiæ suavitate facit ut velit.* Hoc est, ut id toties repeto, Dei omnia dona vult quidem sed non desideriis propriis seu naturalibus. *In statu indifferentiæ desideria*

p. 49.

Serm. 35. int. parvos.

p. 50.

p. 66. 67.

ria sunt supernaturalia & gratiæ suavitate formantur. Ergo propria resignationis desideria non ea sunt, quæ Dei gratiæ suavitate formantur. Ergo quatenus propria sunt, ex naturâ manant.

Animadvertite etiam, fratres carissimi, dixisse me, mercenariam proprii commodi appetitionem fontem esse inquietæ sollicitudinis, quam in bonis ope-
pag. 99. ribus intermiscemus. Mercenaria actio
100. inquieta est & sollicita. Mysticis *activitas* dicta est. Jam videndum, utrum hanc mercenariæ appetitionis *activitatem* naturalem an verò supernaturalem existimaverim. Constat autem eam à me purè
p. 97. 98. naturalem existimatam; dixi enim *unam*
99. 100. *amputare intendunt inquietam & sollicitam motionem qua gratiam prævenire cuperemus.* Labor qui ex mercenariæ appetitionis principio oritur, tantum abest ut fluat ex
p. 211. gratiâ, ut sit naturæ conatus, *aut imperfecta excitatio animæ* quæ gratiam prævenire
p. 231. cupit. *Zelus est Semipelagianus, intempestiva est agitatio, quæ gratiæ operationem perturbaret, deliberaret, moraretur, nedum eam faciliorem, perfectioremve redderet.* Hîc manifestè apparent naturales actus qui supernaturalibus admixti eos infirmant. Ergo non agitur nisi de naturali nostrum ipsorum amore, qui non modo non producitur à gratiâ, sed qui gratiam *perturbat, debilitat, moratur*, dum eam prævenire cupit. Nihil adeò alienum est ab eo quod supernaturale est, quàm zelus ille Semipelagianus.

Na-

Naturalis virtutis & beatitudinis amor in ſeipſo bonus eſt, quamvis ad ſpem ſupernaturalem collatus, anxius ſit & imperfectus. Sæpè conducit ad conſolandas deficientes animas, nimioſque motus earum ſedandos. Secundùm illud Chryſoſtomi, *ſi quis imbecillior ſit, etiam in præmia ſpectet.* Paucæ ſunt animæ quæ debilitatem illam non adhuc experiantur, cum mercenaria proprii commodi appetitio in hoc naturali & ſollicito affectu ſita ſit; paſſivum ſtatum ut naturalis hujus ſollicitudinis expertem exhibui. *Dixi eum eſſe* p. 209. *in quo anima Deum mixto amore non amplius proſecuta deliberatos actus omnes plenâ quidem & efficaci, ſed placidâ & liberali voluntate exerit.* Hæc ſumma eſt, juxta meum librum, amoris perfectio in eo conſiſtit, ut in anima multi amores non amplius admiſceantur, & naturalis amor animam ex ſe nec inquietam, nec ſollicitam efficiat. *In eo ſtatu anima uno amo-* p. 231. *re ardet, unum novit amare, amor illi vivere eſt, ac velut ipſum eſſe ac ſubſiſtere, quoniam amor omnium ejus affectuum fons & origo eſt.*

Liquido perſpicitis amoris puritatem in eo poſitam eſſe, ut nihil jam diligatur niſi principio charitatis, quæ plerumque omnes in ſe tum coadunat virtutes, eo quod eas omnes animet, earumque actus imperet. Excluſio cujuſlibet admixtionis aliorum motivorum non auffert realem virtutum diſtinctionem. Id centies adnotavi, at ſolummodo naturalem omnem

amputat amorem, qui cum supernaturali amore in animâ conjungitur; unus jam superest amor, qui omnes sæpius
p. 231. virtutes imperat. *Unum solummodò omnium affectuum jam superest principium.* Sollicita autem naturalis amoris seu merceuariæ appetitionis actio hoc unum præstat, gratiæ operationem *perturbat, debilitat, moratur.* Tantum abest ut mercenariæ proprii commodi appetitionis actionem supernaturali gratiæ principio tribuerim; ut
p. 229. contra expressè dixerim. *In integrâ amoris purgatione, seu in amore maximè gratuito anxietas omnis & sollicitudo, quæ ex mercenario motivo nascitur, gratiæ operationem jam non minuit, & eadem gratia liberrimè agit.* Ergo mercenaria proprii commodi appetitio *minuit* gratiam, nedum oriatur ex gratiâ, atque naturali illo affectu ablato, *gratia remanet liberrima.* Plenissima hæc libertas
p. 231. inde manat, *quod anima nullo incomposito*
232. *motu in Dei moventis manu jam ex se moveatur; sic unum, nempè impressum sibi motum experitur.*

p. 268. Dixi prætereà sub finem libri, *universam perfectionem reduci ad habitualem statum puri & unici amoris, qui in illis animabus agit quidquid in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine mixtus amor operatur.*

Constat meum omne Systema ad unum *purum amorem* redigi; nequaquam autem purus est rejectis formalibus objectis seu motivis. Centies enim contrarium asserui sub nomine formalis objecti aut æquipollentibus aliis vocabulis. Ergo eo tantum;

tummodò *purus* eſt quod ſit *unicus* & plerumque quemlibet alium amorem excludat. Unicus ille amor, qui naturalem omnem ſui amorem excludit ; amor eſt à Spiritu Sancto infuſus, & ſolos amputat imperfectos actus, qui naturam ſequuntur. Unicus ille amor charitas eſt, quæ omnes in ſe coadunat virtutes, quod earum ſit mater, ſecundùm Sanctum Thomam, eas animet, & imperet univerſas. Quamobrem totum opus eâdem quâ cœperam ſententiâ perfeci, dicendo, *purum* p. 272.
amorem cujuſlibet perfectionis eſſe terminum, tumque eum fieri actuum qui deliberantur, & merentur, unicum principium, unicumve motivum. Hîc occurrunt motivum & interius principium, quæ juxta meum librum idem ſunt. Ergo amputatis, ad exemplum tot Sanctorum aliis motivis, non amputavi niſi principia diverſa à principio gratiæ, qua Deum propter ipſum ; cætera autem creata in charitatis ordine, *in ipſo & propter ipſum diligimus.* Ergo motivi unitas non ſignificat niſi principii hujus ex quo ſupernaturalis amor oritur, unitatem. *Mercenaria proprii commodi appetitio ejuſque motivum*, quod toties rejicio, nihil aliud ſunt in meo Libro quam naturale noſtri ipſorum amoris principium.

Unum *proprietatis* vocabulum ſufficeret ad tollendam omnem in hac materiâ ambiguitatem. Manifeſtum eſt me nihil voluiſſe ab omnibus auferre virtutibus niſi unam proprietatem ſicuti à me toties dictum fuit. Proprietas autem ſecundùm

B. Joan-

p. 136. B. Joannem à Cruce quem laudavi, *avaritia est & spiritualis ambitio.* Dixi quoque hanc proprietatem secundùm Mysticorum Sermonem, esse *impuritatem*, qua fidelitas animæ minuatur. Manifestnm est à Spiritu Sancto non infundi *hanc ambitionem, avaritiam, impuritatem.* Non illud largitur gratia quod fidam gratiæ suavitati minuat cooperationem, qua certitudine constat virtutes esse supernaturales, eadem liquet proprietati nihil inesse posse nisi naturale. *Proprietas* non est Spiritus Sancti donum, sed naturalis sui amor, quo Spiritus Sancti dona nobis ut propria vindicamus. Ex gratiâ non fluit hæc imperfectio; contra, per gratiam, quæ animam perficit, nullumque nisi supernaturalibus actibus locum relinquit, auferenda est. Patet aliundè *proprietatem* & *mercenariam proprii commodi appetitionem* in toto mei Libri tenore unum idemque esse. Hoc luce meridiana clarius videbitur, si animadvertat Lector me posuisse
pag. 23. expressissimè, proprium interesse justorum imperfectorum in *reliquiis spiritus mercenarii*; puritatem verò, amoris perfectionem in amputatione hujus motivi interessati, scilicet spiritus mercenarii reliquiarum. Ergo *mercenaria appetitio & proprietas*, non sunt nisi imperfectio, qua sese exuere utile est, & quæ citra supernaturalium virtutum jacturam absolutè mactari potest.

Quibus positis, jam nulli mirum esse debet quod in meo Libro ut in cæteris

tot

tot Sanctorum myſticorum libris ſæpè occurrat, omnia velle animam, & nihil velle, & *quod mercenariam proprii commodi appetitionem, ſeu mercenarium motivum toties oppoſuerim ſaluti*, ſpei, promiſſorum deſiderio, charitatis amori erga nos ipſos. Perpetua hæc mei Libri explicandi ratio aperit, quo ſenſu voluerim, *Abſolutum de mercenariâ proprii commodi appetitione, etiam quantum ad æternitatem fieri ſacrificium & ſimpliter hujus mercenariæ appetitionis jactutæ acquieſcere.* Quamvis & qui ſacrificium illud facit, & qui acquieſcit ardentiùs quàm anteà, tum cupiat *ſupernaturali ſui amore in ſe & ſibi omnium promiſſorum effectum accipere*, quamvis ardentiùs quàm anteà, *ſuam ſalutem ut ſuam optet*, quamvis ardentiùs, quam anteà, *divinam miſericordiam deſideret, & Director nunquam poſſit animæ permittere ut liberâ & voluutariâ perſuaſione poſitivè credat, vel in ſummis probationibus ſe reprobatam.* Auctor qui ſic locutus mercenariam proprii commodi appetitionem pro æternâ ſalute, & mercenarium motivum pro eſſentiali ſpei motivo uſurparet, ſtultè ſibi ipſi in qualibet libri ſui paginâ contradiceret, multò etiam magis ſenſui communi quàm fidei adverſaretur.

P. 44. uſq. ad 60.

P. 91. 92. 93. 94.

93.

92.

Unum hoc à Lectore poſtulo, ut ad auferendas difficultates omnes, quæ ex meo libro propoſitæ ſunt, horum quatuor meminerit. Hoc primum eſt, *mercenaria proprii commodi appetitio*, ſecundùm me non eſt niſi naturalis noſtri ipſorum amor, & mercenarius affectus. Alterum, mei

Libri amores quinque ut quatuor Sancti Bernardi, ut amores Richardi à Sancto Victore & Cardinalis Bellarmini, non sunt transeuntes actus sed animæ status. Tertium ii status sunt tantum *habituales*, *neque omnis variationis* expertes. Quartum, postulo ut non alio sensu intelligatur *motivi* vocabulum, quam quo eum intellexi, secutus exemplum multorum Sanctorum, atque etiam plurium quos laudavi celebrium scholæ Theologorum. Nempè in meo Libro per *motivum* significatur non simpliciter objectum exteriùs quo moveor, sed interius amoris principium quod facit ut hoc objecto movear. Qui hæc mihi quatuor concesserit, facilè tria quæ sequuntur agnoverit. 1. In amoris statu qui illorum quinque quos in meo Libro distinxi amorum tertius est, naturalem sui amorem adhuc in animâ dominari, quamvis spei actus sit supernaturalis, in Deum ut in summum bonum tendat, Deumque nobis non præferat. Secundùm, in quarto amoris statu mei Libri dominari charitatem, actusque ejus esse purissimos, quamvis naturalis nostrum ipsorum amor quo mercenaria privati commodi appetitio constituitur, sæpius occurrat, non quidem in actibus supernaturalibus, sed in animâ quæ eos actus elicit. Tertium est in quinto statu, nedum Charitatis actus à cæterarum virtutum actibus præveniantur & præparentur, cæteras virtutes ab illa vehementi charitate, dum eas in se coadunat, plerum-

rumque præveniri ac perfici : hâc virtutum inferiorum in charitate adunatione distinguuntur perfecti ab imperfectis secundum tertium nostrum Issiacensem articulum. *In vita & oratione perfectissima omnes illi actus in una Charitate adunantur, quatenus universas virtutes animat, earumque exercitium imperat.* Et quidem agnoscit schola actus virtutum formaliter & expressè à charitate imperatos præstantiores esse actibus illis, qui in habitu charitatis simpliciter exercentur cum relatione ad ejus finem, qui non est nisi habitualis & implicitus aut ad summum virtualis. Tunc naturalis & deliberatus nostri ipsorum amor, quo mercenaria appetitio constituitur, non jam ferè operatur, deliberatum hujus amoris exercitium, non autem spei motivum amputavi, ut præcisis finibus meum Systema circumscriberetur, statim hæc dixeram. *Talis est purus & perfectus amor qui eosdem omnium & earumdem virtutum actus quos amor mixtus* pag. 13. *exerit, eo uno discrimine quod timorem omnemque anxietatem ejus expellat, atque etiam mercenarii amoris sollicitudine sit immunis.* Ergo discrimen illud juxta me unicum est, & tota quinti mei status perfectio ad id unicè reducitur ut omnem sui excludat amorem, qui mercenarius est, seu privati commodi anxiè appetens. Ut articulus ille essentialis erat, eo quoque meam omnem doctrinam conclusi. Libri finis initio respondet, & instar generalis clavis est, hæc mea verba sunt. *Omnis perfectio ad hunc re-*

p. 268. *ducitur habitum puri & unici amoris, qui in iis animabus gratuita & liberali pace agit quidquid mixtus amor in cæteris superstite aliqua mercenaria sollicitudine operatur. At reliqua omnia in illo multo etiam quam in justorum vulgò abundantius affluunt.* Nemo ergo queri potest quod ablatum voluerim neque castum timorem neque spem quam timori, secutus Patrum exemplum, adjunxi, licet eam ut & ipsi Patres timori longè prætulerim. Non etiam erga Deum Creatorem & Christum Redemptorem animi actus amantissimos & efficacissimos amputavi. Gratuiti amoris puritas, nec gratitudini nec spei officit. Haud necesse est ut nos ipsos naturali & mercenario amore diligamus, quo Dei donis, seu jam acceptis, seu accipiendis verè moveamur, excepta una mercenariæ appetitionis imperfectione. *Cætera omnia in perfectis multò quam in justorum vulgo abundantiùs affluunt.* Ergo nihil aliud mihi jure imputari potest, nisi quod in meo 5. gradu admiserim charitatem quæ virtutes omnes in earum exercitio realiter distincto præveniat, animet, imperet : ita ut hujus status anima Deum eodem modo diligere cuperet, posito quod præmium ipsum non optaret. Tunc plerumque non agit nisi per gratiam & per supernaturales actus, nec ferè ex se ipsa deliberatos jam actus naturalis hujus amoris, qui est *motivum*, id est juxta me, *mercenarium seu proprii commodi appetens principium.*

Hæc

Hæc ſunt, fratres cariſſimi, præcipua capita quibus mei eſſe officii putavi etiam abſque moleſtarum repetitionum metu, vobis exponere doctrinæ principia quæ ſemper ſecutus fui, & ad quæ meum omne ſyſtema redigere volui. Si ſyſtema illud omnibus Lectoribus non ſatis ob oculos poſui : ſi viri me perſpicaciores mentem illi à mea mente longè abhorrentem attribuere, mirari non debeo, ſi id quod à me ortum eſt, aliquo defectu laboret, nec ad meum Librum defendendum ; hunc vobis jam explico. Ab hujus judicio me tempero, donec à ſummo Pontifice acceperim, quid mihi de eo judicandum ſit. Sufficiat mihi expoſuiſſe vobis veros meos ſenſus quos in Libro exprimere mihi fuit animus. Atque id facio non ut meum opus quod jam pro meo non habeo, citra culpam eſſe demonſtrem ; ſed ne offendiculum fortè à Paſtore veſtro ſumatis mihi imputando, quod damno, aut illuſioni faveatis probando, quod nunquam probare intendi. Quantum ad meum erga ſummum Pontificem obſequium, quidlibet & qualibet formula decernere illi viſum fuerit, magis etiam ex animo quàm ore illimitatum fore profiteor.

Id vobis amantiſſimè injungimus, cariſſimi fratres, ut horreatis ab inanibus perfectionis ſubtilitatibus, quæ eò tendunt ut animæ in otio interiori langueſcant. Fideles hortemini ut laborent dum tempus habent, nullam actionis niſi aut ma-

læ aut imperfectæ cessationem approbate, *quiescite perversè agere.* Quies in Deo actio vera esse debet : realis est de Deo occupatio, quæ in ejus cognitione & amore consistit. *Vacate & videte quoniam ego sum Deus.* Docete vitam omnem interiorem non constare nisi actibus veris sibi succedentibus, & deliberatis qui, quàm sæpissimè id fieri potest, absque anxietate & sollicitudine redintegrandi sunt, in animabus nihil amputate nisi reflexas sui amoris, aut affectus nimis mercenarii nimisque solliciti cogitationes. Impiam & portentosam de salute indifferentiam detestemini. Inspirate desiderium *coronæ quam justus Judex reddet iis qui diligunt adventum ejus.* Execremini horrendam illam gratuiti amoris puritatem, quæ sacrificio salutis & assensu ad beatitudinis æternæ jacturam, amorem ipsum extingueret. Filii Dei discant à vobis Dei in se Regnum, & suum in Dei Regno summâ voluntate peroptare, cum dicunt *adveniat Regnum tuum*; sed facite ut desiderium illud concipiant quam liberalissimè & quam maximè gratuitò poterunt secundum gratiæ suæ mensuram. Ne fidatis iis qui de sui oblivione, aut de amputandis reflexis cogitationibus loquentur, statim atque animadvertetis ea sensim sine sensu illuc vergere, ut negligatur Evangelica vigilantia & exercitium mortificationum, particulariumque cujuslibet status virtutum, sine quibus omnis oratio fictitia est. Ut Antichristos habete illos

qui

qui fidelibus inſpirare vellent perfectionem, quâ noſtræ fidei *auctorem & conſummatorem* Chriſtum à conſpectu amitterent. Cavete non ſolum à portentoſis placitis quibus fidei & morum fundamenta ſubruuntur; ſed etiam à temerariis quibuſdam animas regendi rationibus, quæ latiſſimè extendunt quod pauciſſimis animabus competit & quæ citius eaſdem animas tranſducunt in ſtatus perfectiores cujus prima vix rudimenta nactæ ſunt. *Noli altum ſapere ſed time.* Ne ſiveritis animas guſtui curioſitatis indulgere, aut ſecretæ ambitioni ad altiſſima quæque ſemper pertingendi, ſed eas intra humilem timorem continete. Denique ſedulò inquirite & clam indicate nobis illos, qui animas in vias inſolitas introducere vellent ademptâ eis fiducia quam fideles habere debent in Paſtoribus, cæteriſque Eccleſiæ Miniſtris, quibus ſana doctrina credita eſt.

Hic ſubjungendum duxi decretum damnationis 68. propoſitionum Molinoſi & quam ad Summum Pontificem ſcripſi Epiſtolam cum eo, quo me dignatus eſt Sanctus Pontifex reſponſo; ut probatione tam authenticâ pernoſcatis quam ſincerè meum librum univerſum abſque reſtricto Apoſtolicæ Sedi ſubmiſerim, quantumque & vobis & mihi à pernicioſâ Quietiſmi doctrinâ abhorream. Triginta quatuor articulos hic adjunxi quos olim ad Vicum Iſſiacum cum Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis Archiepiſcopo Pariſienſi

&

& Episcopo Meldensi & venerabili D. Tronson statui; in iis doctrinam animadvertetis, quam in meo Libro sequi perpetuò intendi: vos omnes, Carissimi Fratres, vos nostros in Christo Coadjutores confidenter alloquimur. Unanimes incumbamus *ad præstandas animas adversus malum prudentes, & simplices in bono.* Quo densiore caligine orationi officiunt illusiones & sæculi scandala, eo ardentiore studio illæsam tueri debemus orationem, fideliter illi vacando, & ut populi absque illusione illi incumbant, efficiendo oratione purâ, frequenti, solidâ, hominibus potissimum probaverimus, Christianæ pietatis quasi animam esse orationem. *Ergo sine intermissione* oremus. Universos populos ad hanc amoris orationem, ad hanc *igneam orationem*, ut vocat Cassianus, alliciamus. Spero ea interveniente, nos cor unum & animam unam futuros & in perfectam unitatem cum Christo consummandos. Datum Cameraci die 15. Septembris anno 1697. Franciscus Archiepis. Dux Cameracensis.

Coll. 9. c. 2. 4.

De mandato Illustrissimi ac Reverendissimi Archiepiscopi Ducis &c.

DES ANGES *Secretarius.*

